

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta

**Uplatnění absolventů Zdravotně sociální fakulty v Českých
Budějovicích oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium**

Bakalářská práce

Vedoucí práce :
MUDr. Kvetoslava Kotrbová, Ph.D.

Autor :
Lenka Hartmanová

Květen 2009

Abstract

Employment of Graduates from the Faculty of Health and Social Studies in České Budějovice, Public Health Protection Bachelor Study Programme

My Bachelor thesis deals with the Public Health Protection study programme. This Bachelor programme is supposed to provide students with education focused mainly on the issues of protection and support of public health which, pursuant to the Act No. 258/2000 Coll., as amended, means the state of health of the population and its groups. The state of health is determined by a number of natural, living and working conditions and by way of life. The Public Health Protection programme and a view of it from any perspective have not been subject to any research yet. Therefore, I do not have any comparison for my survey.

In this Bachelor thesis, I wanted to find out if graduates from the Public Health Protection programme found employment. In addition, my research focused on ascertaining whether study in the Public Health Protection programme has sufficiently prepared graduates for their job and whether their work in public health protection met their expectations.

My thesis comprises two basic parts, a theoretical and a practical part. Information stated in the theoretical part, in the „Current Situation“ chapter, was drawn from available literature, valid legal regulations and the Internet. I briefly described and tried to explain the terms „student“ and „university“. I mentioned the history and development of the University of South Bohemia and Faculty of Health and Social Studies in particular. I tried to describe the content and mission of study of the Public Health Protection programme. I also mentioned public health protection authorities and described the development of hygiene and hygienic service.

For the empirical part of my Bachelor thesis, I used a quantitative research method. I chose a questionnaire survey for data collection. Respondents included all graduates from the Public Health Protection programme at the Faculty of Health and Social Studies in České Budějovice. Questionnaires were distributed to all graduates from the Public Health Protection programme at the Faculty of Health and Social Studies in České Budějovice. From 83 respondents (100%), 51 replied, which is 61.5 %

from the total number of addressed graduates. The final research sample with which I worked consisted of 51 respondents (100%).

I managed to prove the first hypothesis: „Graduates from the Public Health Protection programme found employment in their field“ in my research sample. All graduates interested in working in public health protection have found employment. Unfortunately, I did not prove the H2 hypothesis: „The study has sufficiently prepared graduates for their career.“ I included an absolutely specific question in my questionnaire survey - „Do you think that the study in the Public Health Protection programme has sufficiently prepared you for the practice (employment in public health protection)“ - answers to which were not clearly positive. Therefore, I cannot say that the hypothesis was proved.

The third hypothesis was: „Public health protection work met graduates' expectations“. I asked a question focused directly on this hypothesis – did public health protection work meet your expectations. 50 % of respondents answered yes and the remaining 50 % of respondents said rather yes. Based on these results, I can say that the hypothesis was proved.

The questionnaire prepared for the purpose of this Bachelor thesis is not limited only to questions oriented at proving or falsifying hypotheses, but tries to obtain a complex view of the entire programme. I tried to find out graduates' opinions on the programme and feelings the study of Public Health Protection left in respondents.

I think that this Bachelor thesis may be a valuable feedback providing factual and specific remarks from graduates. I hope that this research will bring inspiration for further improvement of the classes' quality. Results of the research may serve as a source of information for those interested in study of the Public Health Protection programme or may be presented, for example, in publications of the Faculty of Health and Social Studies in České Budějovice or used in the education of teachers and lecturers at the University of South Bohemia in České Budějovice, at the Faculty of Health and Social Studies.

It would definitely be interesting to conduct a further research in the Public Health Protection programme in the future after the number of graduates increases.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Uplatnění absolventů Zdravotně sociální fakulty v Českých Budějovicích oboru Ochrana veřejného zdraví – bakalářské studium“ vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích

Lenka Hartmanová

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat MUDr. Kvetoslavě Kotrbové, Ph.D. za její odborné vedení a pomoc při zpracovávání bakalářské práce, za věnovaný čas a trpělivost. Děkuji všem, kteří mi pomohli se sháněním studijních a jiných materiálů. Děkuji také respondentům za spolupráci při vyplňování dotazníků. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat celé rodině a především svým rodičům za duševní a finanční podporu během studia.

Obsah:

Úvod	2
1 Současný stav	4
1.1 Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách	4
1.1.1 Vysoká škola	4
1.1.2 Student	5
1.2 Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	6
1.2.1 Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity	7
1.2.2 Poslání a historie ZSF JCU ČB	9
1.3 Studijní program Veřejné zdravotnictví – obor Ochrana veřejného zdraví.....	11
1.3.1 Veřejné zdravotnictví.....	13
1.3.2 Odborná způsobilost k výkonu povolání odborného pracovníka v ochraně a podpoře veřejného zdraví	13
1.4 Orgány ochrany veřejného zdraví a jejich úkoly	14
1.4.1 Ministerstvo zdravotnictví	15
1.4.2 Ministerstvo obrany a ministerstvo vnitra	17
1.4.3 Krajské hygienické stanice	18
1.5 Historie a vývoj hygieny	19
1.6 Hygienická služba dříve a dnes	20
1.7 Státní zdravotní ústav	22
1.7.1 Historie a vývoj SZÚ	22
1.7.2 Zdravotní ústavy a Státní zdravotní ústav dnes	26
1.8 Náplň studia oboru Ochrana veřejného zdraví.....	27
1.9 Determinanty zdraví	33
2 Cíl práce a hypotézy	35
2.1. Stanovené cíle práce.....	35
2.2. Předpokládané hypotézy.....	35
3 Metodika	36
3.1. Použité metody a techniky	36
3.2. Charakteristika výzkumného souboru	36
4 Výsledky	37
5 Diskuze	81
6 Závěr	99
7 Klíčová slova	102
8 Seznam použitých zdrojů	103
9 Přílohy	107

Úvod

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodla zpracovat téma - Uplatnění absolventů Zdravotně sociální fakulty v Českých Budějovicích oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium (Employment of Graduates from the Faculty of Health and Social Studies in České Budějovice, Public Health Protection Bachelor Study Programme). Prvotním a hlavním impulzem k volbě právě tohoto tématu byla zvědavost. Nikde se mi totiž nepodařily vypátrat osudy absolventů tohoto oboru. Před námi úspěšně zakončily studium již tři ročníky. Dosud je ale možné dozvědět se pouze o teoretickém uplatnění.

Obor Ochrana veřejného zdraví má poskytnout studentům vzdělání zaměřené především na problematiku ochrany a podpory veřejného zdraví. Veřejné zdraví je ve smyslu zákona č. 258/2000 Sb., v platném znění zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin. Tento zdravotní stav je určován souhrnem přírodních, životních a pracovních podmínek a způsobu života. Absolventi mohou svou profesi vykonávat v oborech hygieny práce, hygieny obecné a komunální, hygieny výživy, hygieny dětí a mládeže a epidemiologie na krajských hygienických stanicích, ve státní správě v oblasti ochrany životních a pracovních podmínek a v oblasti ochrany životního prostředí, působit na fakultách zdravotně sociálního zaměření.

Zájemci o studium tohoto oboru i současní studenti se dozví tedy o tom, které pozice by v rámci ochrany veřejného zdraví mohli po složení státní závěrečné zkoušky a úspěšné obhajobě zastávat. Mě i mé spolužáky a mnoho vyučujících však zajímá, na kterých konkrétních pracovištích jsou absolventi zaměstnáni či zda se rozhodli dále studovat.

Předem jsem si tedy vytyčila pár cílů. Tím hlavním bylo zjistit, zda absolventi oboru Ochrana veřejného zdraví – bakalářské studium našli uplatnění po absolvování oboru. Dalšími dílčími cíli pak bylo zjistit, jestli studium dostatečně připravilo absolventy k výkonu jejich povolání a zda práce v oboru ochrany veřejného zdraví splnila očekávání.

Vytvořila jsem dotazník, kterým jsem se snažila zjistit, co nejvíce informací o tom, jak se absolventům Zdravotně sociální fakulty v Českých Budějovicích na oboru Ochrana veřejného zdraví - Bc. studovalo. Jak byli spokojeni například s vyučovanými

předměty, zázemím univerzity atd. Zda se rozhodli dále studovat (a jaké obory) či nastoupit do zaměstnání a jestli mají pocit, že jsou na výkon povolání dostatečně připraveni. Absolventům jsem rozeslala dotazník obsahující 53 otázek.

Smysl této práce spatřuji hlavně v tom, že si současní ale hlavně budoucí studenti mohou vytvořit na základě přečtení mé práce, komplexnější obrázek o studiu na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity a především o oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium.

Doufám, že budoucím studentům tato práce pomůže při rozhodování, zda si právě tento obor zvolit. Výsledky výzkumu tedy mohou sloužit jako další informační zdroj zájemcům o studium oboru Ochrana veřejného zdraví. Současní vysokoškolští studenti se zde mohou například nechat inspirovat pracovními pozicemi svých starších kolegů. Výsledky výzkumu mohou být také například prezentovány v publikacích Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a dále mohou být využity při vzdělávání pedagogů a přednášejících na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích na Zdravotně sociální fakultě.

1 Současný stav

1.1 Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách

1.1.1 Vysoká škola

Dle zákona o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů jsou **vysoké školy** nejvyšší článkem vzdělávací soustavy a jsou vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání, tvůrčí činnosti. Mají klíčovou úlohu ve vědeckém, sociálním, kulturním a ekonomickém rozvoji společnosti tím, že:

- uchovávají a rozhojňují dosažené poznání, podle svého typu a zaměření pěstují činnost vědeckou, výzkumnou, vývojovou, uměleckou či další tvůrčí činnost,
- umožňují v souladu s demokratickými principy přístup k vysokoškolskému vzdělání, získání odpovídající profesní kvalifikace, přípravu pro výzkumnou práci a další náročné odborné činnosti,
- poskytují další formy vzdělávání a umožňují získávat, rozšiřovat, prohlubovat nebo obnovovat znalosti z různých oblastí poznání a kultury, podílejí se tak na celoživotním vzdělávání,
- hrají aktivní roli ve veřejné diskusi o společenských a etických otázkách, při pěstování kulturní rozmanitosti a vzájemného porozumění, při utváření občanské společnosti a přípravě mladých lidí pro život v ní,
- přispívají k rozvoji na národní a regionální úrovni, spolupracují s různými stupni státní správy a samosprávy, s podnikovou a kulturní sférou,
- rozvíjejí mezinárodní a zvláště evropskou spolupráci jako podstatný rozměr svých činností, podporují společné projekty s obdobnými institucemi v zahraničí, vzájemné uznávání studia a diplomů, výměnu akademických pracovníků a studentů.

1.1.2 Student

Zákon ze dne 22. dubna 1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách) vymezuje pojem **student**. Zákon v paragrafu 61 říká, že uchazeč se stává studentem dnem zápisu do studia.

Osoba, které bylo studium přerušeno, se stává studentem dnem opětovného zápisu do studia. Osoba přestává být studentem dnem ukončení studia podle § 55 odst.1 a § 56 odst. 1 a 2 nebo přerušení studia podle § 54.

Dle zákona o vysokých školách má student práva a povinnosti.

Práva studenta (§ 62)

- studovat v rámci jednoho či více studijních programů,
- výběru studijních předmětů a vytvoření studijního plánu podle pravidel studijního programu,
- výběru učitele určitého studijního předmětu, který je vyučován více učiteli,
- konat zkoušky za podmínek stanovených studijním programem nebo studijním a zkušebním řádem,
- zapsat se do další části studijního programu, pokud splnil povinnosti stanovené studijním programem nebo studijním a zkušebním řádem,
- navrhnout téma své bakalářské, diplomové, rigorózní nebo disertační práce,
- používat zařízení, informační technologie potřebné pro studium ve studijním programu v souladu s pravidly, které si vysoká škola určí,
- být volen a volit do akademického senátu, pokud byl akademický senát zřízen,
- na stipendium z prostředků vysoké školy, splní-li podmínky pro jeho přiznání stanovené ve stipendijním řádu.

Na studenta, který vykonává praxi a praktickou výuku, se vztahují obecné předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a pracovních podmínkách žen.

Povinnosti studenta (§ 63)

Studijní povinnosti studenta vyplývají ze studijního programu a dále ze studijního a zkušebního řádu. Student je povinen dodržovat vnitřní předpisy vysoké školy a také jejích součástí.

Student je dále povinen:

- hradit poplatky spojené se studiem na vysoké škole a uvést skutečnosti rozhodné pro jejich výši,
- hlásit vysoké škole nebo její součásti, na které je zapsán, adresu určenou pro doručování,
- dostavit se na předvolání rektora, děkana nebo jimi pověřeného zaměstnance vysoké školy k projednání otázek, které se týkají průběhu studia nebo ukončení studia.

Zaviněným nesplněním povinnosti vzniká studentovi povinnost nahradit vysoké škole náklady, které jí tím způsobil (36).

1.2 Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích je veřejnou vysokou školou univerzitního typu, která byla zřízena 28. září 1991 zákonem ČNR č. 314/1991 Sb.

Základ Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích původně tvořily dvě fakulty - pedagogická (od roku 1948 byla pobočkou Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, později se stala samostatnou fakultou) a provozně ekonomická fakulta (od roku 1960 byla součástí pražské Vysoké školy zemědělské). Vedle nich patřily k zakládajícím součástem univerzity tři vytvořené fakulty: biologická, teologická a zdravotně sociální. V roce 1996 se do struktury univerzity začlenil i výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický ve Bosňanech. V roce 2002 se pak začlenil ústav fyzikální biologie v Nových Hradech. O rok později vznikl jako součást univerzity také historický ústav, který se stal jedním ze zakládajících pracovišť filozofické fakulty zřízené k 1. 1. 2006. Nejmladší součástí Jihočeské univerzity je ekonomická fakulta vzniklá k 1. 1. 2007.

Přírodovědecká fakulta nahradila původní biologickou fakultu od 1. 8. 2007 a rozšířila tak nabídku biologických oborů o obory neživé přírody.

Z hlediska dlouhodobého záměru se Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích profiluje jako výzkumná univerzita. Priority výzkumného zaměření jsou orientovány především na problematiku přírodních, zemědělských a humanitních věd. Velmi významnou charakteristickou složkou vědeckovýzkumné činnosti univerzity je úzká spolupráce s ústavu Akademie věd České republiky.

Výuka na Jihočeské univerzitě probíhá v akreditovaných bakalářských, magisterských a doktorských studijních programech. Všechny součásti univerzity uskutečňují ve vybraných vědních oborech také studijní programy doktorské. Úspěšným absolventům je udělována vědecká hodnost Ph.D. Absolventi některých magisterských programů na filozofické, přírodovědecké a teologické fakultě mohou získat akademické tituly PhDr., RNDr. a ThDr., k jejichž udělování jsou uvedené součásti univerzity akreditovány. Fakulta filozofická, přírodovědecká, zdravotně sociální a zemědělská jsou oprávněny provádět habilitační řízení docentů. Filozofická, přírodovědecká a zemědělská fakulta navíc uskutečňují řízení ke jmenování univerzitním profesorem.

V rámci celoživotního vzdělávání poskytují součásti Jihočeské univerzity širokou nabídku programů (bakalářské, magisterské i doktorské programy, vzdělávání pro pedagogické pracovníky, specializační a rozšiřující studium, certifikované odborné a jazykové kurzy, mezinárodní letní školy, apod.). Od akademického roku 1992/1993 je realizována také Univerzita třetího věku (3).

1.2.1 Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity

V souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, v platném znění je Statut Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity jejím základním předpisem. Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích je součástí veřejné vysoké školy univerzitního typu – Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Identifikační charakteristiky fakulty jsou vymezeny těmito základními údaji.

- Název: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta,

- Zkrácený název: Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity,
- Zkratka pro vnitřní předpisy: ZSF JU
- Sídlo: Jírovцова 1347/24, 370 04 České Budějovice
- Právní předchůdce: Zdravotně sociální fakulta zřízena dne 8. listopadu 1991 Akademickým senátem JU.
- IČO: 60076658
- Symbol pro elektronické spojení: zsf.jcu.cz

Fakulta a její orgány jsou oprávněny jednat a rozhodovat jménem univerzity ve věcech týkajících se fakulty, které fakultě svěřuje zákon. Jde zejména o následující činnosti:

- tvorba a uskutečňování akreditovaných studijních programů,
- zaměření a organizace vědecké, výzkumné, vývojové a další tvůrčí činnosti.
- pracovněprávní vztahy,
- zahraniční styky a jiné aktivity prospěšné k naplňování orientace fakulty a univerzity,
- vnitřní organizace fakulty včetně ustanovování jejích samosprávných akademických orgánů, pokud zákon nestanoví jinak,
- nakládání s přidělenými finančními prostředky,
- doplňková činnost a nakládání s prostředky, získanými z této činnosti.

Výkon dalších oprávnění může být fakultě svěřen statutem univerzity nebo jiným jejím vnitřním opatřením, zejména opatřením rektora.

Fakulta jako součást JU je dlouhodobě orientována na rozvoj vzdělanosti, podporu poznání a tvůrčí vědecké činnosti ve zdravotní, sociální a zdravotně sociální oblasti a v oblasti interdisciplinárních a hraničních oborů. Uvedené obory jsou zaměřeny na prevenci, biopsychosociální rehabilitaci a holistický přístup u všech věkových skupin, s konečným cílem zvyšovat jejich kvalitu života. Kromě shora uvedených oborů se fakulta věnuje výchově vysokoškolsky vzdělaných technických spolupracovníků ve zdravotnictví. Vychovává odborníky v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Ve své činnosti fakulta navazuje na dosavadní tradice a odráží vývojové trendy a potřeby společnosti.

Fakulta poskytuje vysokoškolské vzdělání:

- v bakalářských studijních programech
- v magisterských studijních programech
- v doktorských studijních programech.

V rámci celoživotního vzdělání nabízí fakulta studium orientované na výkon povolání a zájmovou činnost.

Fakulta je zřízena k činnostem v oblasti vzdělání, vědecké, výzkumné a v dalších tvůrčích oblastech, k činnostem souvisejícím se zajišťováním provozu fakulty v uvedených oblastech. Vedle těchto hlavních činností rozvíjí fakulta spolupráci s organizacemi státní správy a samosprávy a činnost doplňkovou.

Vzdělávací činnost se uskutečňuje:

- v akreditovaných studijních programech
- v rámci celoživotního vzdělávání fakulta nabízí studium orientované na výkon povolání a zájmovou činnost.

Vědecká, výzkumná a další tvůrčí činnost je realizovaná v celém rozsahu od badatelského výzkumu, přes výzkum aplikovaný, vývojové činnosti a řešení aktuálních společenských objednávek a potřeb praxe. Je odvíjena od záměrů dlouhodobé orientace (34).

1.2.2 Poslání a historie ZSF JCU ČB

Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích zahájila svou činnost roku 1990 (v září) a to nejprve jako součást Pedagogické fakulty. Jako klasická humanitární vysoká škola se souhrnně zabývá kompozicí problematiky zdravotní a sociální.

Své právo na existenci si dokázala obhájit již během svého prvního funkčního období působením ve vrcholovém edukačním procesu. Takže již od začátku následujícího akademického roku 1991/1992 se stala samostatnou fakultou Jihočeské univerzity.

Hlavní nosnou filozofií, kterou byl tento rodící se obor zaštitěn, byla racionální snaha o překlenutí až do té doby přetrvávající ideové propasti, která v minulých obdobích poměrně striktně oddělovala záležitosti zdravotnických disciplin od rozsáhlé a rozmanité problematiky sociální (37).

Cílem této fakulty je prezentovat jak ve vědecké, tak i v pedagogické činnosti metody exaktně orientované na uplatňování včasného, plynulého, koordinovaného postupu, který sleduje možnost optimálního a racionálního začleňování lidí postižených zdravotními handicapem bez rozdílu věku do všech pro ně obvyklých a příhodných aktivit. Tedy i jejich návrat do odpovídajících oblastí společenského života. A to bez ohledu na původ, povahu či rozsah jejich zdravotního postižení.

K nastolení takových procesů a k dosažení těchto zmíněných cílů jsou pak naléhavě potřebné odpovídající znalosti o prevenci, vzniku a minimalizaci následků nemoci s případným postižením některých z tělních soustav nebo funkčních systémů. Stejně důležité jsou i patřičné vědomosti o metodách, možnostech a způsobech včasného diagnostikování, nakonec i finálního řešení nevyjímajíc přitom širokou sociální oblast. K takovým postupům a k stále dokonalejší přípravě odborných pracovníků ve zdravotně sociální oblasti jsou koncipovány všechny studijní programy Zdravotně sociální fakulty JU v Českých Budějovicích (14).

První děkankou Zdravotně sociální fakulty JU byla doc. PhDr. Jana Šemberová, CSc., která stála u vzniku fakulty a se svými spolupracovníky tvořila její koncepci. Usilovala o její důstojné začlenění do struktury Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Jejími proděkany postupně byli doc. PhDr. Jiří Jankovský, Ph.D., PaedDr. Zdeněk Slomek a MUDr. Zdeněk Štěpánek, CSc.

Od roku 1998, za vedení druhého děkana, doc. MUDr. Vladimíra Vurma, CSc., došlo k revolučním změnám ve struktuře fakulty a k nárůstu počtu studentů v programech pregraduálního i postgraduálního studia. Ve vedení fakulty byli v tomto období jako proděkani významní odborníci – ve funkci proděkana pro pedagogickou činnost MUDr. Vladimír Chodura, CSc., poté prof. PhDr. Valérie Tóthová, Ph.D., ve funkci proděkana pro zahraniční vztahy prof. Ing. Jiří Dunovský, CSc. a poté doc. MUDr. Petr Petr, CSc.. Proděkanem pro vědu a výzkum byl obě volební období

prof. MUDr. Miloš Velemínský, CSc.. Došlo také k celé řadě organizačních změn, které prohloubily vážnost a společenské uznání Zdravotně sociální fakulty JU v Českých Budějovicích. Vznikla řada aktivit, na jejichž základě může svoji činnost fakulta dále rozvíjet.

Od vzniku fakulty do konce roku 1999 byl vedoucím ekonomického odboru Ing. Petr Hlaváč. 1. ledna 2000 vznikla funkce tajemníka fakulty, kterou od počátku zastává Ing. Bohumír Papáček. Ten se významnou měrou podílí na současném rozvoji fakulty. Další rozvoj pokračoval od 1. února 2004, kdy byl děkanem fakulty zvolen prof. MUDr. Miloš Velemínský, CSc.. Ve funkcích proděkanů byli doc. MUDr. Vladimír Vurm, CSc., prof. MUDr. Leoš Navrátil, CSc., prof. PhDr. Valérie Tóthová, Ph.D. a doc. PhDr. Adéla Mojžíšová, Ph.D..

Pokračoval trend akreditace nových studijních oborů/programů a současně s tím vznikaly také další nové katedry. Nyní má fakulta již 13 kateder a Ústav sociální práce. Záslouhou děkana fakulty byl v roce 2006 akreditován habilitační obor Ošetrovatelství. Je to první obor na ZSF JU, ve kterém mohou vědečtí pracovníci a pedagogové získat titul docent.

Prof. MUDr. Miloš Velemínský, CSc. pokračuje ve funkci děna ZSF JU i druhé volební období. Jeho nejbližšími spolupracovníky jsou proděkanka pro pedagogickou práci prof. PhDr. Valérie Tóthová, Ph.D., proděkanka pro vnější vztahy doc. PhDr. Adéla Mojžíšová, Ph.D. a proděkan pro vědu a výzkum prof. MUDr. Leoš Navrátil, CSc.. Úkolem současného děkana, prof. MUDr. Miloš Velemínského, CSc. a jeho pracovního týmu je nyní udržet, případně rozšířit počet akreditovaných studijních programů vytvářením jejich strukturálních modulů. A to vše při udržení vysoké prestiže, kterou Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity má (33).

1.3 Studijní program Veřejné zdravotnictví – obor Ochrana veřejného zdraví

Absolventi získají se souhlasem MZ ČR (Ministerstvo zdravotnictví České republiky) oprávnění vykonávat zdravotnické povolání asistenta ochrany veřejného zdraví.

Studium má poskytnout studentům tohoto oboru vzdělání zaměřené na problematiku ochrany a podpory veřejného zdraví. Ochrana a podpora veřejného zdraví je dle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních a pracovních podmínek a zabránění šíření infekčních a hromadně se vyskytujících onemocnění, ohrožení zdraví v souvislosti s vykonávanou prací, vzniku nemocí souvisejících s prací a jiných významných poruch zdraví a dozoru nad jejich zachováním.

Studenti po absolvování výše uvedeného programu mohou svoji profesi vykonávat například ve státní správě v ochraně a podpoře veřejného zdraví na krajských hygienických stanicích – KHS (orgánu ochrany veřejného zdraví) v příslušných oborech, například hygieny práce, hygieny dětí a mládeže, hygieny obecné a komunální, hygieny výživy, epidemiologie a podpory zdraví, kde mohou provádět státní zdravotní dozor, hodnocení rizik a výchovu obyvatelstva ke zdravému životnímu stylu atd. Budou provádět dílčí měření, odběry vzorků a biologického materiálu k laboratorním vyšetřením v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví a dále také sběr potřebných dat. Budou se podílet na zpracování, analýze dat a navrhování vhodných opatření. Budou se také účastnit na získávání nejrůznějších podkladů pro sledování zdravotního stavu populace ve vztahu k životním a pracovním podmínkám, na přípravě programů ochrany a podpory zdraví, na jejich realizaci, na zabezpečení zdravých životních a pracovních podmínek. V rámci své činnosti budou spolupracovat na kontrole veškerých dezinfekčních, dezinsekčních a deratizačních zásahů. Budou provádět kontrolu jejich účinnosti. Do souhrnu činností asistenta ochrany veřejného zdraví patří i činnosti k zajištění kontroly opatření k prevenci nemocničních nákaz.

Absolventi najdou uplatnění také v rezortech Ministerstva obrany ČR, Ministerstva vnitra ČR, kde mohou plnit úkoly dané zákonem č. 258/2000 Sb., a dále také v resortu Ministerstva zdravotnictví ČR, např. na Státním zdravotním ústavu a zdravotních ústavech v rámci jejich činností, kterými jsou činnost sloužící k vyšetřování a měření složek životního a pracovního prostředí, poradenská činnost apod. (20).

1.3.1 Veřejné zdravotnictví

V současné době můžeme konstatovat, že významné změny celospolečenského charakteru v České republice po roce 1990 i vývoj zdravotně společenských vědních oborů, dříve známých pod názvem sociální lékařství, se dnes prezentují pod pojmem „Sociální a veřejné zdravotnictví“.

Jak sociální lékařství, tak i veřejné zdravotnictví se zabývají zdravotním stavem společnosti, někdy též označovaným jako veřejné zdraví a dále péče o zdraví a zdravotnické systémy.

Veřejné zdraví definuje zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví jako zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin.

Veřejné zdravotnictví (Public Helth) je možné definovat jako vědní obor, který se zabývá prevencí, podporou zdraví a prodlužováním délky života, a to prostřednictvím organizovaného úsilí společnosti. Veřejné zdravotnictví je neodmyslitelnou součástí celého systému péče o zdraví populace.

Cílem oboru je dosáhnout co nejvyšší úrovně zdraví obyvatelstva, nejkvalitnějšího zdravotního stavu populace a to zejména poznáním determinant zdraví, jejich ovlivňováním a také využíváním všech těchto poznatků ve společnosti i v životě každého jedince. Velmi významnou součástí veřejného zdravotnictví jsou opatření na úrovni primární prevence (26).

1.3.2 Odborná způsobilost k výkonu povolání odborného pracovníka v ochraně a podpoře veřejného zdraví

Odborná způsobilost k výkonu povolání odborného pracovníka v ochraně veřejného zdraví se získává absolvováním

- akreditovaného zdravotnického magisterského studijního oboru pro přípravu odborného pracovníka v ochraně veřejného zdraví, nebo

- akreditovaného magisterského studijního oboru přírodovědného, sociálního, pedagogického nebo matematicko-fyzikálního zaměření a akreditovaného kvalifikačního kurzu v ochraně veřejného zdraví.

Do doby získání specializované způsobilosti odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví pracuje ve zdravotnickém zařízení pod odborným dohledem.

Za výkon povolání odborného pracovníka v ochraně a podpoře veřejného zdraví se považuje činnost související s výkonem státního zdravotního dozoru v rámci ochrany a podpory veřejného zdraví podle zvláštních právních předpisů. Dále odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví ve spolupráci s lékařem plní úkoly v oblasti prevence onemocnění a ochrany veřejného zdraví (38).

1.4 Orgány ochrany veřejného zdraví a jejich úkoly

Orgány ochrany veřejného zdraví definuje zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, který vychází z předpisů Evropských společenství. Tento zákon upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví a stanovuje i soustavu orgánů ochrany veřejného zdraví, jejich pravomoc a působnost.

Podle tohoto zákona je veřejné zdraví definováno jako - zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin. Přičemž tento zdravotní stav je určen souhrnem přírodních, životních, pracovních podmínek a způsobem života.

Pod pojmem ochrana a podpora veřejného zdraví rozumíme zejména souhrn činností a opatření, které vedou k tvorbě a k ochraně zdravých životních a pracovních podmínek a k zabránění šíření infekčních a hromadně se vyskytujících onemocnění. Podpora zdraví se také zabývá poruchami zdraví v souvislosti s vykonávanou prací, vznikem nemocí, které souvisejí s pracovní činností, popřípadě jinými významnými poruchami zdraví, dozorem nad zachováním těchto opatření. Významné riziko poškození zdraví představuje zátěž rizikovými faktory přírodních, životních a pracovních podmínek, jehož míra překračuje obecně přijatelnou úroveň.

Hodnocením rizik (zdravotních) se rozumí posouzení míry závažnosti zátěže populace, která je vystavena rizikovým faktorům životních, pracovních podmínek a způsobu života. Předpokladem pro hodnocení zdravotního rizika je odhad rizika, a to jak kvalitativní tak i kvantitativní. Výsledek hodnocení zdravotního rizika je pak podkladem pro řízení zdravotních rizik, což je rozhodovací proces, jehož cílem se stává snížení zdravotního rizika.

Hodnocení rizik na úseku ochrany zdraví při práci, včetně stanovení povinnosti zaměstnavatele v prevenci rizik pro ochranu zdraví při práci, stanovuje zákoník práce (zákon č. 65/1965 Sb., v platném znění) a Nařízení vlády č. 178/2001 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci, ve znění novel.

Orgány ochrany veřejného zdraví při výkonu povinností, které se týkají ochrany a podpory zdraví zpracovávají osobní údaje (mezi které řadíme například - jméno, příjmení rodné číslo, datum narození apod.) obyvatel, včetně citlivých údajů vypovídající o jejich zdravotním stavu. Tyto údaje musí být pro účely vyhodnocování anonymizovány za podmínek, které jsou stanoveny zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů ve znění novel.

Státní správu v ochraně veřejného zdraví vykonávají orgány ochrany veřejného zdraví, kterými jsou Ministerstvo zdravotnictví, krajské hygienické stanice a Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra.

1.4.1 Ministerstvo zdravotnictví

Funkcí Ministerstva zdravotnictví je řízení a kontrola výkonu státní správy v ochraně veřejného zdraví. Ministerstvo zdravotnictví odpovídá také za tvorbu a uskutečňování národní politiky na úseku ochrany veřejného zdraví.

Jeho hlavní úkoly jsou stanoveny zákonem. Jedná se zejména o:

- Kontrolu krajských hygienických stanic a rozhodování o opravných prostředcích proti rozhodnutím krajských hygienických stanic.

- Zajištění mezinárodní spolupráce v oboru působnosti Ministerstva zdravotnictví a plnění úkolů, které vyplývají z mezinárodních smluv v ochraně veřejného zdraví.
- Řízení očkování, nařízení mimořádných opatření při epidemii a při nebezpečí jejího vzniku a mimořádná opatření k ochraně zdraví fyzických osob při výskytu nebezpečných a z nebezpečnosti podezřelých výrobků a z nejakostních nebo z porušení jakosti podezřelých vod, při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech, pokud mají být provedena celostátně nebo na území několika krajů.

Ministerstvo zdravotnictví dále rozhoduje o:

- ukončení těchto opatření, včetně uvolnění výrobků na trh nebo do oběhu,
- nařízení ochranných opatření před zavlečením infekčních onemocnění ze zahraničí a rozhoduje o jejich ukončení,
- vydání povolení k mimořádnému očkování, stanoví další infekční onemocnění formou zveřejnění v televizním a v rozhlasovém vysílání nebo na své úřední desce nebo na úředních deskách ostatních orgánů ochrany veřejného zdraví.

Usměrňuje také výkon státní správy v ochraně veřejného zdraví, který je prováděn Ministerstvem obrany a Ministerstvem vnitra.

Ministerstvo zdravotnictví sestavuje i celorepublikové programy ochrany a podpory veřejného zdraví, uděluje nebo zrušuje pověření k provádění autorizace, přezkoumává kontrolní plány sestavené krajskými hygienickými stanicemi, které určují priority činnosti na úseku státního zdravotního dozoru. Ministerstvo zdravotnictví koordinuje činnost a spolupráci s jinými státními a nestátními orgány a organizacemi, včetně registrovaných občanských sdružení a sociálních partnerů v oblasti, které souvisí s výkonem státní správy na úseku ochrany veřejného zdraví. Přijímá opatření na základě a v mezích přímo použitelných předpisů Evropských společenství.

Pro výkon státního zdravotního dozoru je Ministerstvo zdravotnictví oprávněno stanovit orgánům ochrany veřejného zdraví rozsah, četnost kontrol a konkretizaci kontrolních postupů. Stanovený rozsah, četnost kontrol a kontrolní postupy Ministerstvo zdravotnictví zveřejňuje ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví.

Pro řešení sporů o použití metody vyšetřování faktorů pracovních podmínek a hodnocení zátěže organismu, které nejsou upraveny právními předpisy, je Ministerstvo zdravotnictví oprávněno stanovit rozhodčí metodu zahrnující strategii odběru, transportu, uchovávání a zpracování vzorků, jejich analýzu, hodnocení a kontrolu kvality měření.

Ministerstvo zdravotnictví je oprávněné i stanovit nebezpečné výrobky, pokud byly takto označeny orgány Evropských společenství, Světovou zdravotnickou organizací nebo v systémech pro rychlou výměnu informací Evropských společenství. Stanovení nebezpečných výrobků je provedeno vyhlášením v televizním a v celoplošném rozhlasovém vysílání či formou zveřejnění na úředních deskách Ministerstva zdravotnictví a krajských hygienických stanic.

Ministerstvo zdravotnictví zajišťuje také proti infekčním onemocněním dodávku očkovacích látek na pravidelná, zvláštní a také na mimořádná očkování.

V Ministerstvu zdravotnictví je zřízena funkce hlavního hygienika České republiky, který ve věcech ochrany veřejného zdraví vystupuje jako orgán Ministerstva zdravotnictví..

1.4.2 Ministerstvo obrany a ministerstvo vnitra

Ministerstvo obrany vykonává úkoly státní správy v ochraně veřejného zdraví včetně státního zdravotního dozoru v ozbrojených silách v Ministerstvu obrany a v jeho působnosti zřízených organizačních složkách státu a příspěvkových organizacích a nad užívanými objekty.

Ministerstvo vnitra vykonává úkoly státní správy v oblasti ochrany veřejného zdraví včetně státního zdravotního dozoru v bezpečnostních sborech, s výjimkou Vězeňské služby České republiky, v Ministerstvu vnitra a organizačních složkách státu a příspěvkových organizacích zřízených v jeho působnosti včetně jimi užívaných staveb a zařízení Ministerstva vnitra (22).

1.4.3 Krajské hygienické stanice

V České republice jsou krajské hygienické stanice správními úřady. Ve správním obvodu hlavního města Prahy působí Hygienická stanice hlavního města Prahy. V čele krajské hygienické stanice stojí ředitel, kterého jmenuje a odvolává zástupce generálního ředitele státní služby, jehož jmenování a odvolání se řídí služebním zákonem.

Krajské hygienické stanici náleží vydávat povolení, rozhodnutí, osvědčení a plnění dalších úkolů státní správy v ochraně veřejného zdraví. A to včetně vykonávání státního zdravotního dozoru, pokud dozorová činnost nepřísluší Ministerstvu zdravotnictví.

Státní zdravotní dozor je vykonáván, kromě jiného, i nad dodržováním zákazů a plněním dalších povinností, včetně ochrany zdraví při práci před riziky, vyplývající z fyzikálních, chemických a biologických faktorů pracovních podmínek, z nepříznivých mikroklimatických podmínek, z fyzické, duševní zátěže a nad souvisejícími pracovními podmínkami včetně vybavení pracovišť. Státní zdravotní dozor nad ochranou zdraví při práci je státním odborným dozorem nad ochranou zdraví při práci.

Ze zákona náleží krajským hygienickým stanicím stanovit rizikové práce a také stanovit zaměstnavateli:

- minimální rozsah a termíny sledování faktorů pracovních podmínek,
- minimální náplň, termíny periodických prohlídek a minimální náplň vstupních a výstupních lékařských preventivních prohlídek, pokud nejsou stanoveny zvláštním právním předpisem,
- lékařské preventivní prohlídky po skončení práce, pokud se jedná o vlivy pracovních podmínek, které se mohou nepříznivě projevit i po delší době,
- způsob, minimální četnost sledování zátěže organismu zaměstnanců vykonávající rizikové práce a sledování faktorů pracovních podmínek, pokud nejsou stanoveny zvláštním právním předpisem.

Krajské hygienické stanice provádí také ověřování podmínek vzniku onemocnění pro účely posuzování nemocí z povolání a projednávání přestupků na úseku ochrany veřejného zdraví.

Jejich činnost je zaměřena i na provádění opatření k předcházení vzniku infekčních onemocnění včetně zamezení jejich šíření. V tomto rozsahu i usměrňují činnost zdravotnických zařízení. Rovněž nařizují i mimořádná opatření při epidemii, při výskytu nebezpečných, podezřelých výrobků, při porušení jakosti vod, při živelných pohromách a jiných mimořádných událostech, není-li k nim příslušné Ministerstvo zdravotnictví.

Krajské hygienické stanice se také podílí na hodnocení zdravotního stavu obyvatelstva a monitorují vztahy mezi zdravotním stavem obyvatelstva a faktory životního prostředí, životních a pracovních podmínek. Kontrolují a řídí programy podpory veřejného zdraví a spolupracují se správními úřady a samozřejmě také s orgány samosprávy při tvorbě zdravotního programu zdravotní politiky v příslušném regionu. Podílí se i na úkolech integrovaného záchranného systému.

Krajská hygienická stanice je při zjištění mimořádných událostí (např. výskyt infekčních onemocnění, výskyt nebezpečných nebo podezřelých výrobků apod.) povinna provést okamžité informování Ministerstva zdravotnictví.

1.5 Historie a vývoj hygieny

Hygiena, která je chápána jako soubor opatření k udržení zdraví, byla známa již dávno před naším letopočtem. Hygieia, dcera boha lékařství Asklepie, zosobňovala zdraví. Řada zásadních hygienických pravidel (např. pravidelné mytí, zákaz požívání některých pokrmů atd.) je formulována již v arabských a židovských náboženských knihách. Již staří Řekové a Římané měli v době před naším letopočtem ve svých městech dokonalé vodovody, veřejné lázně kanalizaci či ústřední topení.

Již Hippokrates stanovil ve svých lékařských spisech zásadu, že lékař má vždy spolu s nemocí zkoumat i vlivy prostředí na nemocného. První dílo zahrnující zásady hygieny – Hygieia – napsal Diokles z Karystu.

Středověk s přísnými náboženskými dogmaty znamenal bohužel úpadek hygieny. I když se i v této době objevují zákonná opatření zahrnující i problémy obecné hygieny (medicinální řád Karla IV. pro Čechy z roku 1352), jsou pouze ojedinělá a většinou jen krátkodobá.

Rozvoj věd v 18. století vytváří předpoklady mimo jiné i pro pozvolné prosazování hygienických zásad a také pro formování hygieny jako samostatného lékařského oboru. Ramazzini svou prací o chorobách řemeslníků obrátil zřetel k vlivu pracovních podmínek na lidské zdraví. V této době se objevují první zákonná opatření, která řeší otázky veřejné čistoty (Generale normativum sanitatis Marie Terezie z roku 1770), avšak teprve základní objevy na úseku mikrobiologie, rozvoj fyziky a chemie umožňují prokázat některé vlivy vnějšího prostředí na zdraví. Max von Pettenkoffer začal pomocí užívání fyzikálních a chemických metod stanovovat stupně znečištění vzduchu, půdy a vody.

Hygiena přechází z období empirických poznatků do období vědeckého zkoumání faktorů životního prostředí. V Rusku se hygienou zabývala řada významných lékařů. Je velmi obtížné jmenovat všechny čelné představitele sovětské hygieny. Na úseku hygieny obecné a komunální mezi ně patří mimo jiné například Vinogradov, Sidorenko, Rjazanov a další. V českých zemích byl jedním z představitelů období po 1. světové válce Habrhel, jehož zájem obsáhl celou širokou oblast hygieny. Prvním přednostou Ústavu hygieny na lékařské fakultě v Praze se stal profesor Ružička, který zde působil od roku 1919 do roku 1938.

Péče o zdravé životní prostředí se naštěstí stala záležitostí celospolečenskou. Mezi čelné představitele poválečného období patří např. Kredba, Liškutin, Janda, Simon a řada dalších významných osobností (19).

1.6 Hygienická služba dříve a dnes

Historie hygienické služby je v našich zemích stará a vždy měla evropskou úroveň. Prevence infekčních onemocnění, ale i otázky ochrany populace před

nejrůznějšími zdravotními riziky plynoucími z vnějšího prostředí, včetně životosprávy a chování člověka, stejně jako péče o individuální zdraví historicky příslušely do zdravotnictví. K této ochraně byla ustanovena na konci 19.století tzv. zdravotní policie, zabývající se především očistou prostředí. K té postupně přibýly odborné vyšetřovací ústavy (hygienické ústavy univerzit v Praze a ve Vídni). Vyšetřovací ústavy zkoumaly potraviny a prováděly chemické a i bakteriologické vyšetřování nakažlivých zárodků ve vodě, krvi apod. Preventivní medicína začala postupovat od odvracení škod, kterými je ohrožováno lidské zdraví, k prostředkům, kterými by bylo možné přispět k jeho podpoře a rozvinutí. Na tyto principy preventivní medicíny navázal Státní zdravotní ústav, který byl založen v roce 1925, a poté i soustava hygienických stanic, výzkumných ústavů a instituty hlavního hygienika, okresních, krajských hygieniků (orgánů hygienické a protiepidemické služby), vykonávajících státní správu v hygienické a protiepidemické péči.

Organizaci, působnost a pravomoc orgánů hygienické a protiepidemické služby a základní povinnosti osob v oblasti ochrany životních podmínek upravil zákon č. 4/1952 Sb. Ten byl později nahrazen zákonem č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu.

Na základě novely zákona 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů v roce 2002 a platností od 1.1.2003. došlo k reorganizaci a restrukturalizaci hygienické služby. Vzniklo čtrnáct krajských hygienických stanic se svými územními pracovišti a čtrnáct zdravotních ústavů. Státní zdravotní ústav zůstal zachován a nadále funguje (26).

Hygiena je lékařský vědní obor, studující zákonitosti měnících se vztahů mezi lidským organizmem a prostředím. Jejím cílem je stanovit opatření, jejichž dodržování zajistí optimální podmínky pro harmonický rozvoj člověka jako jedince, ale i celé lidské společnosti. Nejde tedy jen o pouhé předcházení nemocem nebo o udržení a upevnění zdraví.

Hygiena se dá rozdělit na hygienu obecnou, která zkoumá obecně platné zákonitosti dynamických vztahů mezi člověkem a prostředím, a na hygienu speciální, zabývající se vlivy určitého prostředí (hygiena práce), určitých faktorů prostředí (hygiena výživy) na člověka nebo zkoumající vlivy prostředí na lidský organismus

v jeho určité vývojové etapě (hygiena dětí a dorostu). Také komunální hygiena je speciálním oborem hygieny, který zkoumá dynamické vztahy mezi biosférou (tzn. tou částí půdy, ovzduší a vody, v níž může žít člověk a další živé organismy) a člověkem. Zabývá se vlivy ovzduší, půdy, vody, vlivy přírodního a sociálního prostředí na lidský organizmus. Jejím cílem jsou taková opatření, která by zajistila optimální podmínky pro život lidí v přirozeném i umělém prostředí. Cílem opatření je také maximální ochrana biosféry a využívání všech přírodních zdrojů k dalšímu tělesnému i duševnímu rozvoji lidí (19).

1.7 Státní zdravotní ústav

1.7.1 Historie a vývoj SZÚ

12. října 1925 Poslanecká sněmovna Národního shromáždění přijala zákon o zřízení, působnosti a organizaci Státního zdravotního ústavu Republiky československé. Úkolem ústavu mělo být vykonávat pro státní zdravotní správu odborně-vědecké práce a zkoumání, kterých je potřeba k účinným zdravotním opatřením. Dalším úkolem byla podpora a výchova v preventivní medicíně a péče o praktickou odbornou výchovu zdravotnického personálu. SZÚ byl slavnostně otevřen 5. listopadu 1925.

V období první republiky byl SZÚ významnou vědeckou a odbornou institucí. Vyráběl séra, očkovací látky, rozvinul rozsáhlou vědeckou činnost, podílel se na zajištění bakteriologicko-diagnostické služby, na biologické kontrole léčiv. Součástí ústavu bylo sociálně hygienické oddělení, které se zabývalo zdravotnickou statistikou, epidemiologií infekčních i neinfekčních nemocí, hygienou výživy, hygienou práce apod.

Ústav začal v roce 1932 vydávat Zprávy SZÚ, které vycházely 1-2x za měsíc jako bezplatná příloha několika časopisů. Obsahovaly hlavně laboratorní postupy a metodické návody podle potřeb aktuální epidemiologické situace. Od roku 1930 ústav vydával francouzsky psaný časopis Les Travaux, ve kterém publikovali vědecké práce odborníci SZÚ.

Ústav byl rozdělen na jednotlivá oddělení. Ta spolu navzájem spolupracovala. K přípravě léčivých sér a vakcín sloužilo I. oddělení - séroterapeutické. II. oddělení sloužilo k výrobě očkovací látky proti neštovicím. III. oddělení bylo zřízeno pro biologickou kontrolu léčiv. IV. oddělení - bakteriologicko-diagnostické obsahovalo laboratoře, které se měly stát ústředím všech vedlejších laboratoří, které byly zřízeny na území státu k mikrobiálnímu a sérologickému poznávání nemocí. V. oddělení bylo oddělením sociální hygieny. Dětilo svou činnost na vědecké studium a bádání, kontrolu hygienických zařízení a na výchovnou práci mezi obyvatelstvem. VI. oddělení zdravotní výchovy pronikalo mezi lidi snahami po zavedení a aplikaci vědeckých poznatků na praktický život. Spolupracovalo se všemi odděleními Státního zdravotního ústavu. Používalo moderních metod, přednášek, článků, letáčků, výstavek, promítání apod. Stávalo se tak prostředníkem mezi vědou a lidem. Podléhalo mu i zdravotnické muzeum, které bylo veřejnosti volně přístupné. VII. oddělení s názvem - ústav pro zkoumání potravin ověřovalo správnou jakost a neškodnost úředně zaslaných vzorků potravin. VIII. Oddělením byl ústav pro zkoumání léčiv, který prováděl totéž, co předchozí oddělení pro léčiva určená k prodeji v České republice.

Dnem 14.3.1939 přestal být Státní zdravotní ústav v Praze ústavem Československé republiky. Slovensko si totiž vytvořilo ústav vlastní, ale nevyrábělo séra a očkovací látky.

Po roce 1939 (obsazení českých zemí) se ústav dostal pod kontrolu německé zdravotní správy. V roce 1942 bylo v ústavu zřízeno veterinární oddělení s laboratořemi pro vyšetřování masa a mléka. Rok 1943 se stal rokem velkého rozšiřování sérové výroby. Důvodem byla potřeba německé armádě dodávat ve velkém množství difterické sérum a Behringovým závodům sérum proti plynaté sněti.

V roce 1949 byl Státní zdravotní ústav zákonem č. 70/1949 Sb. reorganizován a jeho název byl změněn na Státní zdravotnický ústav. SZÚ měl hlavní ústav v Praze, oblastní ústav pro Slovensko v Bratislavě a pobočky ve větších městech.

Dnem 31.12.1949 zanikla funkce odborného ředitele ústavu a také funkce jeho náměstka. Ústav jako celek spravoval po stránce administrativní a hospodářské ředitel,

který se odpovídal přímo ministerstvu zdravotnictví. Ústav se členil na pět odborů. Každý odbor měl v čele přednostu, který řídil svůj odbor po odborné stránce samostatně. V tomto ohledu byl přímo podřízen ministerstvu zdravotnictví. Šlo-li o administrativní a hospodářskou správu, byl přednosta odboru podřízen řediteli hlavního ústavu. Odbory se členily na oddělení, která se skládala z laboratoří jako základních pracovních jednotek.

V roce 1949 se uskutečnily léta trvající snahy vedoucích pracovníků oddělení pro výrobu léčivých sér a očkovacích látek po osamostatnění. Výrobní oddělení bylo vyjmuto ze SZÚ a od 1.4.1949 začalo pracovat samostatně jako Státní výrobní sér, pozdější Biogena či Sevac.

Od roku 1949 se začaly zakládat v krajských městech pobočky SZÚ. Bylo to nejprve v Přerově a Ostravě, následovaly Olomouc, Plzeň, Hradec Králové, České Budějovice, Jihlava, Opava, Ústí n. L., Uherské Hradiště, Liberec a další, až do celkového počtu 25.

V roce 1952 byly oběžníkem ministerstva zdravotnictví č. 30/Sb. ob. ze dne 17.1.1952 pobočky převedeny do pravomoci národních výborů jako hygienicko-epidemiologické stanice a výměrem ministerstva zdravotnictví ze dne 4.6. pak Státní zdravotnický ústav sám s účinností od 1.5.1952 zrušen. Tímtež výměrem byly na půdě SZÚ zřízeny Ústav epidemiologie a mikrobiologie a Ústav hygieny a vyhláškou ministerstva zdravotnictví ze dne 24.4.1952 Státní ústav pro kontrolu léčiv. V roce 1962 přibyl k dosavadním třem ústavům ještě čtvrtý. Byl jím Ústav hygieny práce a chorob z povolání. 1.1.1953 bylo převedeno veterinárně-hygienické oddělení do pravomoci ministerstva zemědělství.

Existence samostatných ústavů trvala až do roku 1971, kdy byly ústavy spojeny v jeden společný Institut hygieny a epidemiologie (IHE). Institut měl několik pracovišť. Byly jimi - centrum hygieny obecné a komunální, centrum hygieny dětí a dorostu, centrum hygieny výživy, centrum hygieny záření, centrum hygieny práce a nemocí z povolání, centrum epidemiologie a mikrobiologie, centrum potravinových řetězců, pracoviště mikrobiologie tuberkulózy, oddělení nehodovosti, oddělení matematické statistiky a programování, oddělení elektronové mikroskopie, oddělení vědeckotechnických informací, příprava pūd a umývárny, laboratoř pokusných zvířat aj. V

institutu bylo ministerstvem zdravotnictví zřízeno 35 národních referenčních laboratoří, dále v něm pracovalo pět mezinárodních spolupracujících center Světové zdravotnické organizace.

Po roce 1989 ústav prošel řadou změn, které reflektovaly nové trendy ve společnosti a v preventivní medicíně. Ústav se v nových podmínkách vrátil k tradici, původnímu názvu a demokratickým způsobům řízení.

K 1.1.1992 byl opět zřízen Státní zdravotní ústav jako centrální instituce s celostátní působností, s posláním chránit a podporovat veřejné zdraví, zabývat se prevencí nemocí a sledovat vliv životního prostředí na zdravotní stav obyvatelstva.

V 90. letech SZÚ úspěšně navázal na tradice vědecké práce v ústavu, byla úspěšně dokončena více než stovka výzkumných úkolů, dotovaná domácími i zahraničními grantovými agenturami, vzrostla publikační aktivita odborníků, byla zahájena práce na výzkumném záměru Analýza infekčních, environmentálních a behaviorálních zdravotních rizik a jejich prevence. Novou činností se pro SZÚ stala výchova ke zdraví, kterou ústav zajišťuje od roku 1996 po zrušení Národního centra podpory zdraví. SZÚ odborně garantoval realizaci celého projektu Národní program podpory zdraví, připravil národní variantu programu WHO "Zdraví pro všechny v 21. století". Odborníci ústavu se významně podíleli na přípravě návrhů prováděcích vyhlášek k návrhu zákona o ochraně veřejného zdraví, které jsou již slučitelné s legislativou Evropské unie. Centrum epidemiologie a mikrobiologie zahájilo přípravu na zajišťování činností vyplývajících pro ČR z "Verifikačního protokolu k Úmluvě o zákazu vývoje, výroby a hromadění bakteriologických a toxinových zbraní a o jejich zničení".

Ústav sehrál důležitou roli v dalších celostátních preventivních programech, např. v Akčním plánu zdraví a životního prostředí ČR, v Národním programu boje proti AIDS a v koordinaci prevence jódového deficitu. SZÚ se aktivně podílel na pregraduální a postgraduální výchově a poskytoval rozsáhlou konzultační pomoc pracovníkům v terénu. Odborníci SZÚ se výrazně zapojili do přípravy vstupu ČR do Evropské unie v oblasti sjednocování předpisů. Dokázali na mezinárodních setkáních expertů prosadit české

normy a předpisy (např. v oblasti zdravotní nezávadnosti hraček). V roce 1999 byla úspěšně dokončena výstavba nového objektu veterinárních služeb v areálu SZÚ, plný provoz s experimentálními zvířaty byl zahájen v roce 2000.

Koncem roku 2001 vzniklo v SZÚ Centrum pro řízení kvality ve zdravotnictví, které se začalo zabývat hodnocením kvality zdravotní péče v rámci zdravotního systému v oblasti klinické a preventivní medicíny.

Od 1.1.2003, v souvislosti s účinností ustanovení § 86 zákona č. 258/2000 Sb. ve znění zákona č. 320/2002 Sb., se Státní zdravotní ústav stal příspěvkovou organizací (30).

1.7.2 Zdravotní ústavy a Státní zdravotní ústav dnes

Zdravotní ústavy byly zřízeny k vyšetřování a měření složek životních a pracovních podmínek, k vyšetřování výrobků, k biologického materiálu a k provádění biologických expozičních testů pro účely výkonu státního zdravotního dozoru. Další funkcí je sledování ukazatelů zdravotního stavu obyvatelstva a faktorů životního prostředí a životních a pracovních podmínek, dále i přípravy podkladů pro hodnocení a řízení zdravotních rizik a pro činnost orgánů ochrany veřejného zdraví jako složky integrovaného záchranného systému.

Zdravotní ústavy patří mezi příspěvkové organizace, jejichž zřizovatelem je Ministerstvo zdravotnictví. V rámci své hlavní činnosti mohou poskytovat závodní preventivní péči, specializovanou diagnostickou a ambulantní péči v oblastech mikrobiologie, imunologie, alergologie, parazitologie. Mohou také provádět genotoxická a cytogenetická laboratorní vyšetření, vyšetření na anti-HIV protilátek, klinické hodnocení léčiv, očkovacích látek a zdravotnických prostředků, dále i ohniskovou dezinfekci, dezinsekcii a deratizaci.

Státní zdravotní ústav se sídlem v Praze je příspěvkovou organizací. Zřizovatelem je jako v případě zdravotních ústavů Ministerstvo zdravotnictví. Státní zdravotní ústav se zabývá přípravou podkladů pro národní zdravotní politiku, pro

ochranu a podporu zdraví. Zajišťuje metodickou a referenční činnost na úseku ochrany veřejného zdraví včetně monitorování a výzkumu vztahů životních podmínek a zdraví. Zajišťuje také kontrolou kvality poskytovaných služeb v ochraně veřejného zdraví. V rámci své hlavní činnosti může provádět i výzkumnou a vědeckou činnost v ochraně a podpoře zdraví.

Zdravotní ústavy a Státní zdravotní ústav jsou zařízeními zdravotnickými. Jejich statutárním orgánem je ředitel. Toho jmenuje a odvolává na návrh hlavního hygienika České republiky ministr zdravotnictví. Zdravotní ústavy mohou vykonávat i činnosti, pro které je nutná autorizace nebo akreditace, samozřejmě jen pokud tuto podmínku splňují (22).

1.8 Náplň studia oboru Ochrana veřejného zdraví

Jak již bylo zmíněno, je tento studijní obor zaměřen na problematiku ochrany veřejného zdraví ve smyslu zákona č. 258/2000 Sb. v platném znění. Ochranou a podporou veřejného zdraví ve smyslu citovaného zákona se rozumí souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdraví životních a pracovních podmínek a zábraně šíření infekčních a hromadně se vyskytujících onemocnění. Cílem studijního oboru Ochrana veřejného zdraví je seznámit studenty se stavbou a funkcí lidského organismu, s jeho reakcí na podněty vnitřního i vnějšího prostředí. Obor poskytuje informace z oblasti patologie i patofyziologie lidského těla včetně klinických projevů, zejména nemocí podmíněných faktory zevního prostředí. Studenti se seznamují s metodami vyšetřování a hodnocení fyzikálních, chemických a biologických faktorů životního a pracovního prostředí a také s hodnocením zdravotních rizik. Obor Ochrana veřejného zdraví informuje i o právních a legislativních aspektech výkonu státního odborného dozoru v ochraně veřejného zdraví (35).

Během tříletého studia jsou studenti oboru Ochrana veřejného zdraví seznámeni s širokou škálou předmětů, které jim mají pomoci v pochopení problematiky, základních souvislostí, pojmů...jako například:

Problematika životního prostředí, možnosti jeho ochrany a související otázky vlivů prostředí na zdraví lidí představují významné téma pro odborníky, politiky i širokou veřejnost a nestojí tudíž ani mimo náplň studia na Jihočeské univerzitě v oboru Ochrana veřejného zdraví. Studenti se s touto problematikou blíže seznamují především v předmětu Hygiena životního prostředí.

Všeobecně jsou známy důsledky znečištění ovzduší, vody a půdy, celkové chemizace prostředí. Stále naléhavěji si uvědomujeme, jak křehká může být ekologická rovnováha a jak složité a marné by v budoucnu mohly být snahy o její obnovení, pokud by některé současné negativní trendy v této oblasti pokračovaly (23).

Komunální atlasy životního prostředí jsou kartografická tématická díla, které obsahují místní specifická a platná data o ochraně životního prostředí. Tyto podklady jsou shromážděny s cílem dokumentovat situaci v ochraně životního prostředí ve spravovaném území a stanovit skutečné problémy v životním prostředí. Z názorných map mohou být odvozeny potenciální konflikty a mohou být stanoveny i dosažitelné cíle v problémových okruzích otázek komunální ochrany životního prostředí (4).

Je zřejmé, že v důsledku těchto trendů a jiných negativních jevů dochází k přímému nebo nepřímému poškozování zdraví člověka a celkové kvality života člověka. Právě o problematice vztahu zdraví lidí a jejich životního prostředí se studenti dozvídají.

Celkovým přínosem studia předmětu Hygiena životního prostředí by mělo být pochopení vztahu životního prostředí k lidskému organizmu a principu jednoty organismu a prostředí, rovněž osvojení si příslušných působností orgánů ochrany veřejného zdraví.

Znalosti získané v předmět Hygiena životního prostředí budou dále rozvíjeny a specificky budovány v rámci dalších studijních disciplín, a to zejména v předmětech – Hygiena a ekologie vody, Epidemiologie infekčních onemocnění, Pracovní lékařství, Toxikologie životního a pracovního prostředí, Hygiena výživy, Civilizační nemoci a podpory zdraví, Metody odhadu a hodnocení rizika v životním a pracovním prostředí. Studenti jsou samozřejmě nejen pro lepší pochopení souvislostí a také pro získání širšího, ucelenějšího přehledu seznamování i s mnoha dalšími předměty jako např.

Fyzika, Chemie, Anatomie, Fyziologie, Parazitologie, Genetika atd. Poznatky ze všech předmětů pak studenti mohou využívat již během každoroční odborné praxe, která probíhá na všech odděleních hygienických stanic, v nejrůznějších poradnách prevence (alkohol, kouření, drogové a jiné závislosti, HIV/AIDS), odděleních pracovního lékařství atd. (23).

Předmět **Metody dozoru** má za úkol studenty obeznámit s metodikami výkonu státního zdravotního dozoru na úseku ochrany veřejného zdraví včetně jeho návaznosti na legislativní a odborné požadavky.

Státní zdravotní dozor vykonávají pracovníci státní zdravotní správy - orgány ochrany veřejného zdraví. Státní zdravotní dozor v této činnosti má složku jak časovou tak i věcnou. Časová složka řeší limitní časy mezi jednotlivými úkony. Časový sled jednotlivých úkonů pak určuje správní řád. Věcná složka je základem pro rozdělení státního dozoru na dozor na úseku prevence ochrany veřejného zdraví (dříve označovaný jako preventivní hygienický dozor). Věcné složky hygienického dozoru mají samozřejmě právní podklad. Právními předpisy jsou zákony, nařízení vlády a vyhlášky (22).

Pracovní lékařství je interdisciplinární obor, který se zabývá vlivem práce, pracovního lékařství a pracovních podmínek na zdraví pracovníků, prevencí, diagnostikou, léčbou a posudkovými aspekty nemocí způsobených nebo zhoršených prací. Zabývá se také dohledem nad dodržováním zdravotně přijatelných pracovních podmínek.

Cílem oboru je tedy prevence poškození zdraví pracovníků vlivem práce a zlepšení jejich zdravotního stavu. Dalšími z cílů jsou podpora zdravého životního stylu, zlepšování, případně udržení zdravotní způsobilosti k práci a dlouhodobé udržení pracovní schopnosti.

Pracovní lékařství je interdisciplinární obor, integrující hlavně poznatky hygieny práce, fyziologie a psychologie práce, průmyslové toxikologie, nemocí z povolání a všeobecného lékařství (2).

Potřeba existence samostatného oboru pracovní lékařství vyplývá nikoli z potřeb lékařské komunity či resortů, ale buď z uvědomělých racionálních potřeb podniků

vedených osvědčenými podnikateli nebo z nutnosti plnit ustanovení závazné národní či evropské legislativy, případně obojího. Základní zákonnou povinností, kterou zaměstnavatel má, je zajistit přístup ke službám zdraví při práci. Jejichž součástí jsou pracovnělékařské služby. I ty jsou udržovány kvalitní prací odborníků různého zaměření, přesto dominantní a nenahraditelnou úlohu v nich má lékařský specialista - pracovní lékař.

Významnou část pracovnělékařských týmů představují i specialisté jiné než lékařské kvalifikace. Je velmi důležité mít na paměti, že pracovní lékařství má za cíl prevenci poškození zdraví pracovníků vlivem práce, zlepšení jejich zdravotního stavu, podporu zdravého životního stylu, zlepšování, případně udržení zdravotní způsobilosti k práci a dlouhodobé udržení pracovní schopnosti.

Pracovní lékařství je nenahraditelný obor integrující poznatky hygieny práce, zabývající se hodnocením rizik zátěží faktory pracovního prostředí, především na základě hodnocení expozic, i znalosti o poškození zdraví z práce, tedy nemocích z povolání, ohroženích nemocemi z povolání, pracovních úrazech a nemocích souvisejících s prací, a o předcházení těmto poškozením zdraví (21). Při hodnocení pracovní úrazovosti je nezbytné vždy zkoumat příčiny těchto úrazů a nemocí z povolání (13).

Důležitou součástí předmětů týkajících se pracovního lékařství a hygieny práce, se kterými jsou studenti seznamováni je také analýza rizik. Základem pro analýzu rizik při práci je systematické sledování (monitorování) všech faktorů pracovního prostředí a pracovních podmínek z hlediska zátěže lidského zdraví těmito faktory. Sleduje se jejich možný škodlivý vliv na zdraví, bezpečnost pracovníků při práci a předpověď možností vzniku pracovních úrazů, nemocí z povolání nebo jiných poškození zdraví souvisejících s prací a pracovními podmínkami (např. nemocí spojených s prací). Součástí této činnosti je posouzení návrhů na opatření k omezení či vyloučení rizik včetně kontroly a hodnocení přijatých opatření.

Hodnocení rizik je proces kvalitativního a kvantitativního určování rizika při práci pro zdraví a bezpečnost pracovníka. Při hodnocení rizik se užívá různých metod a postupů, jejichž cílem je odhadnutí možného poškození zdraví člověka. Protože se jedná

o zdraví člověka, užívá se též pojem hodnocení zdravotních rizik (health risk assessment) (1).

Aby bylo možné správně hodnotit a odhadnout rizika, je důležité porozumět pracovnímu systému. Pracovním systémem se rozumí systém skládající se z osoby (osob) a pracovního zařízení, jejichž součinností je v rámci pracovního procesu plněn určitý pracovní úkol a to v daném pracovním prostředí a za okolností, které určuje pracovní úkol. Stručně vyjádřeno jde o systém člověk – stroj – prostředí, přičemž komponentu „stroj“ je nutno chápat v širším rozsahu jako pracovní prostředek. Stroj může představovat jednoduchý ruční nástroj či nářadí, ale i jedno či víceúčelový stroj, technické zařízení, až po řídicí centrum např. v atomové elektrárně (10).

Epidemiologie je nauka, která se zabývá studiem výskytu nemocí v lidské populaci. Zabývá se také studiem faktorů, které tento výskyt podmiňují či ovlivňují. Tato jednoduchá definice je pouze jen přibližným vyjádřením náplně epidemiologie jako vědního oboru. Cílem, který epidemiologii dominuje, je získat znalosti o příčinných souvislostech, které mohou být základem pro adekvátní preventivní opatření. Znalost distribuce onemocnění v určité populaci může přispět k objasnění příčinných etiologických vztahů, vysvětlit výskyt nemocí, určit třeba podmiňující úlohu přírodních a socioekonomických faktorů, poskytnout objektivní podklady pro organizační a řídicí činnost zdravotnické služby.

Epidemiologie jako vědní obor vychází se studia přenosných nemocí a v obecném pojetí tedy studuje rozložení nemocí nebo poruch zdraví v lidských populacích. Dále studuje samozřejmě nejrůznější faktory, které toto rozložení ovlivňují. Tato definice platí pro studium jak infekčních, tak i neinfekčních nemocí a poruch zdraví (17).

Epidemiologie patří dnes mezi populační vědy a má v současné době zřetelný interdisciplinární charakter. Definice oboru epidemiologie zaznamenala v historii určitý vývoj od původního zaměření, které bylo výlučně na choroby infekční až po dnešní stav, kdy obor je definován obecně s platností pro všechny nemoci nebo poruchy zdraví. Epidemiologie je nezastupitelná ve studiu rozložení (distribuci) a příčin (determinant) frekvence nemoci v lidské populaci.

Epidemiologie se liší od klinických oborů ve dvou základních rysech:

- studuje skupiny osob (populaci), ne pouze jednotlivce
- studuje kromě nemocných i osoby zdravé, hledá rozdíly (faktory), které nemoc způsobují.

Epidemiologie se tedy především zabývá aspekty etiologie, výskytu nemoci a prevence.

Zaměření oboru epidemiologie lze rozdělit do 4 základních oblastí:

1. epidemiologická metodologie, která je základem pro studium vlivu životního prostředí (včetně životního stylu) na zdraví člověka,
2. epidemiologie infekčních nemocí, která i přes ústup některých infekcí (záškrt, tetanus, dětská obrna, dávnivý kašel, spalničky a pod.), má stále hlavně díky novým infekčním nemocem (AIDS, Lymeská borelióza a pod.) své nezastupitelné místo,
3. epidemiologie chronických infekčních nemocí, která studuje prioritní nemoci s hromadným výskytem, představující hlavní příčiny nemocnosti a úmrtnosti a tím hlavní problém při studiu zdravotního stavu populace,
4. epidemiologie životního prostředí (environmental epidemiology), která se zabývá převážně vlivem fyzikálních, chemických faktorů životního a pracovního prostředí na zdraví člověka.

Epidemiologie tak může plnit a plní funkci mezioborové integrující disciplíny. Jejím konečným cílem je účinná prevence nemocí a je hlavním nástrojem preventivní medicíny a veřejného zdravotnictví (6).

Česká epidemiologie dosáhla v posledních desetiletích nesporných úspěchů v oblasti epidemiologie infekčních nemocí, a to jak v podmínkách České republiky (eliminace řady závažných infekcí, vysoké procento proočkovanosti apod.), tak i v zahraničí (úspěšná účast českých epidemiologů na programu eradikace pravých neštovic Světové zdravotnické organizace apod.) (7).

Očkování v návaznosti na obecná preventivní opatření má za úkol zabezpečit plnou odolnost vůči původci infekčního onemocnění nebo bezpříznakový, popřípadě jen lehký průběh infekčního onemocnění. Celkový průběh infekčního onemocnění závisí na poměru síly infekčního původce škodit, k síle postiženého organismu se bránit (16).

Hygiena výživy - úkolem tohoto předmětu je pomoci studentům veřejného zdravotnictví zorientovat se ve složité problematice zabezpečení zdravé výživy a zdravotní nezávadnosti potravin. Studenti jsou seznámeni s legislativními opatřeními, základními hygienickými požadavky na potraviny živočišného a rostlinného původu, na pochutiny, nápoje a další přísady do potravin. Pozornost je věnována i podmínkám skladování potravin, konzervování potravin atd. Velký důraz se klade na společné stravování a jeho jednotlivé formy, stravování ve zdravotnických zařízeních, zabezpečení biologické hodnoty a epidemiologické bezpečnosti připravovaných pokrmů. V problematice hygieny výživy je pozornost také věnována alimentárním nákazám a otravám, které jsou aktuální při rozvoji soukromého podnikání a porušování základních zásad osobní hygieny a správné výrobní praxe. S tím souvisí dezinfekce a deratizace z hlediska prevence před přenosnými chorobami (5).

1.9 Determinanty zdraví

Během studia je pozornost věnována různým determinantům zdraví. Jedním z nich je **způsob života**. Ten podmiňuje zdraví nejvýrazněji. Na základě mnoha studií a statistických analýz se hovoří až o 50 - 60% podílu na celkovém zdraví. Nejzávažnějšími riziky způsobu života jsou kuřáctví, energeticky nadměrná a nevhodně složená výživa, nízká pohybová aktivita, vysoký výskyt situací vedoucích k psychickým tensím a stresům, zneužívání alkoholu, léků, drog, nevhodné sexuální chování, rizikové chování vedoucí k úrazům, nezájem o informace s návody na zdravé chování jednání a chování

Dále zdraví podmiňuje i **životní prostředí**, včetně prostředí pracovního. Obecně se poněkud zveličuje význam ekologické situace pro člověka, neboť špatné životní prostředí na nedobřím zdravotním stavu podílí asi jen 20%. Přitom se stále více ukazuje, že snad nejvýznamnější roli hraje stav vnitřního prostředí budov a bytů, v němž člověk tráví většinu života. Zdravotní péče ovlivňuje zdraví populace také zhruba 20%. Je tedy zřejmé, že zlepšení zdraví populace přinese nejen kvalitní diagnostika a účelná terapie, ale zcela nezastupitelně i prevence (9).

Prevence nemocí a podpora zdraví jsou těmi přístupy, jimiž se moderní medicína, ale i celá společnost snaží dosáhnout nějakého východiska ze situace, která současnost bohužel zákonitě provází. Zvýšená společenská aktivita a produkce klade vysoké nároky na každého jedince i komunity. Průvodním jevem vývoje je vysoké riziko mnoha nemocí, hlavně neinfekčních, ale i nemocí infekčních.

Vzniku většiny onemocnění, které se masově vyskytují, je možné do značné míry předcházet změnou způsobu života. Víme totiž, že expozice většině závažným faktorům, jako jsou kouření, nevhodná strava, nadměrná spotřeba alkoholu, nízká pohybová aktivita, nevhodné sexuální a reprodukční chování aj., je většinou dobrovolná a je možné ji redukovat, ne-li přímo eliminovat.

Prevence a podpora zdraví směřují právě ke snížení či eliminaci expozice těmto preventibilním příčinám a tím se snaží zabránit vzniku a rozvoji nemocí s nimi spojených.

Preventivní strategie může být cílena na celou populaci, jednotlivé komunity nebo na jednotlivce. Účinná prevence musí být cílena na jasně definovaná rizika a skupiny lidí jimi ohrožených (12).

Příkladem úzce s prevencí spjatého oboru je pediatrie. Vývoj moderních směrů zdravotní péče o dítě a dorost vytvořil samostatné preventivní obory, které se v rámci pojmů sociální pediatrie a hygiena dětí a dorostu rozvíjely a kultivovaly v celé Evropě. Česká role v nich byla vždy mezi těmi nejvýznamnějšími a nejprogresivnějšími. Mnoho samostatných programů, zaměřených na vytváření optimálních podmínek vývoje předškolních a školních dětí, znamenalo předznamenání současných směrů podpory zdraví (11).

2 Cíl práce a hypotézy

2.1. Stanovené cíle práce

Hlavním cílem mé bakalářské práce je zjistit, zda absolventi oboru Ochrana veřejného zdraví – bakalářské studium našli uplatnění po absolvování oboru. Prvním dílčím cílem je zjistit, jestli studium dostatečně připravilo absolventy k výkonu jejich povolání. Druhým dílčím cílem je zjistit, jestli práce v oboru ochrany veřejného zdraví splnila očekávání.

2.2. Předpokládané hypotézy

H1: Absolventi oboru Ochrana veřejného zdraví našli uplatnění v oboru.

H2: Studium dostatečně připravilo absolventy k výkonu jejich povolání.

H3: Práce v oboru ochrany veřejného zdraví splnila očekávání absolventů.

3 Metodika

3.1. Použité metody a techniky

Kapitola „Současný stav“ byla vypracována pomocí metody sekundární analýzy dat. Pro zpracování empirické části bakalářské práce jsem použila kvantitativní metodu výzkumného šetření. Pro sběr dat jsem zvolila výzkumnou techniku dotazníkového šetření. Respondenty byly všichni absolventi oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích. Dotazník jsem vytvořila pouze pro účely tohoto výzkumu a obsahuje 51 otázek (příloha 1). V dotazníku jsem použila více typů otázek – uzavřené, otevřené, polozavřené.

3.2. Charakteristika výzkumného souboru

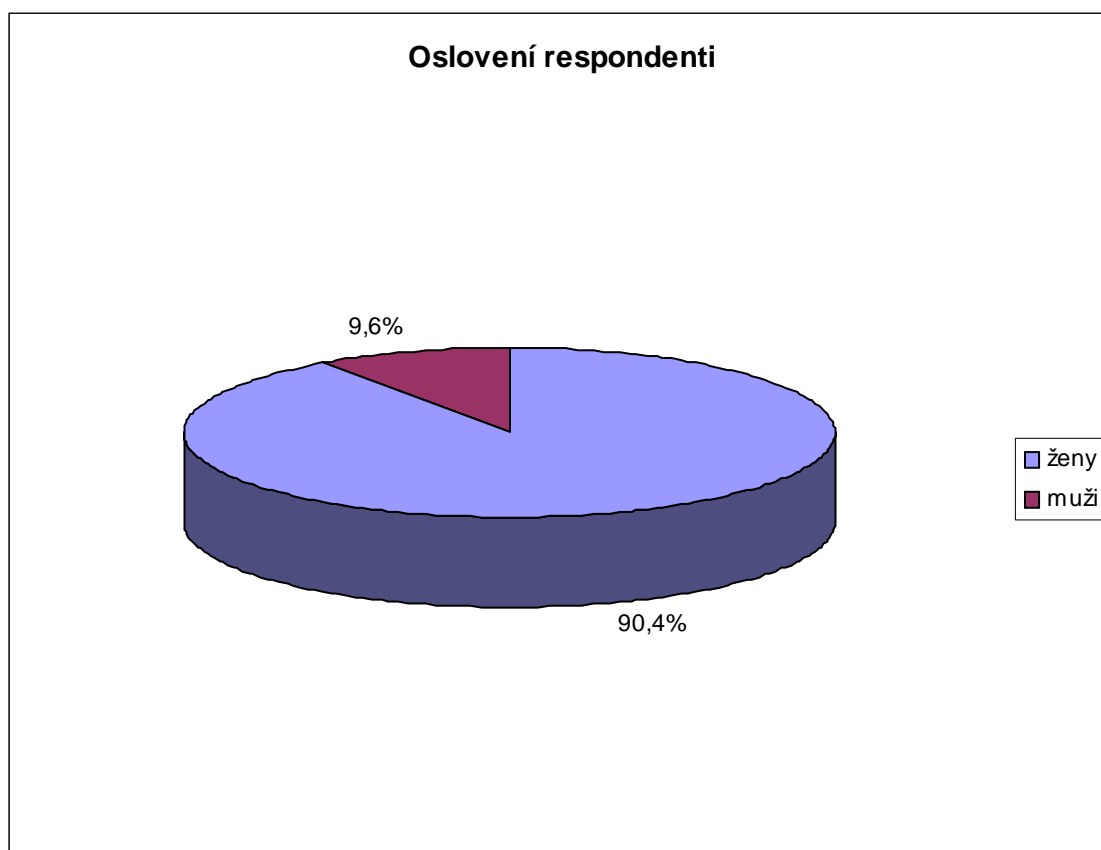
Výzkumný vzorek tvoří absolventi oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích. Sběr dat byl realizován od ledna do března 2009. Šetření bylo zcela dobrovolné a anonymní. Dotazníky byly distribuovány všem absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích prostřednictvím internetu (e-mail). Z 83 (100%) dotazovaných odpovědělo 51 respondentů, což je 61,5% z celkového počtu oslovených absolventů. Výsledný výzkumný soubor je tedy tvořen 51 respondenty (100%).

4 Výsledky

Grafy jsou uvedeny v procentech a výsledná procenta jsou zaokrouhlena na jedno desetinné místo. Zdrojem všech použitých grafů a tabulek je vlastní výzkum.

Graf č. 1 znázorňuje převahu žen mezi všemi absolventy oboru Ochrana veřejného zdraví. 100% tvoří všech 83 absolventů, které jsem kontaktovala. Jak je z grafu patrné, obor Ochrana veřejného zdraví absolvovalo 9,6% mužů a 90,4% žen. Konkrétně se jedná o 8 mužů a 75 žen.

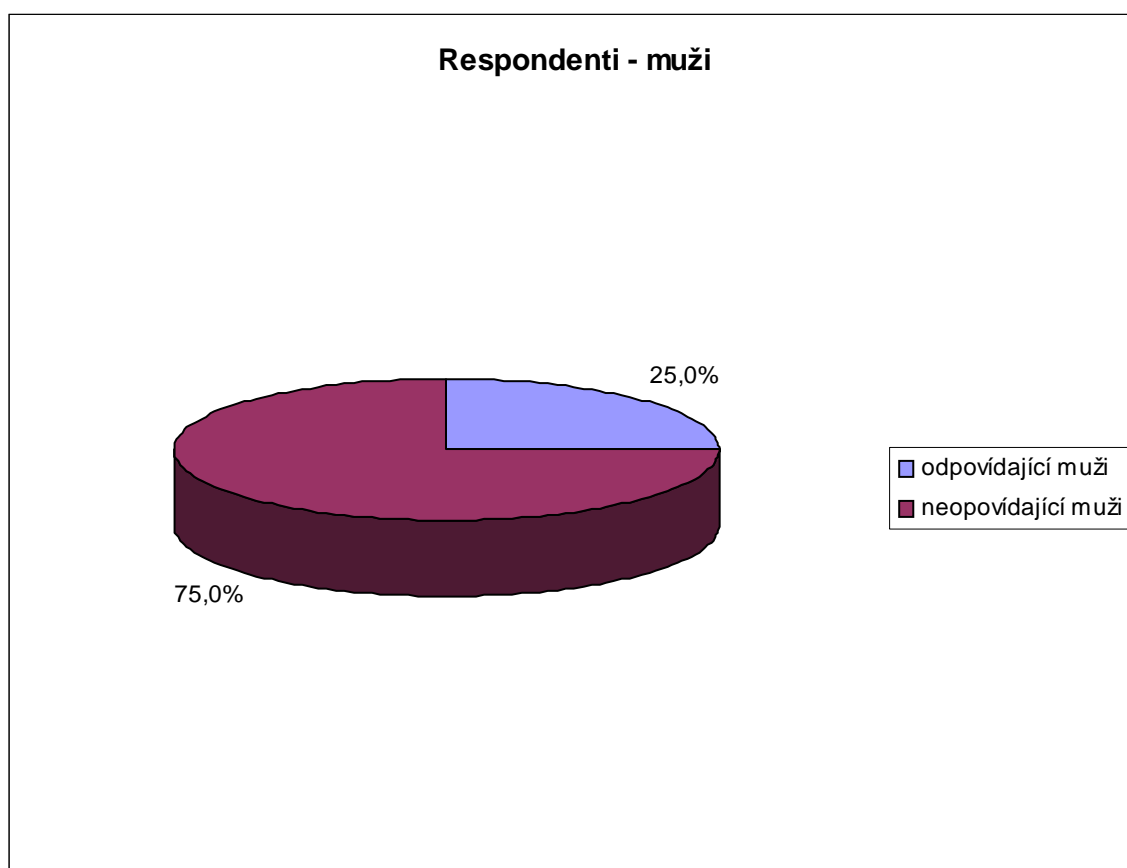
Graf č.1

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 2 znázorňuje kolik procent mužů, ze všech absolventů oboru Ochrana veřejného zdraví mužského pohlaví, se mnou spolupracovalo. Z grafu je patrné, že ze 100%, které jsou představovány 8 muži, se mnou na výzkumu spolupracovalo pouze 25% z nich. To znamená, že mi odpověděli pouze 2 muži a zbylých 6, tedy 75%, na mnou zasláný dotazník nereagovalo.

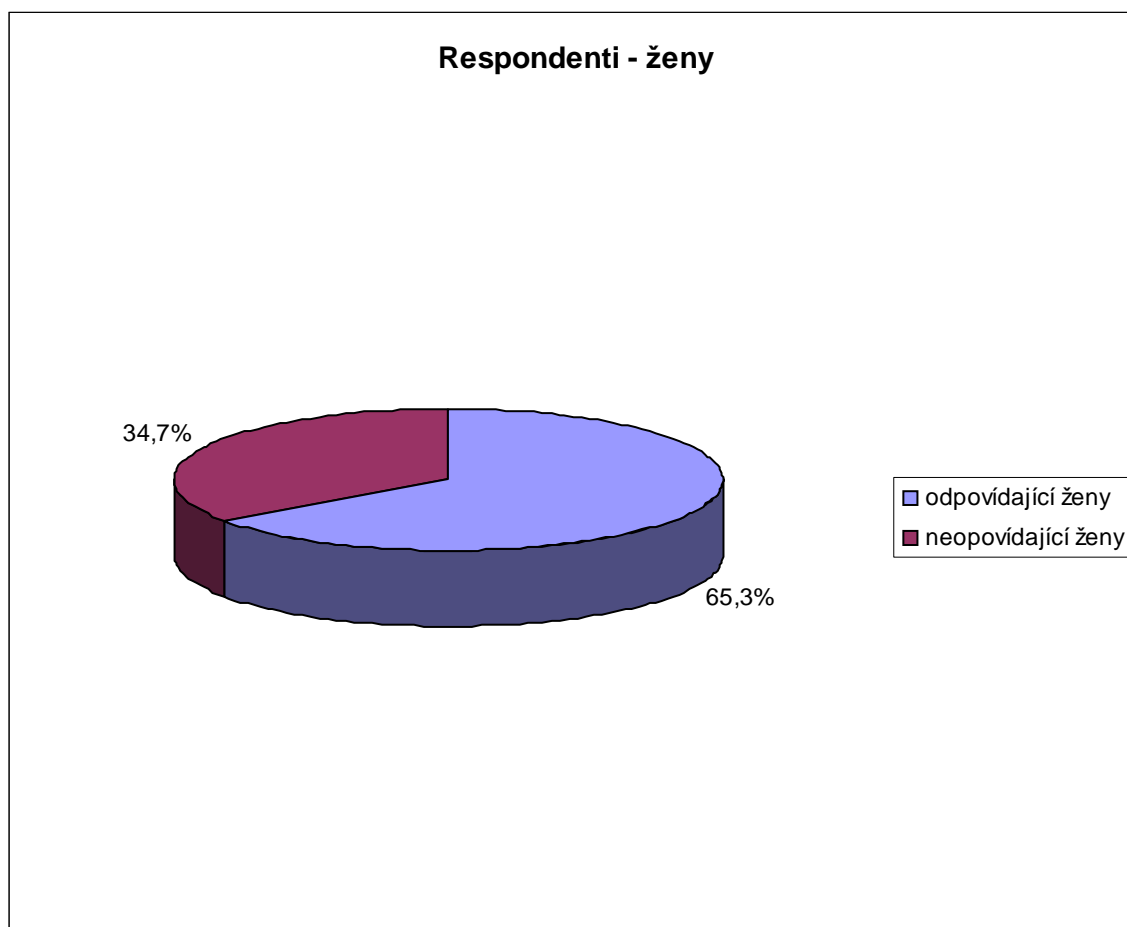
Graf č. 2

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 3 je obdobou druhého grafu, jen jsou předmětem zkoumání místo mužů ženy. Znárodnuje kolik procent žen ze všech absolventek oboru Ochrana veřejného zdraví se mnou spolupracovalo. Z grafu je patrné, že ze 100%, které jsou představovány 75 ženami, se mnou na výzkumu spolupracovalo 65,3% z nich. To znamená, že mi odpovědělo 49 žen a zbylých 26 žen, tedy 34,7% na mnou zasláný dotazník nereagovalo.

Graf č. 3

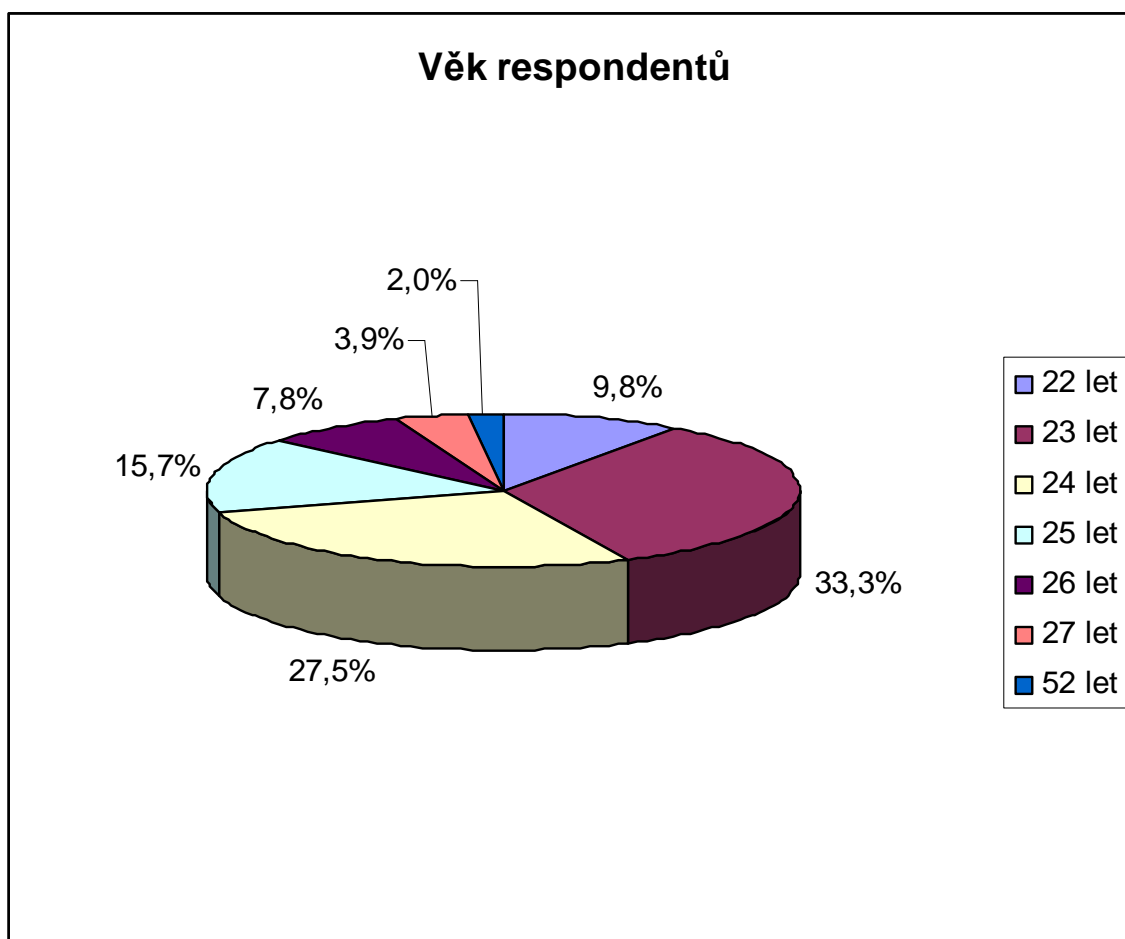

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 1 se ptá na věk respondentů. V **grafu č. 4** je znázorněno rozdělení skupiny respondentů dle věku.

Věk 22 let uvedlo 5 respondentů, což je 9,8% z celkového počtu 51 respondentů (100%) . 23 let uvedlo 17 respondentů (33,3%), 24 let napsalo 14 spolupracujících absolventů (27,5%), 25 let uvedlo 8 osob (15,7%). 26 let napsaly 4 osoby (7,8%), 27 let uvedli pouze 2 lidé (3,9%) a jeden respondent (2%) uvedl věk 52 let.

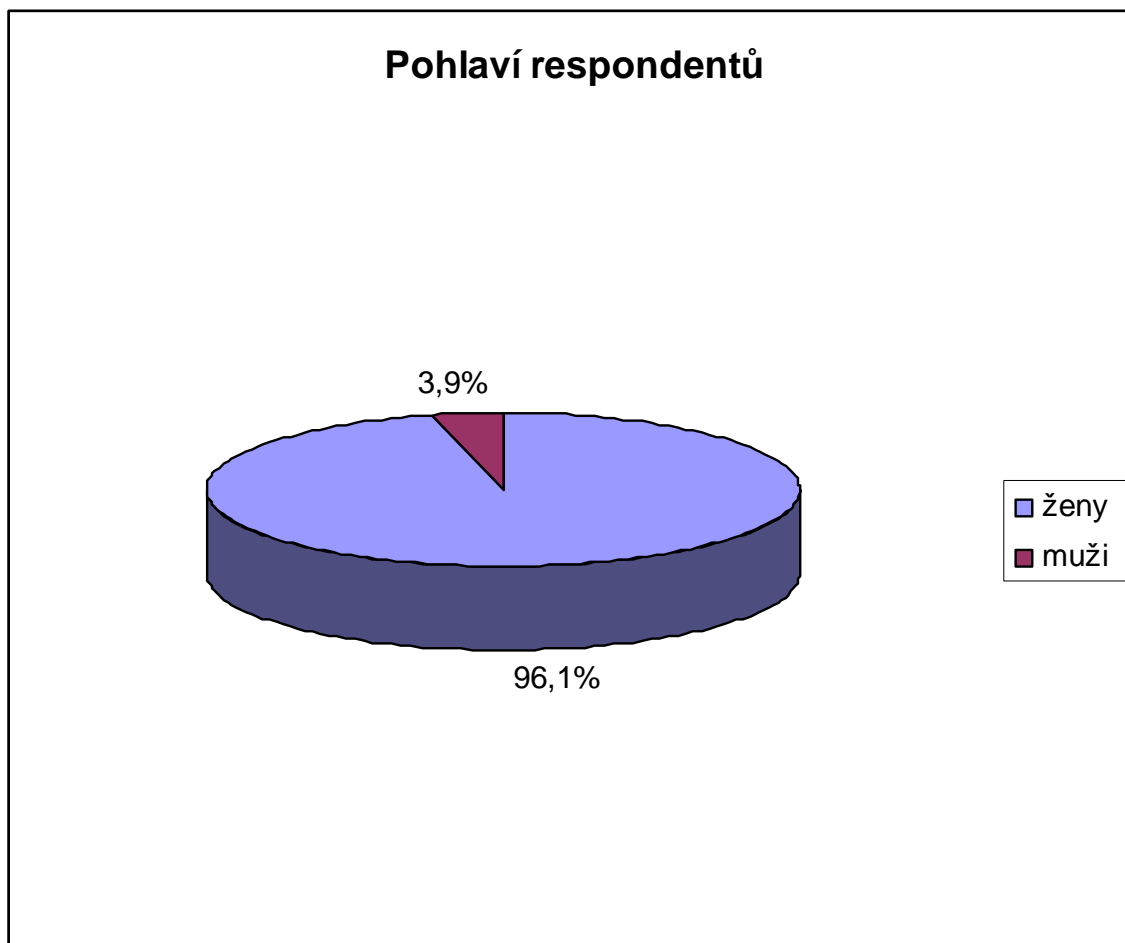
Graf č. 4

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 5 je grafickým znázorněním odpovědí na **otázku č. 2**, kdy se ptám respondentů na pohlaví. Skupina absolventů, která se mnou na vyplňování dotazníku spolupracovala, je složena ze 2 mužů a 49 žen. 100% respondentů je tvořeno 51 spolupracujícími absolventy oboru Ochrana veřejného zdraví. Ženy představují 96,1% a muži 3,9%.

Graf č. 5

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 6 znázorňuje odpovědi na **otázku č. 3**, která má v tuto podobu:

Obor Ochrana veřejného zdraví – bakalářské studium jste studoval(a) v letech:

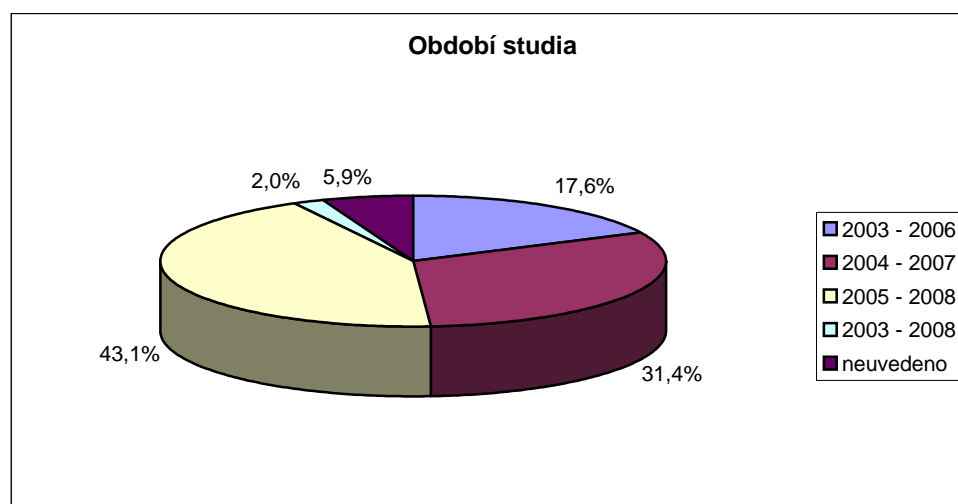
Respondenti odpovídali na tuto otázku následovně. 9 respondentů (17,6%) odpovědělo, že studovali v letech 2003-2006. V letech 2004-2007 studovalo 16 respondentů (31,4%) a v letech 2005-2008 obor Ochrana veřejného zdraví studovalo 22 respondentů (43,1%). 1 respondent (2%), z důvodu přerušení studia, studoval v letech 2003-2008 a 3 respondenti (5,9%) na tuto otázku neodpověděli.

Tabulka č. 1

Doba studia	Počet respondentů
2003 - 2006	9
2004 - 2007	16
2005 - 2008	22
2003 - 2008	1
neuveдено	3

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 6

Zdroj: Vlastní výzkum

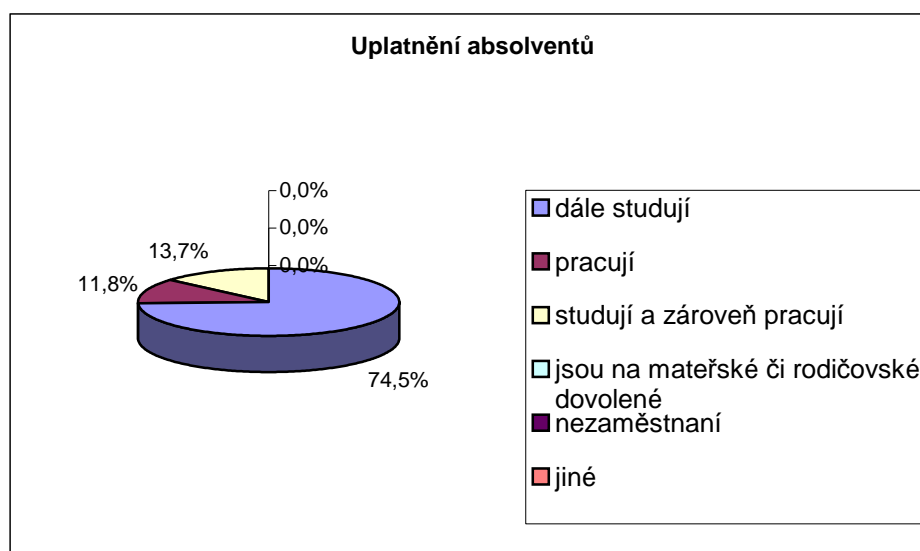
Graf č. 7 je grafickým znázorněním odpovědí na **otázku č. 4**, která má v dotazníku tuto podobu:

Po absolvování oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích:

- a) dále studujete
- b) pracujete
- c) jste nezaměstnaný(á)
- d) jste na mateřské či rodičovské dovolené
- e) studujete a zároveň pracujete
- f) jiné (prosím napište)

38 respondentů (74,5%) odpovědělo, že dále studuje. 6 respondentů (11,8%) uvedlo, že pracuje a 7 respondentů (13,7%) označilo možnost e), že studují a zároveň pracují. Zbylé tři možnosti - jste nezaměstnaný(á), jste na mateřské či rodičovské dovolené a možnost jiné, kde mohli doplnit cokoli, v případě, že by jim ani jedna z nabídnutých možností nevyhovovala, nikdo nevyužil.

Graf č. 7

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázky 5 – 10 jsou pro absolventy oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kteří nadále studují.

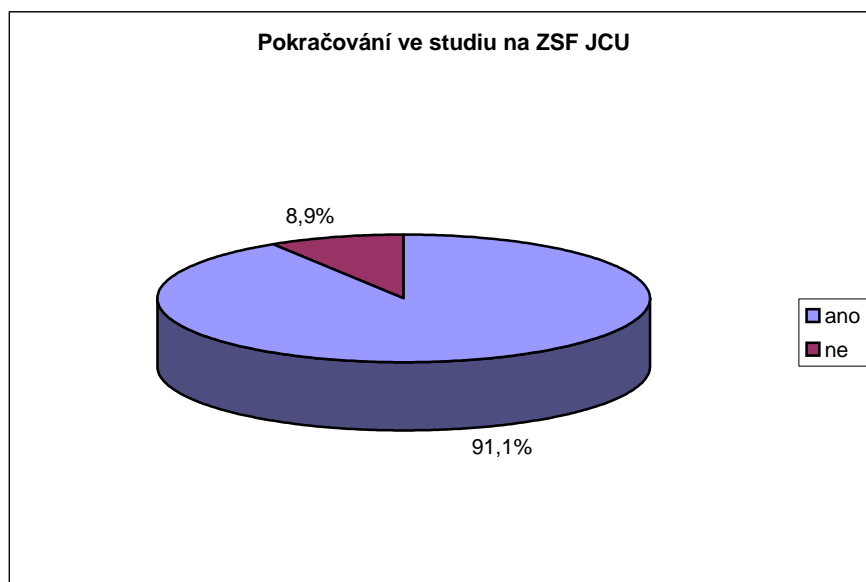
Graf č. 8 je grafickým znázorněním odpovědí na **otázku č. 5**, která má v dotazníku tuto podobu:

Pokračujete ve studiu a zvolil(a) jste magisterský obor Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích:

- a) ano
- b) ne

Tato otázka byla určena pro absolventy oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kteří nadále studují. 100% tedy představuje 45 respondentů. Ti odpovídali následovně. Možnost ano označilo 41 respondentů (91,1%) a ne 4 respondenti (8,9%).

Graf č. 8

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 6 byla určena pro absolventy oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kteří nadále studují a v předchozí otázce označili odpověď b) ne. V případě tohoto výzkumu byla otázka určena jen jednomu respondentovi. Ten uvedl, že **na navazující magisterský obor Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví nastoupil na Ostravskou univerzitu v Ostravě.**

Znění otázky č. 6 je: Pokud nepokračujete ve studiu magisterského oboru Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, napište prosím kde tento obor studujete.

.....

Otázka č. 7 byla určena pro absolventy oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kteří nadále studují a v otázce č. 5 označili odpověď b) ne. V případě tohoto výzkumu se sedmá otázka týká tří respondentů.

Znění otázky č. 7 je: Studujete-li jiný obor než Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví, napište prosím název oboru a kde ho studujete, případně o jaký stupeň studia se jedná (Bc.,Mgr.,Voš,jiný)

.....
.....
.....

Jeden respondent uvedl, že studuje Vysokou školu finanční a správní –Veřejnou správu (Ing.), další respondent uvedl Českou zemědělskou univerzitu – Provozně ekonomickou fakultu (Mgr.). Třetí respondent studuje zároveň dvě vysoké školy. Na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích je studentem oboru - Krizová radiologie a toxikologie (Mgr.) a na Masarykově univerzitě v Brně studuje obor Psychologie (Mgr.).

Tabulka č. 2

Respondent	Studium
Respondent č. 1	Vysoká škola finanční a správní –Veřejná správa (Ing.)
Respondent č. 2	Česká zemědělská univerzita – Provozně ekonomická fakulta (Mgr.)
Respondent č. 3	Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích - Krizová radiologie a toxikologie (Mgr.) Masarykova univerzita v Brně - obor Psychologie (Mgr.)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 9 je grafickým znázorněním odpovědí na **otázku č. 8**, která má v dotazníku tuto podobu:

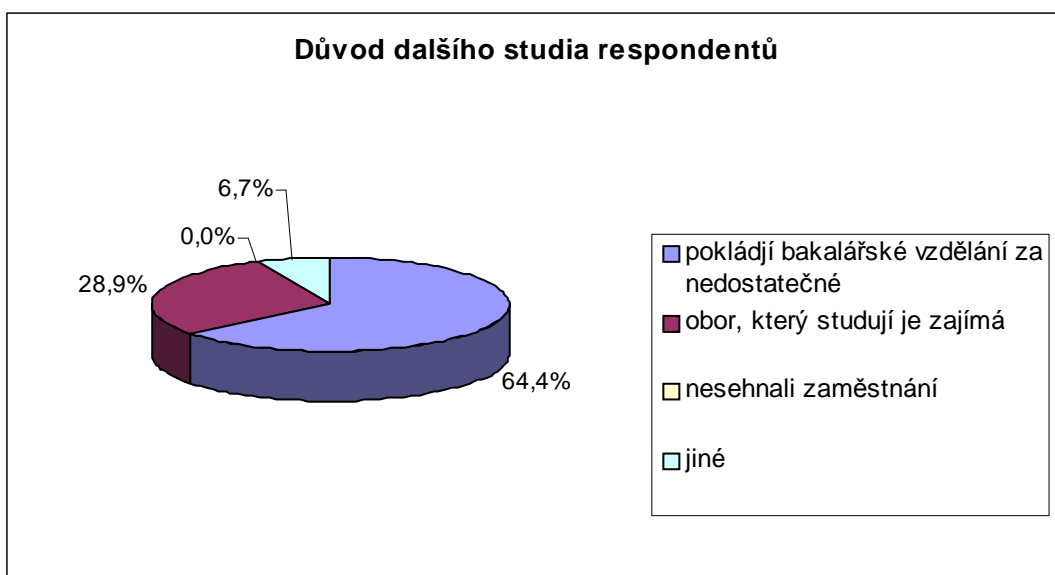
Pokračujete ve studiu z důvodu:

- a) pokládáte bakalářské vzdělání za nedostatečné
- b) nesehnal(a) jste zaměstnání
- c) obor, který studujete, Vás zajímá
- d) jiný (prosím napište)

Tato otázka byla určena pro absolventy oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kteří nadále studují. 100% tedy představuje 45 respondentů. Ti odpovídali následovně.

Možnost a) označilo 29 respondentů, což představuje 64,4%. Variantu b) neoznačil žádný z respondentů (0,0%). Možnost c) uvedlo 13 dotazovaných (28,9%). Poslední nabízenou variantu d) jiný, využili 3 respondenti (6,7%), kde dva z nich doplnili, že se pro další studium rozhodli, protože se jim nechce pracovat, že si ještě chtějí prodloužit studentská léta. Jeden z respondentů uvedl, že důvodem pro další studium je možnost lepšího pracovního uplatnění.

Graf č. 9

Zdroj: Vlastní výzkum

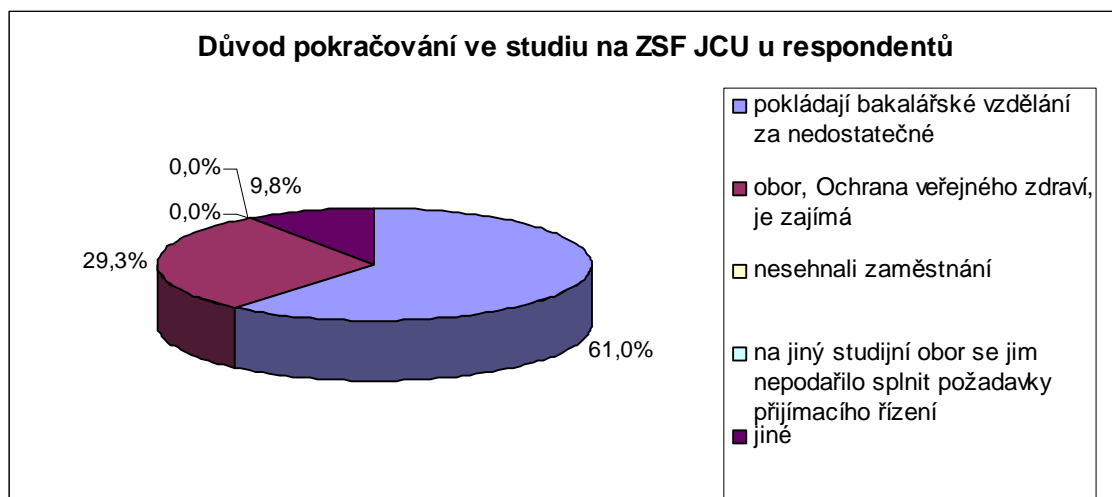
Graf č. 10 je grafickým znázorněním odpovědí na **otázku č. 9**, která má v dotazníku tuto podobu:

Pokud jste se rozhodl(a) pro studium oboru Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, napište prosím z jakého důvodu:

- a) pokládáte bakalářské vzdělání za nedostatečné
- b) nesehnal(a) jste zaměstnání
- c) problematika ochrany veřejného zdraví Vás zajímá (chcete si rozšířit znalosti)
- d) na jiný studijní obor se Vám nepodařilo splnit požadavky přijímacího řízení
- e) jiný (prosím napište)

Tato otázka je určena 41 respondentům (100%), kteří odpověděli následovně. a) uvedlo 25 odpovídajících (61%), možnost b) neuvedl nikdo. Variantu c) zvolilo 12 respondentů (29,3%). Možnost d) ne zvolil nikdo. Poslední možnost e) jiný (prosím napište) využili 4 respondenti (9,8%). Jeden z nich doplnil, že studium oboru Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví mu může pomoci k velice zajímavému povolání, jeden uvedl, že s Mgr. vzděláním má lepší šanci na pracovní uplatnění. Dva do prázdné kolonky vepsali, že se pro další studium rozhodli, protože se jim zatím nechce pracovat, že si ještě chtějí prodloužit studentská léta.

Graf č. 10

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 10

Pokud studujete jiný obor než Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, napište prosím, proč jste se tak rozhodl(a):

- a) z důvodu většího zájmu o studium Vašeho nynějšího oboru než oboru Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví
- b) z důvodu nabídky zaměstnání za podmínek rozšíření vzdělání ve Vašem nynějším oboru
- c) z důvodu menších nároků na přijímací řízení
- d) jiné (prosím napište)

Tabulka č. 3

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	1	25
B	0	0
C	0	0
D	3	75

Poznámka: 100% představují 4 respondenti

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázky 11 – 13 jsou určeny absolventům oboru Ochrana veřejného, kteří již nastoupili do zaměstnání.

Otázka č. 11

Rozhodl(a) jste se nastoupit do zaměstnání z důvodu:

- a) bakalářské vzdělání Vám přijde dostatečné
- b) nechuti dalšího studia
- c) finanční tísně (finanční motivace)
- d) nabídky zaměstnání
- e) nesplnění požadavků přijímacího řízení
- f) jiný (prosím napište)

Tabulka č.4

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	0	0
B	0	0
C	1	8
D	6	46
E	0	0
F	6	46

Poznámka: 100% představuje 13 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č 12

Pracujete v oblasti ochrany veřejného zdraví?

- a) ano
- b) ne

Tabulka č. 5

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A ano	10	77
B ne	3	23

Poznámka: 100% představuje 13 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 13

Chtěl(a) jste pracovat v oblasti ochrany veřejného zdraví?

- a) ano
- b) ne

Tabulka č. 6

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A ano	13	100
B ne	0	0

Poznámka: 100% představuje 13 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázky 14 – 26 jsou určeny absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kteří pracují v oblasti ochrany veřejného zdraví.

Otázka č. 14

Pokud pracujete v oblasti ochrany veřejného zdraví, napište prosím:

- kde (místo, město)

- specifikujte prosím pracovní zařazení

Tato otázka se týká deseti respondentů. Jelikož otázka nenabízí možnosti, ale žádá respondenty o doplnění, nezpracovávám ji do tabulky ani grafu. Odpovědi absolventi oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity pracujícím v oblasti ochrany veřejného zdraví, jsou zmíněny v diskuzi.

Otázka č. 15

Splnila práce v oboru ochrany veřejného zdraví Vaše očekávání:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č.7

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	5	50
B	5	50
C	0	0
D	0	0

Poznámka: 100% představuje 10 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 16

Zažíváte v práci stres:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 8

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	3	30
B	4	40
C	3	30
D	0	0

Poznámka: 100% představuje 10 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 17

Myslíte si, že je Vaše zaměstnání perspektivní:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 9

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	0	0
B	6	60
C	4	40
D	0	0

Poznámka: 100% představuje 10 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 18

Jste spokojen(a) s možným profesním růstem ve Vašem zaměstnání:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 10

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	1	10
B	4	40
C	5	50
D	0	0

Poznámka: 100% představuje 10 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 19

Baví Vás vaše zaměstnání:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 11

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	3	30
B	7	70
C	0	0
D	0	0

Poznámka: 100% představuje 10 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 20

20) Myslíte si, že jste ve Vaše zaměstnání dostatečně finančně ohodnocen(á):

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 12

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	1	10
B	3	30
C	5	50
D	1	10

Poznámka: 100% představuje 10 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 21

Myslíte si, že je ve Vašem zaměstnání dostatečně využito Vašeho vzdělání:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 13

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	4	40
B	4	40
C	2	20
D	0	0

Poznámka: 100% představuje 10 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 22

Máte (měla) jste problémy s adaptací v práci:

- a) ano
- b) ne

Tabulka č. 14

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A ano	2	20
B ne	8	80

Poznámka: 100% představuje 10 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 23

Otázka č. 23 navazuje na otázku č. 22 a týká se respondentů, kteří uvedli problémy s adaptací v práci.

Pokud jste měl(a) problémy s adaptací v práci, jak dlouho Vám adaptace trvala:

- a) stále trvá (prosím doplňte, jak dlouho jste již zaměstnán(a)).....
- b) adaptace Vám trvala (prosím doplňte).....

Tabulka č. 15

Možnosti	Počet odpovědí/ Procentuální vyjádření (%)	Poznámka
A	1/50	Respondent je zaměstnán již třetím rokem.
B	1/50	Adaptace trvala přibližně jeden měsíc.

Poznámka: 100% představují 2 respondenti

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 24

Myslíte si, že Vás studium oboru Ochrana veřejného zdraví dostatečně připravilo na praxi (k výkonu povolání v oblasti ochrany veřejného zdraví):

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 16

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	1	10
B	6	60
C	2	20
D	1	10

Poznámka: 100% představuje 10 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 25

Už jste přemýšlel(a) o změně povolání:

a) ano

b) ne

Tabulka č. 17

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A ano	3	30
B ne	7	70

Poznámka: 100% představuje 10 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 26

Pokud ano, jaká je Vaše představa? (prosím doplňte)

.....

Tato otázka se týká tří respondentů. Je pokračováním k předešlé 25. otázce. Jelikož nenabízí možnosti, ale žádá respondenty o doplnění, nezpracovávám ji do tabulky ani grafu. Podrobněji se odpovědím věnuji v diskuzi.

1. respondent - soukromý sektor - BOZP ve firmě
2. respondent - soukromé podnikání v cestovním ruchu
3. respondent - psycholog

Otázky 27 – 39 jsou určeny těm absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kteří nepracují v oblasti ochrany veřejného zdraví.

Otázka č. 27

Prosím napište jaké je Vaše zaměstnání:

.....

Tato otázka je určena těm, kteří nepracují v oblasti ochrany veřejného zdraví. Jedná se o tři respondenty. Jelikož tato otázka nenabízí možnosti, ale žádá respondenty o doplnění, nezpracovávám ji do tabulky ani grafu. Podrobněji se odpovědím věnuji v diskuzi.

1. respondent – OSVČ
2. respondent – prodavačka
3. respondent – manager

Otázka č. 28

Chtěl(a) byste pracovat v oblasti ochrany veřejného zdraví:

- a) ano
- b) ne

Tabulka č. 18

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A ano	1	33
B ne	2	67

Poznámka: 100% představují 3 respondenti

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 29

Jste v zaměstnání spokojený(á):

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 19

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	1	33
B	2	67
C	0	0
D	0	0

Poznámka: 100% představují 3 respondenti

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 30

Zažíváte v práci stres:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 20

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	1	33
B	1	33
C	0	0
D	1	33

Poznámka: 100% představují 3 respondenti

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 31

Myslíte si, že je Vaše zaměstnání perspektivní:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 21

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	2	67
B	0	0
C	0	0
D	1	33

Poznámka: 100% představují 3 respondenti

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 32

Jste spokojen(a) s možným profesním růstem ve Vašem zaměstnání:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 22

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	0	0
B	2	67
C	0	0
D	1	33

Poznámka: 100% představují 3 respondenti

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 33

Baví Vás vaše zaměstnání:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 23

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	1	33
B	0	0
C	0	0
D	2	67

Poznámka: 100% představují 3 respondenti

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 34

Myslíte si, že jste ve Vaše zaměstnání dostatečně finančně ohodnocen(á):

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 24

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	1	33
B	2	67
C	0	0
D	0	0

Poznámka: 100% představují 3 respondenti

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 35

Využijete ve Vašem zaměstnání vědomosti, které jste načerpal(a) během studia Ochrany veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 25

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	1	33
B	0	0
C	0	0
D	2	67

Poznámka: 100% představují 3 respondenti

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 36

Máte (měla) jste problémy s adaptací v práci:

a) ano

b) ne

Tabulka č. 26

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A ano	0	0
B ne	3	100

Poznámka: 100% představují 3 respondenti

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 37

Pokud jste měl(a) problémy s adaptací v práci, jak dlouho Vám adaptace trvala:

- a) stále trvá (prosím doplňte, jak dlouho jste již zaměstnán(a)).....
- b) adaptace Vám trvala (prosím doplňte).....

Tato otázka je pokračováním k otázce č. 36. Jelikož se v této skupině respondentů nenašel nikdo, kdo by měl problémy s adaptací v práci, zůstává tato otázka nezodpovězena. Netýkala se žádného z respondentů, proto jsem k ní nevytvořila žádný graf ani tabulku.

Otázka č. 38

Už jste přemýšlel(a) o změně povolání:

- a) ano
- b) ne

Tabulka č. 27

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A ano	1	33
B ne	2	67

Poznámka: 100% představují 3 respondenti

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 39

Pokud jste již přemýšlel(a) o změně povolání, jaká je Vaše představa? (prosím doplňte):.....

Na tuto otázku odpovídá pouze jeden respondent, který v předešlé otázce č. 38, uvedl, že již o změně povolání přemýšlel. Jelikož tato otázka nenabízí možnosti, ale žádá respondenty o doplnění, nezpracovávám ji do tabulky ani grafu. Podrobněji se odpovědím věnuji v diskuzi.

1 respondent - soukromé podnikání

Otázky 40 – 43 jsou určeny všem pracujícím absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Otázka č. 40

Jste spokojen(a) s pracovním kolektivem:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 28

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	7	54
B	4	31
C	2	15
D	0	0

Poznámka: 100% představuje 13 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 41

Cítíte se přijat(a) pracovním kolektivem:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 29

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	7	54
B	6	46
C	0	0
D	0	0

Poznámka: 100% představuje 13 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 42

Máte pocit, že jste ve Vašem zaměstnání z nějakého důvodu znevýhodněn(a): (zvolíte-li možnost a) či b), napište prosím, v čem se cítíte znevýhodněn(a), z čeho tento pocit pramení)

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tabulka č. 30

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	0	0
B	2	15
C	4	31
D	7	54

Poznámka: 100% představuje 13 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 43

Chtěl(a) byste se vrátit na vysokou školu a pokračovat ve studiu:

- a) ano
- b) ne
- c) pracuji a zároveň studuji

Tabulka č. 31

Možnosti	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření (%)
A	4	31
B	2	15
C	7	54

Poznámka: 100% představuje 13 respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázky 44 - 53 jsou pro všechny absolventy oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Graf č. 11 je grafickým znázorněním odpovědí na **otázku č. 44**, která má v dotazníku tuto podobu:

Kdyby jste šel(šla) opět studovat, zvolil(a) byste obor Ochrana veřejného zdraví:

a) ano

b) ne (doplňte prosím obor, který a kde byste rád(a) studoval(a)):

.....

Tato otázka je určena všem absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

100% je tvořeno všemi 51 spolupracujícími absolventy oboru.

Ano uvedlo 28 respondentů (54,9%) a možnost ne označilo 23 respondentů (45,1%)

Graf č. 11

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 12 je grafickým znázorněním odpovědí na **otázku č. 45**, která má v dotazníku tuto podobu:

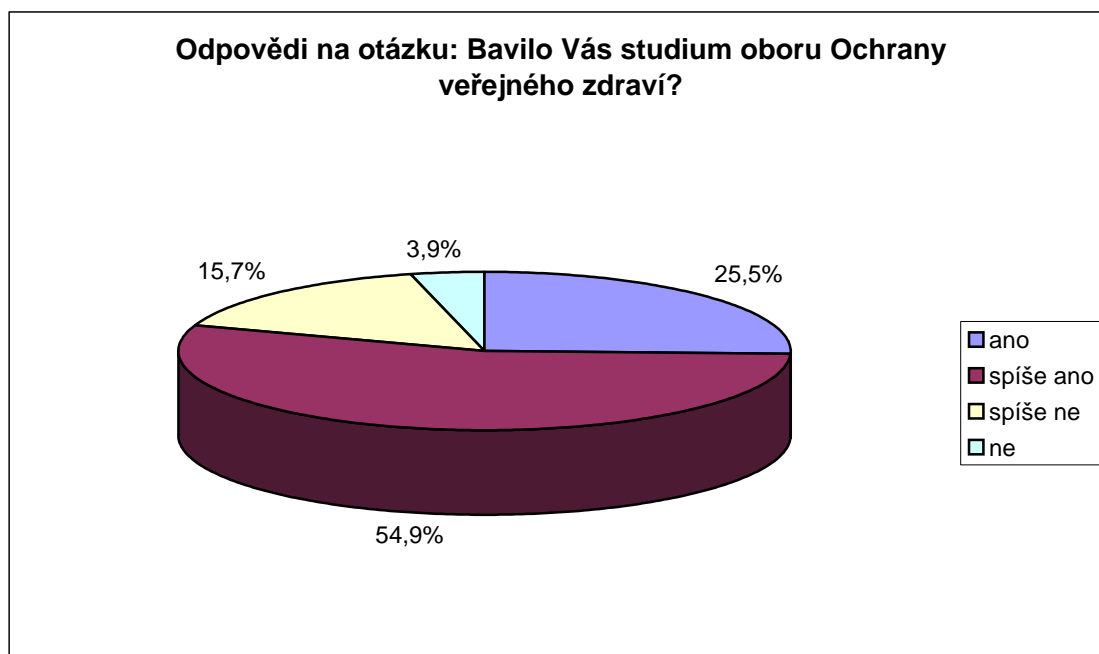
Bavilo Vás studium oboru Ochrany veřejného zdraví:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tato otázka je určena všem absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. 100% je tvořeno všemi 51 spolupracujícími absolventy.

Variantu a) ano zvolilo 13 respondentů (25,5%), b) spíše ano si zvolilo 28 respondentů (54,9%). Možnost c) spíše ne označilo 8 spolupracujících absolventů (15,7%) a poslední možnost d) ne byla vyhovující pro 2 respondenty (3,9%).

Graf č. 12

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 13 je grafickým znázorněním odpovědí na **otázku č. 46**, která má v dotazníku tuto podobu:

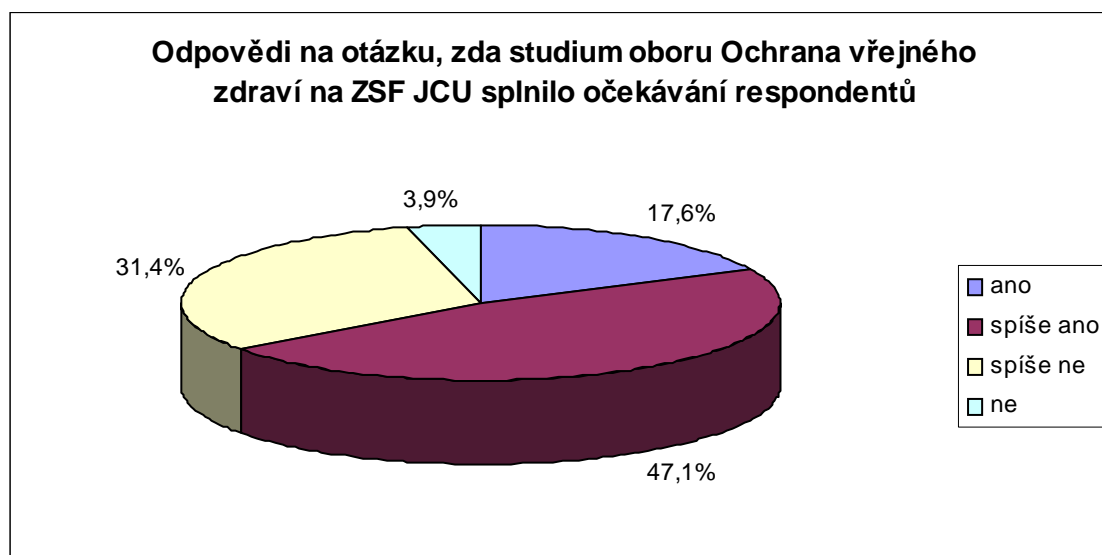
Máte pocit, že studium oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích splnilo Vaše očekávání:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tato otázka je určena všem absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. 100% je tvořeno všemi 51 spolupracujícími absolventy.

9 respondentů (17,6%) označilo za odpověď a) ano, b) spíše ano do dotazníku vyznačilo 24 respondentů (47,1%). Možnost c) spíše ne vyhovovala 16 respondentům (31,4%) a možnost d) ne byla vhodná pro 2 (3,9%) z nich.

Graf č. 13

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 14 je grafickým znázorněním odpovědí na **otázku č. 47**, která má v dotazníku tuto podobu:

Jestliže nesplnilo studium oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích Vaše očekávání, litujete, že jste se rozhodl(a) pro studium tohoto oboru:

- a) ano
- b) ne

Na tuto otázku odpovídalo 18 respondentů, kteří v předchozí 46. otázce zvolili možnost c) nebo d). Ano, tedy že litují absolvovaného studia, uvedlo 5 respondentů z 18 dotazovaných. Možnost b) ne označilo 13 respondentů.

Graf č. 14

Poznámka: procenta v grafu jsou počítána vzhledem k celkovému počtu odpovídajících respondentů 51 (100%)

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 15 je grafickým znázorněním odpovědí na **otázku č. 48**, která má v dotazníku tuto podobu:

Doporučil(a) byste studium oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích svým známým:

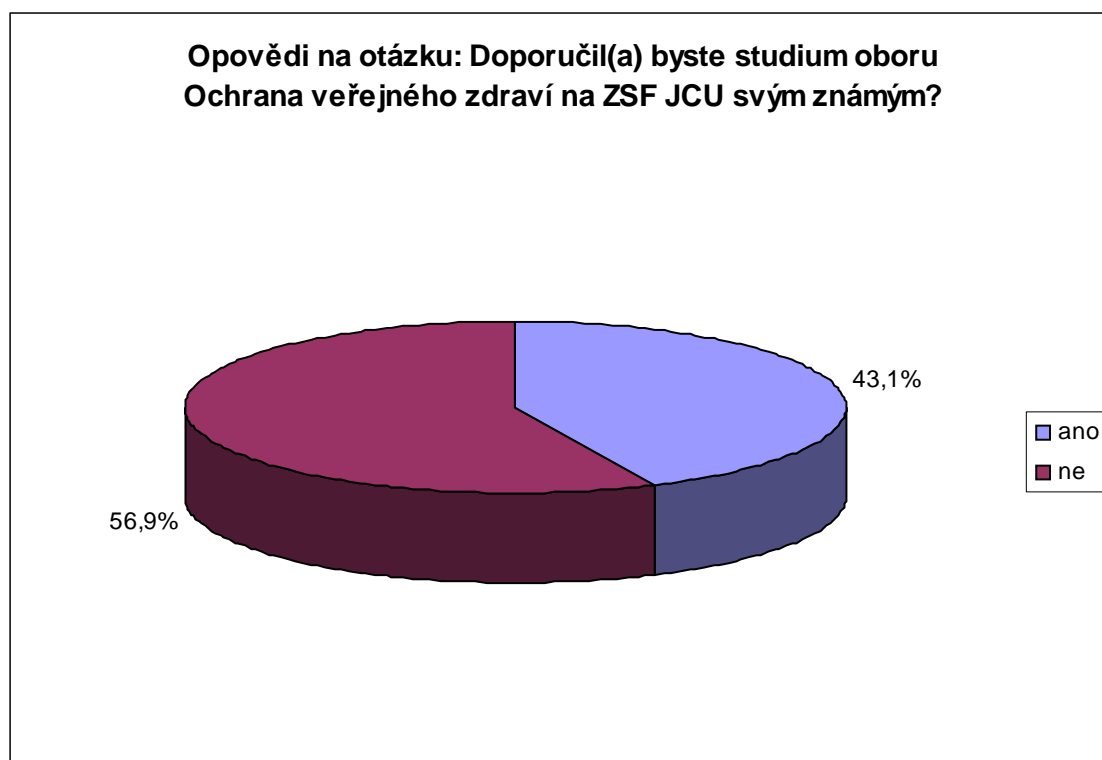
a) ano

b) ne

Tato otázka je určena všem absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. 100% je tvořeno všemi 51 spolupracujícími absolventy.

Ano odpovědělo 22 respondentů (43,1%), ne odpovědělo 29 respondentů (56,9%).

Graf č. 15

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 16 je grafickým znázorněním odpovědí na **otázku č. 49**, která má v dotazníku tuto podobu:

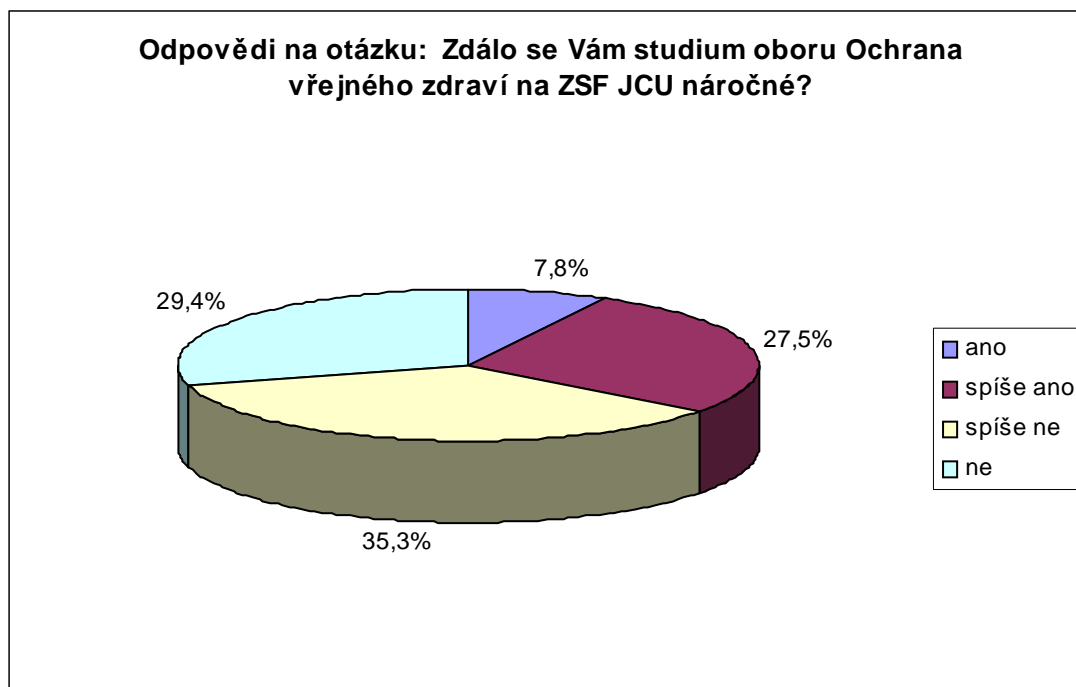
Zdalo se Vám studium oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích náročné:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

Tato otázka je určena všem absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. 100% je tvořeno všemi 51 spolupracujícími absolventy.

Ano odpověděli 4 respondenti (7,8%), spíše ano 14 respondentů (27,5%). Možnost c) spíše ne označilo 18 dotazovaných (35,3%), d) ne 15 respondentů (29,4%).

Graf č. 16

Zdroj: Vlastní výzkum

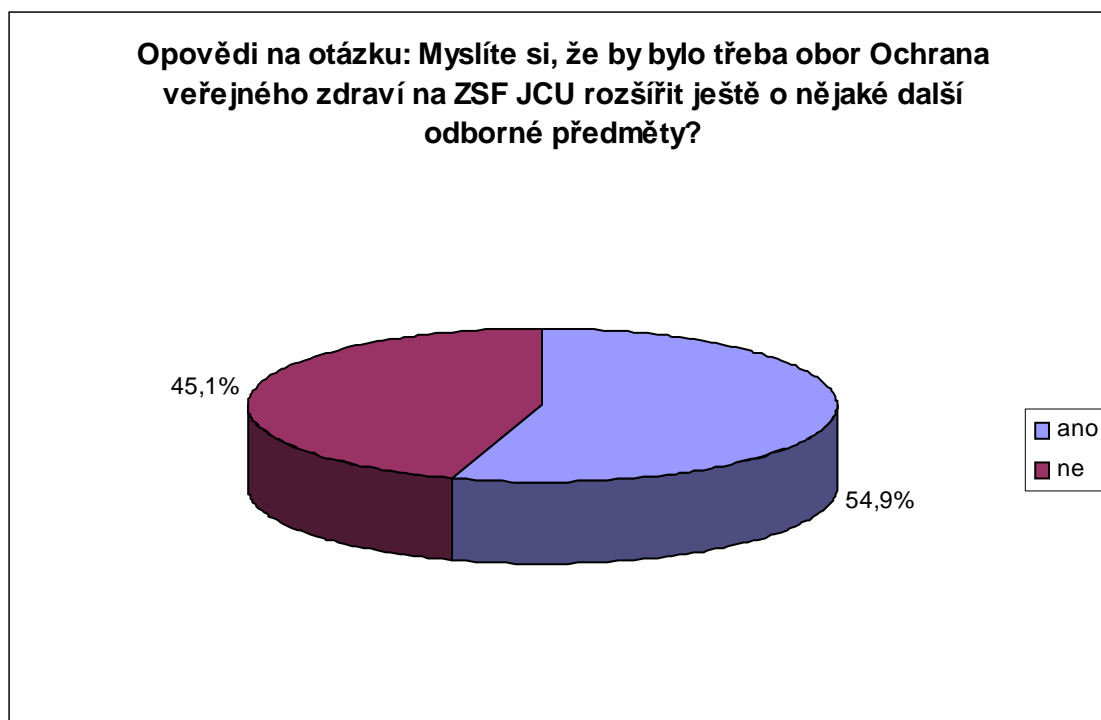
Graf č. 17 je grafickým znázorněním odpovědí **na otázku č. 50**, která má v dotazníku tuto podobu:

Myslíte si, že by bylo třeba obor Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích rozšířit ještě o nějaké další předměty:

- a) ano (prosím doplňte o které):
- b) ne

Tato otázka je určena všem absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. 100% je tvořeno všemi 51 spolupracujícími absolventy. 28 respondentů (54,9%) odpovědělo ano a 23 (45,1%) jich napsalo ne.

Graf č. 17

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 18 je grafickým znázorněním odpovědí na **otázku č. 51**, která má v dotazníku tuto podobu:

Máte pocit, že bylo jednotlivým předmětům věnováno málo vyučovacích hodin:

a) ano

b) ne

Tato otázka je určena všem absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. 100% je tvořeno všemi 51 spolupracujícími absolventy.

Ano odpovědělo 15 respondentů (29,4%) a ne 36 respondentů (70,6%).

Graf č. 18

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 19 je grafickým znázorněním odpovědí na **otázku č. 52**, která má v dotazníku tuto podobu:

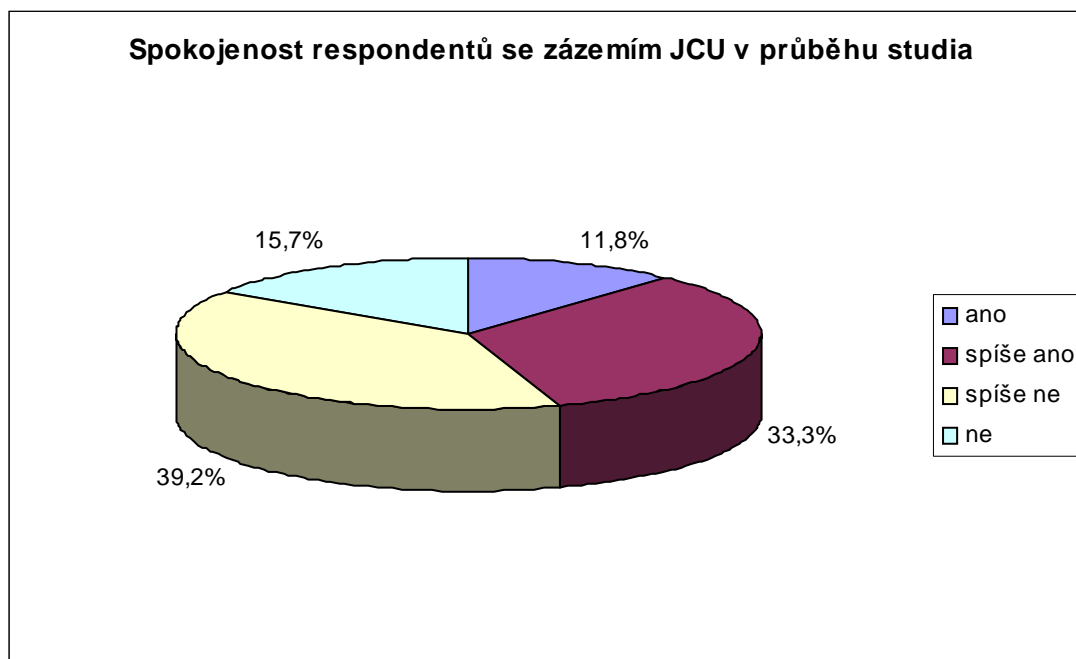
Byl(a) jste během studia spokojen(a) se zázemím Jihočeské univerzity:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne (prosím doplňte, v čem shledáváte největší nedostatky) :.....

Tato otázka je určena všem absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. 100% je tvořeno všemi 51 spolupracujícími absolventy.

Ano odpovědělo 6 respondentů (11,8%), spíše ano 17 respondentů (33,3%) a spíše ne 20 z dotazovaných (39,2%). Nespokojeno bylo 8 respondentů (15,7%), ti označili možnost ne.

Graf č. 19

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka č. 53

Který z vyučovaných odborných předmětů Vás nejvíce zaujal (prosím doplňte):

.....

Tato poslední otázka dotazníku je určena všem absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Respondentům není nabídnuta žádná možnost. Jsou požádáni o vlastní slovní vyjádření. Výsledek této otázky nelze zpracovat do podoby přehledného grafu ani tabulky, proto ho zde neuvádím a blíže ho rozebírám v diskuzi.

5 Diskuze

Cílem mé výzkumné práce bylo zjistit uplatnění absolventů Zdravotně sociální fakulty v Českých Budějovicích oboru Ochrana veřejného zdraví. Svůj výzkum jsem zaměřila především na objasnění cílů, které jsem si předem vytyčila. Hlavním stanoveným cílem bylo zjistit, zda absolventi oboru Ochrana veřejného zdraví našli uplatnění. Následně jsem se rozhodla ještě pro tvorbu dalších dvou dílčích cílů. Jedním z nich je, jestli studium dostatečně připravilo absolventy k výkonu povolání. A druhým dílčím cílem jsem se snažila zjistit, zda práce v oboru ochrany veřejného zdraví splnila jejich očekávání. S tím samozřejmě souvisela i tvorba hypotéz. Já si pro svůj výzkum určila tři. Jsou to tyto hypotézy. H1: Absolventi oboru Ochrana veřejného zdraví našli uplatnění v oboru. H2: Studium dostatečně připravilo absolventy k výkonu jejich povolání. H3: Práce v oboru ochrany veřejného zdraví splnila očekávání absolventů.

Vytvořila jsem dotazník, který obsahuje 53 otázek. Dotazník je rozdělen na několik úseků, v kterých jsou obsaženy otázky pro určité skupiny respondentů, např. nadále studující absolventy oboru Ochrana veřejného zdraví, pracující v oblasti ochrany veřejného zdraví atd. Použila jsem typy otázek otevřené, uzavřené, polouzavřené. Použitím těchto typů jsem se snažila dosáhnout co nejpřesnějších a velmi konkrétních odpovědí. To jsem považovala za velice důležité. Pracovala jsem totiž s poměrně malým vzorkem respondentů. Obor Ochrana veřejného zdraví je mladým oborem Zdravotně sociální fakulty v Českých Budějovicích. A zatím tento obor úspěšně absolvovalo pouze 83 osob. Konkrétně tedy tento obor studovaly a úspěšně zakončily tři ročníky - 8 mužů a 75 žen.

Jelikož je možné studovat obor Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích pouze od roku 2003, zatím podobný výzkum nikdo neprovedl. Neexistuje do současné doby ani žádná literatura, která by zkoumala tuto problematiku. Nemohu proto bohužel s nikým své poznatky porovnat a své výsledky konfrontovat. O to cennější bude, doufám, můj výzkum.

Právě proto, že dosud neexistuje jakákoli práce, která by se zabývala uplatněním absolventů tohoto oboru, ale nikdo doposud nezkoumal ani spokojenost studentů s oborem Ochrana veřejného zdraví, neomezují se ve svém dotazníku pouze na otázky

směřované k potvrzení či vyvrácení hypotéz, ale snažím se o získání komplexnějšího pohledu na celý obor. Pomocí poměrně rozsáhlého dotazníku jsem se snažila zjistit názory absolventů na obor a pocity, které si ze studia Ochrany veřejného zdraví respondenti odnesli.

Chtěla jsem budoucím studentům touto prací pomoci při rozhodování se, zda si právě tento obor zvolit. Poskytnout jim další informační zdroj. A také jsem chtěla současným studentům poskytnout například inspiraci nebo jim umožnit hledat vzor ve svých předchůdcích, kteří už své pracovní uplatnění našli. Výsledky výzkumu mohou být také například prezentovány v publikacích Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a dále mohou být využity při vzdělávání pedagogů a přednášejících na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích na Zdravotně sociální fakultě.

Samotný výzkum jsem začala realizovat v lednu 2009, kdy jsem oslovila všech 83 absolventů, kterými je 8 mužů a 75 žen (viz. graf č. 1). Odpovědělo mi a vyplněný dotazník zaslalo 51 absolventů. Získala jsem tedy skupinu respondentů čítající 2 muže a 49 žen. Na prosbu o vyplnění dotazníků nezareagovalo 6 mužů (viz. graf č. 2) a 26 žen (viz graf č. 3).

Respondenty jsem kontaktovala prostřednictvím internetu. Rozeslala jsem jim dotazníky e-mailem. Adresy, které si studenti zvolily jako společné pro celý ročník, mi poskytlo studijní oddělení. Zkontaktovala jsem se tedy přes společný ročníkový email s jednotlivými absolventy. Na nejstarší ročník, který ještě neměl po ukončení oboru Ochrana veřejného zdraví možnost pokračovat na magisterské studium oboru Odborný asistent ochraně veřejného zdraví, mi pak naštěstí pomohla sehnat kontakty jedna ze studentek právě tohoto ročníku. Shánění kontaktů se ukázalo pro mě jako poměrně náročné. Studijní oddělení, katedra ani jednotliví vyučující mi samozřejmě nemohou poskytnout telefonní čísla, e-mailové adresy či jakýkoli jiný osobní kontakt. Bylo tedy poměrně problematické kontakty vypátrat.

Nejvstřícněji mi odpovídal ročník, který obor studoval v letech 2005-2008. Z tohoto ročníku se mnou při vyplňování dotazníku spolupracovalo nejvíce osob a to 22 (43%). Čím delší doba od zakončení jejich bakalářského studia uplynula, tím byla horší

návratnost dotazníků. Ze sudujících v letech 2004-2007 mi odpovědělo 16 lidí, což je 31% ze všech respondentů, kteří mi zaslali zpět vyplněný dotazník. U ročníku 2003-2006 byla návratnost nejmenší. Dotazník vyplnilo pouze 9 respondentů (18%). Ve třech dotaznících mi respondenti na tuto otázku vůbec neodpověděli. U 6% respondentů mám tedy neuvedenou dobu studia. A jeden respondent uvedl, že studoval v letech 2003-2008 a to z důvodu přerušení studia.

Pokoušela jsem se od ledna až do konce března, kdy jsem výzkum prováděla a sbírala dotazníky, absolventy opakovaně upomínat a žádat o zaslání vyplněného dotazníku. Bohužel 32 absolventů nezareagovalo. V případě, že by mi někdo odpověděl s určitým zpožděním, byla jsem připravena ho do výzkumu zařadit. A dle něho pak následně svou bakalářskou práci upravit. Zahrnout ho tedy do všech výsledků. Bohužel se mi ale do konce dubna, kdy jsem již práci musela dokončit, nikdo další neozval. Můj výzkum tedy pracuje s 51 respondenty, kteří v mém šetření představují 100%.

V následujících komentářích k otázkám kvůli zjednodušení nezohledňuji pohlaví. Všechny označuji za respondenty, absolventy apod., nezávisle na tom, zda na otázku odpovídali muži i ženy. Neuvádím tedy absolvent(ka), respondent(ka), dotazovaný(ná) apod. V diskuzi uvádím procenta zaokrouhlená na celá čísla. V kapitole „Výsledky“ jsou v grafech pro větší přesnost a objektivitu výsledků znázorněna procenta zaokrouhlená na jedno desetinné místo.

Otázky číslo 1 – 4 jsou určeny všem absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Tyto otázky se tedy týkají všech 51 respondentů (100%).

Otázka č. 1 zjišťuje věk respondentů (viz. graf č. 4). Ti odpověděli takto. Věk 22 let uvedlo 5 respondentů, což je 10% z celkového počtu 51 respondentů (100%). 23 let uvedlo 17 respondentů (33%), 24 let napsalo 14 spolupracujících absolventů (27%), 25 let uvedlo 8 osob (16%). 26 let napsaly 4 osoby (8%), 27 let uvedli pouze 2 lidé (4%) a jedna respondent (2%) uvedl věk 52 let.

Otázka č. 2 se dotazovala na pohlaví respondentů (viz. graf č. 5) V grafu je znázorněno, že odpověděli 2 muži a 49 žen. Z celkového počtu 51 (100%) respondentů, tvořili muži 4% a 96% bylo žen.

Otázka č. 3 zjišťuje, v kterých letech respondenti studovali obor Ochrana veřejného zdraví – bakalářské studium (viz. graf č. 6 a tabulka č. 1). Na tuto otázku odpovědělo (jak jsem již uvedla výše) 9 respondentů (18%), že studovali v letech 2003-2006. V letech 2004-2007 studovalo 16 respondentů (31%) a v letech 2005-2008 obor Ochrana veřejného zdraví studovalo 22 respondentů (43%). 1 respondent (2%), z důvodu přerušení studia, studoval v letech 2003-2008 a 3 respondenti (6%) na tuto otázku neodpověděli.

Otázka č. 4 zjišťovala, co respondenti po absolvování oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích dělají (viz. graf č. 7). 38 respondentů (74%) odpovědělo, že dále studuje. 6 respondentů (12%) uvedlo, že pracuje a 7 respondentů (14%) označilo možnost e), že studují a zároveň pracují. Zbylé tři možnosti - jste nezaměstnaný(á), jste na mateřské či rodičovské dovolené a možnost jiné, kde mohli doplnit cokoli, v případě, že by jim ani jedna z nabídnutých možností nevyhovovala, nikdo nevyužil.

Otázky s čísly 5 – 10 jsou pro absolventy oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kteří nadále studují. Tyto otázky jsou určeny 45 respondentům (100%), kteří v otázce č. 4 vyznačili možnosti a) studujete nebo e) studujete a zároveň pracujete.

Otázka č. 5 zněla: Pokračujete ve studiu a zvolil(a) jste magisterský obor Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích? (viz. graf č. 8) Možnost ano označilo 41 respondentů (91%) a ne 4 respondenti (9%).

Otázka č. 6 zní - pokud nepokračujete ve studiu magisterského oboru Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, napište prosím, kde tento obor studujete. Tato otázka tedy počítá s možností, že se některý absolvent oboru Ochrany veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích se rozhodl pro pokračování studia v tomto oboru, ale zvolil navazující magisterské studium na jiné univerzitě. Tato otázka se týkala pouze jednoho z respondentů. Ten uvedl, že na navazující magisterský obor Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví nastoupil na Ostravskou univerzitu

v Ostravě. Důvodem byla touha po pokračování studia této problematiky a získání titulu Mgr. Jelikož v době, kdy respondent ukončil bakalářské studium, nebyl ještě obor Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích akreditován a otevřen a dotyčný respondent nechtěl čekat na další akademický rok, zvolil proto studium v Ostravě.

Otázka č. 7 se týkala tří respondentů, kteří se z předchozích otázek vygenerovali jako ti, co studují, avšak nestudují obor Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na žádné z univerzit. Tito tři respondenti byli požádáni o to, aby doplnili odpověď k otázce - studujete-li jiný obor než Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví, napište prosím název oboru a kde ho studujete, případně o jaký stupeň studia se jedná (Bc.,Mgr., Voš, jiný). Jeden respondent uvedl, že studuje Vysokou školu finanční a správní –Veřejnou správu (Ing.), další respondent uvedl Českou zemědělskou univerzitu – Provozně ekonomickou fakultu (Mgr.). Třetí respondent studuje zároveň dvě vysoké školy. Na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích je studentem oboru - Krizová radiologie a toxikologie (Mgr.) a na Masarykově univerzitě v Brně studuje obor Psychologie (Mgr.) (viz. tabulka č. 2).

Otázka č. 8 je opět určena všem studujícím, studujícím kteréhokoli oboru. 100% tedy představuje 45 respondentů (viz graf č. 9) Ti odpovídali na to, z jakého důvodu pokračují ve studiu. Možnost a) pokládáte bakalářské vzdělání za nedostatečné označilo 29 respondentů, což představuje 64,5%. Variantu b) nesehnal(a) jste zaměstnání neoznačil žádný z respondentů. Možnost c) obor, který studujete, Vás zajímá uvedlo 13 dotazovaných (29%). Poslední nabízenou variantu d) jiný, využili 3 respondenti (6,5%), kde dva z nich doplnili, že se pro další studium rozhodli, protože se jim nechce pracovat, že si ještě chtějí prodloužit studentská léta. Jeden z respondentů uvedl, že důvodem pro další studium je možnost lepšího pracovního uplatnění.

Otázka č. 9 zní podobně jako otázka č. 8. Je však zaměřena konkrétně pouze na studenty oboru Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Její přesné znění je - pokud jste se rozhodl(a) pro studium oboru Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, napište prosím

z jakého důvodu. Tato otázka je tedy určena 41 respondentům (100%). Ti odpovídali takto: (viz. graf č. 10) a) pokládáte bakalářské vzdělání za nedostatečné uvedlo 25 odpovídajících (61%), možnost b) nesehnal(a) jste zaměstnání neuvedl nikdo. Variantu c) problematika ochrany veřejného zdraví Vás zajímá (chcete si rozšířit znalosti) zvolilo 12 respondentů (29%). Možnost d) na jiný studijní obor se Vám nepodařilo splnit požadavky přijímacího řízení nezvolil nikdo. Poslední možnost e) jiný (prosím napište) využili 4 respondenti (10%). Jeden z nich doplnil, že studium oboru Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví mu může pomoci k velice zajímavému povolání, jeden uvedl, že s magisterským vzděláním má lepší šanci na pracovní uplatnění. Dva do prázdné kolonky vepsali, že se pro další studium rozhodli, protože se jim zatím nechce pracovat, že si ještě chtějí prodloužit studentská léta.

Otázka č. 10 (viz. tabulka č. 3) je určena těm, kteří se rozhodli pro studium jiného oboru než je Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. V případě mého výzkumu mi na tuto otázku odpovídají 4 respondenti (100%). Pro zodpovězení - pokud studujete jiný obor než Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, napište prosím, proč jste se tak rozhodl(a), mohou respondenti využít čtyř možností odpovědí. Varianta a) z důvodu většího zájmu o studium Vašeho nynějšího oboru než oboru Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví vyhovovala jednomu (25%) z dotazovaných. Možností b) z důvodu nabídky zaměstnání za podmínek rozšíření vzdělání ve Vašem nynějším oboru a c) z důvodu menších nároků na přijímací řízení nevyužil nikdo.

Nejvíce respondentů využilo možnosti d) jiné (prosím napište). Zde všichni tři (75%) shodně doplnili, že zvolili jiný obor než Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích z důvodu nemožnosti studia právě tohoto oboru. V době, kdy končili bakalářské studium oboru Ochrana veřejného zdraví, neexistovala ještě možnost navazujícího magisterského studia.

Otázky 11 – 13 jsou určeny absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých

Budějovicích, kteří již nastoupili do zaměstnání. Do tohoto vzorku započítávám ty co pracují, ale i ty co studují a zároveň pracují. Pro můj výzkum jsou podstatné jejich zkušenosti ze zaměstnání. To, že souběžně s prací zvládají i studijní povinnosti nemůže výsledky nijak poškodit. Mé otázky jsou formulovány a položeny tak, aby na ně mohli odpovědět pracující, ale i ti, co studují a zároveň pracují. V otázkách 11-13 budu pracovat se 13 respondenty, kteří představují 100%.

Otázka č. 11 (viz. tabulka č. 4) zjišťuje důvody, proč se respondent rozhodl nastoupit do zaměstnání. Možností a) bakalářské vzdělání Vám přijde dostatečné, b) nechuti dalšího studia a e) nesplnění požadavků přijímacího řízení nevyužil nikdo. Jeden odpovídající (8%) zvolil možnost c) finanční tísně (finanční motivace), 6 dotazovaných (46%) uvedlo možnost d), že důvodem byla nabídka zaměstnání a zbylých 6 respondentů (46%) zvolilo možnost f) jiný, kde doplnili následující důvody. Pro tři z respondentů, bylo důvodem k nastoupení do zaměstnání získání praxe v oboru. Dva nastoupili do zaměstnání, protože nemohli plynule přejít na obor Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Ten v té době ještě nebyl akreditován. A zbylý respondent uvedl, že v době, kdy jsem se na něho s vyplněním dotazníku obrátila, již měl ukončené magisterské vzdělání. Proto tedy nastoupil do zaměstnání.

Cílem otázky č. 12 bylo, dozvědět se, zda respondenti pracují v oblasti ochrany veřejného zdraví. Ano odpovědělo 10 (77%) ze 13 dotazovaných (100%). Ne označili tři respondenti (23%) (viz. tabulka č. 5).

Otázku č. 13 považuji za poměrně důležitou. Je jednoduchá a dává jednoznačnou odpověď. Dle mého názoru vypovídá velmi pozitivně o celém oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích. Vzorek 13 absolventů je sice poměrně malý, ale určitou výpovědní hodnotu má. 13 dotazovaných z 13, tedy celých 100%, uvedlo zájem o získání pracovního uplatnění v oblasti ochrany veřejného zdraví (viz. tabulka č. 6). Otázka zněla přesně – chtěl(a) jste pracovat v oblasti ochrany veřejného zdraví. Je zřejmé, že studium problematiky ochrany veřejného zdraví studenty, dnes už tedy absolventy, zaujalo. Je tedy zřejmé, že je vyučující správně směřovaly a dokázali v nich přinejmenším vzbudit zájem. To, že se chtějí věnovat tomu co

vystudovali, považují za velký úspěch. V mnoha jiných oborech tomu tak nebývá. Mnohdy studenti během studia zjistí, že oboru, kterému věnovali roky života, mnoho úsilí, financí atd. se v pozdějším životě věnovat vůbec nechtějí.

Dalším úsekem tvořícím dotazník, je soubor otázek 14 – 26, který je určen pracujícím v oblasti ochrany veřejného zdraví. Tyto otázky se týkají 10 respondentů (100%).

V otázce č. 14 žádám tedy ty respondenty, kteří pracují v oblasti ochrany veřejného zdraví, o vyplnění několika údajů. Kde (místo, město) jsou zaměstnání a dále je žádám o specifikaci pracovního zařazení. Odpovědi, které jsou níže uvedeny, jsou co nejpodrobněji specifikované, tak jak se mi je podařilo získat. V několika případech jsem musela kontaktovat zpět respondenta s prosbou o přesnější určení pracovního pozice. Tak abych mohla uvést opravdu co nejkonkrétnější pracovní zařazení. Ve dvou případech mi přišla odpověď pouze s označením KHS. Na moji následnou prosbu o bližší určení oslovení zareagovali.

Z výzkumu vyplynulo následující:

- 2 respondenti jsou zaměstnání na KHS Jihočeského kraje se sídlem v Českých Budějovicích, Územní pracoviště Strakonice, Referent státní správy.
- 1 respondent je zaměstnán na KHS Moravskoslezského kraje, Územní pracoviště Nový Jičín, Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na oddělení Hygieny dětí a mládeže.
- 1 respondent nalezl uplatnění na KHS Olomouckého kraje se sídlem v Olomouci jako referent oddělení hygieny práce.
- 1 respondent je zaměstnán na KHS Jihočeského kraje se sídlem v Českých Budějovicích, Územní pracoviště Strakonice, referent státní správy na úseku ochrany veřejného zdraví, oddělení HDM, vedoucí oddělení.
- 1 respondent je zaměstnán na Hygienické stanici hl.m. Prahy jako samostatný referent.
- 1 respondent pracuje na KHS Jihočeského kraje se sídlem v Českých Budějovicích jako referent státní správy.
- 1 respondent je zaměstnán na Hygienické stanici hl.m. Prahy, Centrální pracoviště drogové epidemiologie.

- 1 respondent nalezl uplatnění jako asistent hygienické služby na KHS Ústeckého kraje se sídlem v Ústí nad Labem, Územní pracoviště Litoměřice.
- 1 respondent je zaměstnán na KHS Středočeského kraje - Praha na pozici zástupce vedoucího

Na otázku **č. 15**, zda splnila práce v oboru ochrany veřejného zdraví očekávání absolventů, uvedlo 5 respondentů (50%) z deseti dotazovaných možnost a) ano a 5 dotazovaných (50%) uvedlo variantu b) spíše ano. Variantu c) spíše ne a d) ne neuvedl nikdo (viz. tabulka č. 7). Tyto výsledky mohou být motivující pro další zájemce. Dozvědět se, že předchůdci našli zaměstnání v oboru a navíc se jim splnila jejich očekávání, je velice pozitivní. To, že všichni respondenti využily pouze prvních dvou nabízených možností rozhodně představuje pozitivní a povzbuzující impuls pro všechny zaměstnance fakulty, kteří stojí za zrodem tohoto oboru a neustále zvyšují jeho úroveň. Může to být možná i malá odměna za snahu a důkaz toho, že jejich práce a úsilí nejsou zbytečné.

Otázka **č. 16** - zažíváte v práci stres nabízela opět čtyři možné varianty odpovědí. 3 dotazovaní (30%) odpověděli spíše ano, 4 (40%) odpověděli spíše ne a 3 (30%) odpověděli ne. Možnost a) ano neoznačil nikdo (viz. tabulka č. 8).

Myslíte si, že je Vaše zaměstnání perspektivní? To je textem otázky **č. 17**. Z 10 dotazovaných (100%) uvedlo odpověď spíše ano 6 respondentů (60%) a spíše ne 4 respondenti (40%). Možnosti a) ano a d) ne neoznačil nikdo (viz. tabulka č. 9). Z těchto odpovědí je podle mě znát obava z neustálé nejistoty a z hrozících změn na krajských hygienických stanicích. Dokonce 3 respondenti do dotazníku vepsali, že se obávají propouštění. Další 4 respondenti se neomezili pouze na označení odpovědi a neodpustili si slovní komentář. Pokusím se shrnout jejich myšlenky a názory. Vyjádřili rovněž obavu ze změn, ale zmínili potřebnost, důležitost a nenahraditelnost krajských hygienických stanic a jejich územních pracovišť. Uvádí, že by si společnost po jejich zrušení brzy uvědomila, jak jsou nenahraditelné. Všechny typy dozorů, poradenství, zkrátka veškerou pracovní náplň není nikdo jiný než KHS se svými ÚP kompetentní zastávat. Věří, že se časem situace uklidní a obor ochrany veřejného zdraví bude velice perspektivním. Shodli se na tom, že společnost si také nejdříve musí řádně uvědomit

úlohu a potřebnost prevence, preventivních programů. S jejich názory se ztotožňuji. Myslím, že až si lidé a především naši političtí představitelé opravdu uvědomí přínos prevence, stane se ochrana veřejného zdraví a vysokoškolsky vzdělaní lidé právě s našim zaměřením a znalostmi vyhledávanými odborníky. Odezvu jakou vyvolala tato otázka jsem nečekala. Je zde jasně cítit osobní zaujetí, obavy z budoucnosti. Těší mě, že absolventi oboru Ochrana veřejného zdraví věří obor, který studovali.

Otázka č. 18 – jste spokojen(a) s možným profesním růstem ve Vašem zaměstnání nabízela opět čtyři varianty odpovědí. Možnost a) ano uvedl 1 respondent (10%), b) spíše ano uvedli 4 respondenti (40%) a c) spíše ne odpovědělo 5 respondentů (50%). Možnosti d) ne nevyužil nikdo (viz. tabulka č. 10).

Odpovědi na otázku č. 19 - baví Vás vaše zaměstnání mě velice potěšily. Variantu a) ano zvolili 3 respondenti (30%), b) spíše ano označilo 7 respondentů (70%). Jsem velice ráda, že si možnosti c) spíše ne a d) ne nikdo nevybral (viz. tabulka č. 11). Je to velmi pozitivní signál pro všechny zájemce o studium ale i pro současné studenty.

Znění otázky č. 20 je následující. Myslíte si, že jste ve Vaše zaměstnání dostatečně finančně ohodnocen(á)? Z výzkumu vyplývá, že 1 respondent (10%) odpověděl ano, 3 respondenti (30%) odpověděli spíše ano. Spíše ne uvedlo 5 respondentů (50%) a ne napsal 1 (10%) z dotazovaných (viz. tabulka č. 12).

Myslíte si, že je ve Vašem zaměstnání dostatečně využito Vašeho vzdělání? Na to odpovídali pracující v ochraně veřejného zdraví v otázce č. 21. Variantou a) ano odpověděli 4 respondenti (40%), b) spíše ano označili rovněž 4 dotázaní (40%), možnost c) spíše ne vybrali 2 respondenti (20%). Varianta d) ne nebyla označená nikým (viz. tabulka č. 13).

Otázka č. 22 zkoumá zda mají či měli respondenti problémy s adaptací v práci. Ano odpověděli 2 (20%) a ne 8 (80%) z deseti respondentů, kterým byla tato otázka určena (viz. tabulka č. 14). Jasně zde převažuje odpověď ano. Z toho se dá vyvodit, že absolventi oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích jsou na nástup do zaměstnání v oboru ochrany veřejného zdraví připraveni. Myslím si, že to dokazuje schopnost absolventů obstát v zaměstnání. K tomu aby se zadaptovali, musí být schopni se orientovat v problematice oboru ochrany veřejného

zdraví, musí zvládat spolupráci s kolektivem, ovládat jednání s lidmi atd. Bez těchto a jiných dovedností se domnívám, že by úspěšná adaptace nebyla možná.

Otázka č. 23 navazuje na předchozí otázku a věnuje se těm, kteří uvedli, že měli problémy s adaptací v práci. Tato otázka znějící - pokud jste měl(a) problémy s adaptací v práci, jak dlouho Vám adaptace trvala se bude týkat dvou respondentů. Jeden z nich označil možnost a) stále trvá. Respondent byl také požádán, aby uvedl, jak dlouho je již zaměstnán. Do dotazníku napsal, že pracuje již třetím rokem. Druhý z respondentů označil možnost b), kde měl dopsat, jak dlouho mu adaptace trvala. Dotazovaný uvedl, že mu k adaptaci postačil přibližně jeden měsíc (viz. tabulka č. 15).

Otázka č. 24 - myslíte si, že Vás studium oboru Ochrana veřejného zdraví dostatečně připravilo na praxi (k výkonu povolání v oblasti ochrany veřejného zdraví), se týkala opět všech absolventů oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích, kteří jsou zaměstnáni v oblasti ochrany veřejného zdraví. Na tuto otázku odpovídalo tedy 10 respondentů (100%). Ano uvedl 1 respondent (10%), možnost b) spíše ano označilo 6 odpovídajících (60%), c) spíše ne bylo odpovědí od 2 respondentů (20%). 1 z dotazovaných (10%) označil poslední z možností d) ne (viz. tabulka č. 16).

V otázce č. 25 jsem zjišťovala, zda již někdo z respondentů přemýšlel o změně povolání. Ano odpověděli 3 dotazovaní (30%) a ne 7 respondentů (70%) (viz. tabulka č. 17). To, že převážná většina hodlá pracovat v oboru ochrany veřejného zdraví a věnovat se tedy tomu co vystudovali, je určitě dobrá zpráva. Já jsem si při tvorbě dotazníku představovala, jak by výsledky mohly dopadnout a konkrétně u této otázky jsem předpokládala spíše opačný poměr. Očekávala jsem, že většina z respondentů bude o změně uvažovat. Právě například kvůli již výše zmiňované nejistotě, finančnímu ohodnocení atd.

Otázka č. 26 je pokračováním k předešlé 25. otázce. Jelikož jsem počítala s možností, že by respondenti také mohli odpovídat, že již o změně povolání uvažovali, zařadila jsem otázku, jaká je jejich představa povolání. Myslela jsem, že by mohlo být zajímavé zjistit, jaké zaměstnání je láká. Jeden ze tří dotazovaných odpověděl, že by chtěl pracovat v soukromém sektoru - BOZP ve firmě. Další z respondentů uvedl touhu

po soukromém podnikání v cestovním ruchu a poslední z respondentů by se chtěl stát psychologem. Psychologii v současné době také studuje.

Otázky 27 – 39 jsou určeny těm absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích, kteří již nastoupili do zaměstnání, ale nepracují v oblasti ochrany veřejného zdraví. V případě tohoto výzkumu se to tedy týká pouze tří absolventů (100%). Ze třinácti pracujících jich totiž deset našlo uplatnění v oblasti ochrany veřejného zdraví a tři zbylí jsou zaměstnáni v jiných oborech.

Otázka č. 27 žádá respondenty o to, aby do dotazníku doplnili, jaké je jejich zaměstnání. Jeden respondent uvedl OSVČ. Další respondent doplnil, že zastává pozici prodavačky. Poslední z respondentů napsal manager. Bohužel dotazovaní odpověděli jen takto nekonkrétně, všeobecně. Následně jsem tyto osoby znovu kontaktovala a žádala je o specifikaci jejich zaměstnání. Odpovědi se mi bohužel nedostalo. Respondent pracující jako prodavačka současně studuje navazující magisterský obor Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Ostatní dva při zaměstnání již nestudují.

V otázce č. 28 se respondentů ptám, zda by chtěli pracovat v oblasti ochrany veřejného zdraví. Ano odpověděl jeden respondent (33%) a ne označili 2 respondenti (67%) (viz. tabulka č. 18). Ten, který se chce v budoucnu ucházet o zaměstnání v oboru ochrana veřejného zdraví, je tím respondentem, který dále studuje obor Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Jste v zaměstnání spokojený(á)? Takto zní otázka č. 29. Možnost a) ano označil 1 z respondentů (33%) a b) spíše ano uvedli 2 respondenti (67%). Varianty c) spíše ne a d) ne byly označeny nikým (viz. tabulka č. 19).

Na otázku č. 30 jestli respondenti zažívají v práci stres, odpověděl každý z nich jinak. Možnost a) ano označil 1 respondent (33,3%), b) spíše ano uvedl rovněž 1 z nich (33,3%) a d) ne bylo poslední využitou variantou od třetího, posledního respondenta, kterému je tato otázka určena. 1 respondent (33,3%) tedy odpověděl, že v práci stres nezažívá. Možnost c) spíše ne, kterou měli respondenti také na výběr, nezvolil nikdo (viz. tabulka č. 20).

Na otázku **č. 31**, jestli si respondenti myslí, že je jejich zaměstnání perspektivní odpověděli 2 (67%) ano a ne byla odpověď 1 respondenta (33%). Možnosti spíše ano a spíše ne, které měly respondenti také na výběr, nezvolil žádný z nich (viz. tabulka č. 21).

Na otázku **č. 32** - jste spokojen(a) s možným profesním růstem ve Vašem zaměstnání, odpovídali respondenti následovně. Spíše ano odpověděli 2 respondenti (67%) a ne 1 z dotazovaných (33%) (viz. tabulka č. 22). Na vybranou měli opět ze čtyř variant odpovědí – ano, spíše ano, spíše ne, ne.

Baví Vás vaše zaměstnání bylo zněním otázky **č. 33**, na kterou odpověděl 1 (33%) ze tří dotazovaných ano. Zbylí 2 se shodli na odpovědi ne (67%). Ostatní nabízené možnosti spíše ano a spíše ne nevyhovovali nikomu (viz. tabulka č. 23).

V tomto výzkumu jsem položila také otázku, zda si tato skupina pracujících absolventů myslí, že je v zaměstnání dostatečně finančně ohodnocená. Snažila jsem se oběma skupinám pracujících absolventů oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích klást obdobné otázky. Takže podobné dotazy zodpovídali jak pracující v oboru ochrany veřejného zdraví, ale také ti, co v oblasti ochrany veřejného zdraví zaměstnání nejsou. Na otázku **č. 34** týkající se finančního ohodnocení odpověděl 1 respondent (33%), že je spokojen s finančním ohodnocením a 2 respondenti (67%) označili nabízenou možnost b) spíše ano. Varianty c) spíše ne a d) ne si nevybral žádný z nich (viz. tabulka č. 24).

Otázkou **č. 35** jsem chtěla zjistit, zda respondenti nepracující v oboru ochrany veřejného zdraví, využijí ve svém zaměstnání vědomosti, které načerpali během studia Ochrany veřejného zdraví. Jeden z respondentů (33%) uvedl, že nabytých vědomostí využije. Zbylí dva (67%) označili v dotazníku odpověď ne (viz. tabulka č. 25). Respondentem, který dle svého mínění využije vědomostí a zkušeností získaných během studia bakalářského oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích, je ten, který v otázce č. 27 označil své povolání jako manager.

Na otázku **č. 36**, kde jsem zjišťovala, zda mají či měli respondenti problémy s adaptací, odpověděli všichni shodně, že žádnými potížemi netrpěli. Žádný ze 3 respondentů (100%) se tedy nemusel potýkat s problémy s adaptací (viz. tabulka č. 26).

Následující otázka **č. 37**, která navazuje na dotaz č. 36 zůstala nezodpovězena. Byla určena těm, kteří by uvedli, že měli problémy s adaptací. V šetření se však nikdo takový neobjevil, proto na ní samozřejmě nikdo neodpovídal. Otázka č. 37 se respondentů dotazovala na dobu trvání, než se jim podařilo v zaměstnání zadaptovat. Případně jak dlouho jsou již zaměstnání, pokud se jim doposud zadaptovat nepodařilo.

Dozvědět se, zda již některý z respondentů přemýšlel o změně povolání, bylo účelem otázky **č. 38**. Možnost a) ano v dotazníku vyznačil 1 respondent (33%) a 2 respondenti (67%) zvolili možnost b) ne (viz. tabulka č. 27).

Otázka **č. 39** je pokračováním 38. otázky. Byla vytvořena pro respondenty, kteří uvedli, že již přemýšleli o změně povolání. V případě tohoto šetření se tedy dotaz týká pouze jednoho z respondentů. Byl požádán, aby do prázdné kolonky vyplnil svou představu o budoucím zaměstnání. Odpověď dotazovaného bohužel zněla jen soukromé podnikání. Na další výzvu o konkretizaci nereagoval. Nedoověděla jsem se v jaké oblasti by si přál respondent podnikat.

Otázky 40 – 43 jsou určeny všem pracujícím absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, tedy těm co pracují i nepracují v oblasti ochrany veřejného zdraví. Na následující otázky bude odpovídat 13 respondentů (100%).

Otázka **č. 40** nabízí čtyři možnosti odpovědí na dotaz, zda je respondent spokojen s pracovním kolektivem. Ano uvedlo 7 respondentů (54%), spíše ano 4 respondenti (31%) a spíše ne označili 2 (15%) ze všech pracujících absolventů oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Nikdo z dotazovaných neoznačil poslední možnost d) ne. Mezi pracujícími se tedy nenašel nikdo, kdo by cítil naprostou nespokojenost s kolektivem (viz. tabulka č. 28).

Cítíte se přijat(a) pracovním kolektivem? To je zněním otázky **č. 41**. Respondenti využili pouze prvních dvou nabízených možností. Ano označilo 7 z nich (54%) a variantu b) spíše ano si vybralo 6 respondentů (46%) (viz. tabulka č. 29). Možností spíše ne a ne nevyužil nikdo. Všechny odpovědi jsou kladné, což je velice pozitivní. Z této otázky a také z té předchozí, kdy se 85% respondentů kladně vyjádřilo

ke spokojenosti s pracovním kolektivem, je vidět, že jsou absolventi dobře připraveni na spolupráci, komunikaci atd. v zaměstnání a nemají problém se zařadit a přizpůsobit pracovnímu kolektivu.

Na otázku **č. 42** zda mají respondenti pocit, že jsou v zaměstnání z nějakého důvodu znevýhodněni odpověděli 2 (15%) spíše ano. Spíše ne uvedli 4 respondenti (31%) a ne odpovědělo 7 (54%) pracujících absolventů oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Proč mají 2 z dotazovaných pocit znevýhodnění v zaměstnání bohužel nevedli (viz. tabulka č. 30)

Otázkou **č. 43** se snažím zjistit, jestli by se respondenti chtěli vrátit na vysokou školu a dále studovat. Tuto otázku jsem zařadila z vlastní zvědavosti. Ano odpověděli 4 respondenti a 2 z dotazovaných by již studovat nechtěli. Zbýlých 7 respondentů pracuje a zároveň studuje, proto nemohli zvolit možnost a) ani b) (viz. tabulka č. 31).

Poslední blok otázek 44 - 53 je pro všechny absolventy oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Na následující otázky bude odpovídat všech 51 spolupracujících absolventů oboru, kteří budou pro všechny zbývající otázky představovat 100%. Tyto otázky jsou koncipovány tak, aby na ně bez obtíží mohl odpovědět každý z respondentů. Nezáleží zda je studentem či je již zaměstnán nebo dokonce zvládá zároveň pracovní i studijní povinnosti.

Kdyby jste šel(šla) opět studovat, zvolil(a) byste obor Ochrana veřejného zdraví? Takto jsem se zeptala v otázce **č. 44**. (viz. graf č. 11) Ano uvedlo 28 respondentů (55%) a možnost ne označilo 23 respondentů (45%). Ti, co odpověděli, že by se znovu pro obor Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích nerozhodli, byli požádáni, aby napsali svou představu o oboru pro ně vhodnějším. Mezi odpověďmi se objevila medicína, fyzioterapie, zdravotnický záchranář, studium nejrůznějších jazyků, psychologie, ekonomické obory. Tato otázka je další z těch, kde si mnozí respondenti neodpustili komentář, aniž by o něj byli žádáni. Ti co vepisovali obor, který by šli studovat raději, samozřejmě kdyby se mohli znovu rozhodovat, doplňovali následující důvody. Mají pocit, že při vystudování jiného, jimi zmíněného oboru, by snadněji našli uplatnění a měli by větší výběr pracovních pozic.

Otázka č. 45, kterou jsem do výzkumu zařadila, se tázala respondentů, zda je studium oboru Ochrany veřejného zdraví bavilo. Variantu a) ano zvolilo 13 respondentů (25%), b) spíše ano si zvolilo 28 respondentů (55%). Možnost c) spíše ne označilo 8 spolupracujících absolventů (16%) a poslední možnost d) ne byla vyhovující pro 2 respondenty (4%) (viz. graf č. 12). Z těchto odpovědí vyplývá, že 80% absolventů, kteří se mnou na výzkumu spolupracovali, na tuto otázku odpovědělo kladně.

Na otázku č. 46 - máte pocit, že studium oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích splnilo Vaše očekávání, bylo možné odpovědět čtyřmi způsoby. 9 respondentů (18%) označilo za odpověď a) ano, b) spíše ano do dotazníku vyznačilo 24 respondentů (47%). Možnost c) spíše ne vyhovovala 16 respondentům (31%) a možnost d) ne byla vhodná pro 2 (4%) z nich (viz. graf č. 13). Na tuto otázku kladně odpovědělo 65% respondentů. Že studium oboru Ochrany veřejného zdraví zcela nesplnilo očekávání, uvedlo 35%. Ti tedy zvolili možnosti c) spíše ne a d) ne. Jak respondenti budou odpovídat právě na tuto otázku jsem byla velmi zvědavá. Já sama jsem na vysokou školu šla s představami, které měli pouze přibližnou a mlhavou podobu. Je těžké mít konkrétní představy o něčem, co člověk ještě nezažil. A v případě tohoto mladého bakalářského oboru, jakým je právě Ochrana veřejného zdraví, je ještě těžší splnit očekávání. Já osobně ani nikdo z mých kolegů z ročníku, neměl představu, co studium může obnášet. A pro naše předchůdce, hlavně pro ty, kteří na obor nastoupili jako první, muselo být obtížné si vůbec očekávání tvořit. Neměli možnost se ptát předchůdců na zkušenosti, pocity, dojmy atd.

Otázka č. 47 je určena těm respondentům, kteří v předchozí otázce označili odpověď c) nebo d). Ti mají označit jednu z variant – ano či ne. V šetření se jich ptám, jestliže studium oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích nesplnilo jejich očekávání, zda litují, že se rozhodli pro studium tohoto oboru. Ano, tedy že litují absolvovaného studia, uvedlo 5 respondentů z 18 dotazovaných. Možnost b) ne označilo 13 respondentů. Budu-li uvažovat, že 18 lidí představuje 100%, pak z toho vyplývá, že 72% dotazovaných studia nelituje a to ani při pocitu, že studium nesplnilo nebo alespoň ne zcela splnilo jejich

očekávání. V kapitole „Výsledky“ představuje 100% celá skupina 51 respondentů (viz. graf č.14).

Doporučil(a) byste studium oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích svým známým? Tato otázka č. 48 je určena opět pro všechny absolventy oboru Ochrany veřejného zdraví. 100% tedy představuje všech 51 respondentů. Ano odpovědělo 22 respondentů (43%), ne odpovědělo 29 respondentů (57%) (viz. graf č. 15). V mnohých dotaznících, kde se objevila odpověď ne, respondenti uváděli vysvětlení. Nedoporučili by tento obor, hlavně díky obavám z toho, že neseženou zaměstnání nebo mají pocit, že při absolvování jiného oboru, by měli širší výběr pracovních pozic.

Otázka č. 49 – zda se respondentům zdálo studium oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích náročné, odpověděli a) ano 4 respondenti (8%), b) spíše ano 14 respondentů (27,5%). Možnost c) spíše ne označilo 18 dotazovaných (35%), d) ne 15 respondentů (29,5%) (viz. graf č. 16).

Počty odpovědí na otázku č. 50 - myslíte si, že by bylo třeba obor Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích rozšířit ještě o nějaké další předměty, byly poměrně vyrovnané. 28 respondentů (55%) odpovědělo ano a 23 (45%) jich napsalo ne (viz. graf č. 17). Ti, kteří si myslí, že by bylo třeba rozšířit spektrum vyučovaných předmětů ještě o další, byli požádáni o uvedení předmětů, o které by podle nich bylo vhodné výuku rozšířit. Tito respondenti napsali, že by rádi uvítali více cizích jazyků, věnovat se podrobněji komunikačním dovednostem. Chtěli by se také naučit číst z katastrálních map, s kterými přijdou během odborných praxí či při výkonů povolání do styku. Do výuky by dále zařadili více předmětů zaměřených na právo a právní předpisy.

Další otázkou č. 51 zjišťuji, jestli mají absolventi oboru Ochrana veřejného zdraví pocit, že bylo jednotlivým předmětům věnováno málo vyučovacích hodin. Ano odpovědělo 15 respondentů (29,5%) a ne 36 respondentů (70,5%) (viz. graf č.18). Absolventi, kteří uvedli ano, byli požádáni o sdělení, kterých předmětů se to týká. Více

hodin by věnovali hygieně dětí a dorostu, hygieně výživy a životního prostředí, dále cizím jazykům.

Předposlední otázka č. 52 mého poměrně rozsáhlého dotazníku zjišťuje, jestli byli respondenti během studia spokojeni se zázemím Jihočeské univerzity. Ano odpovědělo 6 respondentů (12%), spíše ano 17 respondentů (33%) a spíše ne 20 z dotazovaných (39%). Nespokojeno bylo 8 respondentů (16%), ti označili možnost ne (viz. graf č. 19). Za největší nedostatky respondenti považují, že se museli na jednotlivé vyučovací předměty neustále přesouvat. Trávili prý tak mnoho času při přejíždění mezi jednotlivými místy, kde se výuka uskutečňovala. Mnohdy měli údajně i problémy vůbec přijít na výuku včas. Po dostavbě a zprovoznění Uranu se prý situace zlepšila, ale i nadále byli prý studenti donuceni i několikrát denně přejíždět celé město.

Poslední otázka č. 53 nenabízí možnosti odpovědí. Respondenti mají uvést, který z vyučovaných předmětů je nejvíce zaujal. S naprostou převahou je pomyslným vítězem epidemiologie vyučovaná MUDr. Kvetoslavou Kotrbovou Ph.D. a předmět Hygiena práce paní MUDr. Dagmar Beníškové. Více studentů se shodlo, že zajímavými předměty byly: Hygiena výživy, Hygiena dětí a mládeže. Zaujmut při výkladu dokázal MUDr. Aleš Hejlek, který byl zmíněn v mnoha dotaznících.

6 Závěr

Obor Ochrana veřejného zdraví má poskytnout studentům vzdělání zaměřené na problematiku ochrany a podpory veřejného zdraví. Ochrana a podpora veřejného zdraví je podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních a pracovních podmínek a zabránění šíření infekčních a hromadně se vyskytujících onemocnění, ohrožení zdraví v souvislosti s vykonávanou prací, vzniku nemocí souvisejících s prací a jiných významných poruch zdraví a dozoru nad jejich zachováním.

Absolventi získají se souhlasem Ministerstva zdravotnictví České republiky oprávnění vykonávat zdravotnické povolání asistenta ochrany veřejného zdraví. Studenti po absolvování oboru Ochrana veřejného zdraví mohou svoji profesi vykonávat například ve státní správě v ochraně a podpoře veřejného zdraví na krajských hygienických stanicích v příslušných oborech. V resortu Ministerstva zdravotnictví ČR se také mohou ucházet o pracovní místo na Státním zdravotním ústavu a zdravotních ústavech v rámci jejich činností, kterými jsou činnost sloužící k vyšetřování a měření složek životního a pracovního prostředí, poradenská činnost apod. Absolventi najdou uplatnění také v resortech Ministerstva obrany ČR, Ministerstva vnitra ČR, kde mohou plnit úkoly dané zákonem č. 258/2000 Sb.

Obor Ochrana veřejného zdraví je na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích poměrně novým oborem, který je možné studovat od roku 2003. Tento mladý studijní program úspěšně ukončilo do dnešní doby 83 studentů. S 51 z nich se mi podařilo navázat kontakt a spolupracovat s nimi na výzkumu. V mé bakalářské práci jsem se snažila zjistit skutečné uplatnění absolventů oboru Ochrana veřejného zdraví. Dále jsem si za cíle určila zjistit, jestli studium dostatečně připravilo absolventy k výkonu jejich povolání a jestli práce v oboru ochrany veřejného zdraví splnila očekávání.

Z 51 respondentů, které se mi pro mé šetření podařilo získat, jich je zaměstnáno v oblasti ochrany veřejného zdraví pouze deset. Uvědomuji si, že je vzorek příliš malý

na to, aby mohl být výsledek validním. Přesto si myslím, že je výzkum zajímavý a přínosný jak pro uchazeče o studium, kterým může tato má bakalářská práce pomoci se blíže seznámit s oborem, tak pro studenty tohoto oboru a také pro zaměstnance fakulty.

Podobný výzkum zatím nikdo neprovedl. Proto nemohu bohužel s nikým své poznatky porovnat a své výsledky konfrontovat. O to cennější bude, doufám, můj výzkum. Bude velice zajímavé podobný výzkum provést za pár let, kdy bude vzorek respondentů větší.

První hypotéza, kterou jsem si určila, zněla: Absolventi oboru Ochrana veřejného zdraví našli uplatnění v oboru. Na malém vzorku respondentů, na kterém jsem výzkum prováděla, se mi podařilo tuto hypotézu potvrdit. Zatím všichni, kteří měli zájem pracovat v oblasti ochrany veřejného zdraví, si zaměstnání našli. Ať už se jedná o absolventy oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích, kteří při zaměstnání zároveň i studují či jen o pracující, tedy ty, kteří již studenty nejsou. O třech absolventech, kteří jsou zaměstnání mimo oblast ochrany veřejného zdraví a mohlo by se tedy zdát, že uplatnění nenalezli, jsem dalším šetřením zjistila následující. Dva z těchto respondentů v oblasti ochrany veřejného zdraví vůbec pracovat nechtějí. Třetí respondent, v tomto případě respondentka, uvedla, že dále pokračuje ve studiu na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity oborem Odborný asistent v ochraně veřejného zdraví. Tato respondentka, zaměstnaná jako prodavačka, si práci mimo oblast ochrany veřejného zdraví našla pouze jako dočasné řešení sloužící ke zlepšení finanční situace.

Hypotézu s označením H2: Studium dostatečně připravilo absolventy k výkonu jejich povolání, se mi bohužel nepodařilo potvrdit. Součástí mého dotazníkového šetření byla naprosto konkrétní otázka - Myslíte si, že Vás studium oboru Ochrana veřejného zdraví dostatečně připravilo na praxi (k výkonu povolání v oblasti ochrany veřejného zdraví), na kterou se mi bohužel nedostalo jednoznačně kladných odpovědí. Na tuto otázku odpovídalo deset respondentů (100%). Jsou to ti absolventi oboru Ochrana veřejného zdraví, kteří jsou zaměstnání v oblasti ochrany veřejného zdraví a mohou tedy na tuto otázku odpovědět, jelikož již mají vlastní zkušenosti. Ano uvedl jeden respondent (10%), spíše ano odpovědělo šest respondentů (60%). Zbylé tři odpovědi se

rozdělily mezi možnosti spíše ne a ne. Dva respondenti (20%) zvolili spíše ne a poslednímu z dotazovaných (10%) vyhovovala možnost ne. Kladně odpovědělo sice 70% respondentů, ale i přesto si netroufám tuto hypotézu označit za potvrzenou.

Znění poslední, v pořadí již třetí hypotézy je: Práce v oboru ochrany veřejného zdraví splnila očekávání absolventů. Přímo na tuto hypotézu jsem vytvořila otázku, která je v dotazníku patnáctou. Protože na otázku - splnila práce v oboru ochrany veřejného zdraví Vaše očekávání, odpovědělo pět respondentů (50%) ano a zbývajících pět respondentů (50%) spíše ano, troufám si o této hypotéze tvrdit, že byla potvrzena.

Myslím si, že má bakalářská práce může být cennou zpětnou vazbou, poskytující věcné, konkrétní připomínky ze strany absolventů. Doufám, že tento výzkum přinese inspiraci pro další zkvalitňování výuky.

Rozhodně by bylo zajímavé, věnovat se výzkumu o oboru Ochrana veřejného zdraví ještě někdy v budoucnu po dalším nárůstu počtu absolventů. Spoluprací s více respondenty bude možné získat validnější výsledky. Bylo by určitě zajímavé a přínosné provést podobný výzkum také u magisterského navazujícího programu Odborný asistent v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity.

7 Klíčová slova

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Krajská hygienická stanice

Ochrana veřejného zdraví

Student

Vysoká škola

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

Zdravotně sociální fakulta

8 Seznam použitých zdrojů

1. *Analýza rizik při práci : Příručka pro zaměstnavatele* . 2. vyd. Nakladatelství FORTUNA : Státní zdravotní ústav , 2001. x s. ISBN 80-7071-183-.
2. BRADÁČOVÁ, Marcela , et al. *Pracovní lékařství, základy primární pracovnělékařské péče* . 1. vyd. Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů : Brno, 2005. x s. ISBN 80-7013-414-.
3. BRŮŽEK, Václav. *Vědecké publikace na Jihočeské univerzitě 1991-2006 s dodatky za rok 2007*. Odborná spolupráce: prof. PhDr. Václav Brůžek CSc.. 2. vyd. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích v roce 2008 : [s.n.], 2008. x s. ISBN ISBN 978-80-7394-.
4. FIEBIG, Karl-Heinz , OHLIGSCHLÄGER, Gert , RÖSLER , Cornelia . *Atlas životního prostředí, ekologická konzultace pro místní správu : německý ústav urbanistiky* . 1. vyd. [s.l.] : [s.n.], 1995. x s.
5. *Hygiena výživy : II.část hygiena potravin* . SAP- Slovak Academic Press, spol. s.r.o. : [s.n.], 2001. x s. 4 vysokoškolské učební texty Trnavská univerzita . ISBN 80-88908-4
6. JANOUT, Vladimír . *Epidemiologické studie*. 1. vyd. Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví BRNO : [s.n.], 1996. x s. ISBN 80-7013-224-8 .
7. JANOUT, Vladimír . *Klinická epidemiologie- nedílná součást klinických rozhodovacích procesů* . 1. vyd. Grada Publishing, spol. s.r.o. : [s.n.], 1998. x s. ISBN 80-7169-353-7 .
8. JANOUT, Vladimír . *Manuál prevence v lékařské praxi : IX. Hodnocení zdravotního stavu, přístupy klinické epidemiologie* . 1. vyd. Vydal Státní zdravotní ústav Praha v rámci Národního programu zdraví : Nakladatelství Fortuna , 2001. 63 s. ISBN 80-7071-194-9.
9. Kolektiv autorů. *Manuál prevence v lékařské praxi : I. Prevence poruch a nemocí* . 2. vyd. Státní zdravotní ústav Praha v rámci Programu podpory a obnovy zdraví : Fortuna , 1994. 142 s. ISBN 80-7168-387-6 .
10. Kolektiv autorů. *Manuál prevence v lékařské praxi : V. Prevence nepříznivého působení faktorů pracovního prostředí a pracovních procesů* . 1. vyd. Nakladatelství Fortuna :

- Státní zdravotní ústav Praha v rámci Národního programu zdraví , 1997. 143 s. ISBN 80-7071-066-7.
11. Kolektiv autoru. *Manuál prevence v lékařské praxi : VI. Prevence poruch zdraví dětí a mládeže* . 1. vyd. Státní zdravotní ústav Praha v rámci národního programu zdraví : Nakladatelství Fortuna, 1998. 144 s. ISBN 80-7071-108-.
 12. KOMÁREK, Lumír , et al. *Podpora zdraví a prevence v primární péči* . 1. vyd. Státní zdravotní ústav Praha : [s.n.], 1997. x s. ISBN 80-7071-071-3 .
 13. KUBIŠTA , Jaroslav . *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci* . Dům techniky ČSVTS Pardubice : [s.n.], 1980. x s. Ediční číslo 57/419/80 .
 14. *Propagační materiál Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích*. [s.l.] : [s.n.], 2007. x s. Letáček.
 15. ŘEHOUT, Václav , ČÍTEK, Jindřich , SÁKOVÁ, Lenka . *Genetika I. (Úvod do studia genetiky)*. 1. vyd. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta : [s.n.], 2000. 256 s. ISBN 80-7040-405-1 .
 16. SEMIGINOVSKÝ , Bohdan . *Abeceda očkování* . Fórum pro zdraví : Edice prevence , 2004. x s. ISBN 80-239-3199-7 .
 17. ŠEJDA, Jan , et al. *Principy obecné epidemiologie* . [s.l.] : AVICENUM/ ZDRAVOTNICKÉ NAKLADATELSTVÍ PRAHA , 1987. x s. ISBN 08-038-87 .
 18. ŠEJDA, Jan , AUGUSTIN , Jan . *Stručný výkladový slovník nejdůležitějších pojmů v epidemiologii* . 1. vyd. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Zdravotně sociální fakulta : [s.n.], 2004. 28 s. ISBN 80-7040-8 .
 19. ŠVEC, František . *Obecná a komunální hygiena : I.díl* . 2. vyd. Institut pro další vzdělávání středních zdravotnických pracovníků Brno : [s.n.], 1990. x s. ISBN 80-7013-061-.
 20. TÓTHOVÁ, Valérie, et al. *Akademický rok 2008/2009* . Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta : [s.n.], 2008. 428 s. Sestavily: prof. PhDr. Valérie Tóthová, Ph.D., R.N., Mgr. Květa Polenová, Lenka Haková, Vladimíra Hrdličková .
 21. TUČEK, Milan , et al. *Pracovní lékařství pro praxi, příručka s doporučenými standardy*. Grada Publishing, a.s. : [s.n.], 2005. x s. 2321 publikace. ISBN 80-247-0927-.

22. VELIKOVSKÝ, Zdeněk, ŘEPOVÁ, Radmila. *Metody dozoru* . 1. vyd. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta : [s.n.], 2007. x s. ISBN 978-80-7040-.
23. VELIKOVSKÝ, Zdeněk. *Vybraná témata z hygieny životního prostředí: MUDr. Zdeněk Velikovský a kolektiv autorů* . 1. vyd. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta : [s.n.], 2007. x s.
24. VOKURKA, Martin , et al. *Praktický slovník medicíny* . 7. vyd. Madox s.r.o., nakladatelství odborné literatury : [s.n.], 2004. 496 s. ISBN 80-7345-009-7.
25. VOKURKA, Martin , et al. *Velký lékařský slovník* . 6. vyd. Madox s.r.o., nakladatelství odborné literatury : [s.n.], 2006. 1022 s. ISBN 80-7345-105-0.
26. VURM, Vladimír. *Vybrané kapitoly z veřejného a sociálního zdravotnictví*. 1. vyd. [s.l.] : TRITON v Praze roku 2007. 126 s. Vladimír Vurm a kolektiv. ISBN ISBN 978-80-7254-.
27. *Www.imunita.sk* [online]. 2004 [cit. 2009-04-19]. Dostupný z WWW: <<http://www.pleuran.sk/index.php?s=11&art=3&lg=5&PHPSESSID=4da8ea0ae618b5d58a7862b6b7f15ea6>>.
28. *Www.portal.gov.cz : Zákon č.258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví* [online]. Ministerstvo vnitra, 2003-2009 [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_s.155/701?PC_8411_number1=258/2000&PC_8411_p=2&PC_8411_l=258/2000&PC_8411_ps=10#10821>.
29. *Www.slovník-cizich-slov.cz* [online]. 2005-2009 [cit. 2009-03-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.slovník-cizich-slov.cz/?q=agens&typ=0>>.
30. *Www.szu.cz : historie* [online]. Praha : Státní zdravotní ústav, 2009 [cit. 2009-01-05]. Dostupný z WWW: <<http://www.szu.cz/o-szu/historie>>.
31. *Www.wikipedia.cz* [online]. 2009 , 3.3.2009 [cit. 2009-03-18]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Antigen>>.
32. *Www.zdrava-rodina.cz : Přirozená (nespecifická, vrozená) imunita I.* [online]. New England Journal of Medicine 345:248 a 285, 26 July 2001, 2001 [cit. 2009-04-15].

- MEDICÍNA 9 / Roč. VIII / Strana 22, 23. Dostupný z WWW: < <http://www.zdrava-rodina.cz/med/med0901/med0933.html>>.
33. *Www.zsf.jcu.cz : Historie a profil fakulty* [online]. 2009 [cit. 2009-02-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.zsf.jcu.cz/fakulta/char.html>>.
34. *Www.zsf.jcu.cz : statut* [online]. 2009 [cit. 2009-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.zsf.jcu.cz/fakulta>>.
35. *Www.zsf.jcu.cz : Studijní programy ZSF JU* [online]. 2009 [cit. 2009-03-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.zsf.jcu.cz/studium/studijni-programy-obory-kurzy/stag-window/>>.
36. *Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách* [online]. 2006 [cit. 2009-04-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.msmt.cz/vzdelavani/uplne-zneni-zakona-c-111-1998-sb-o-vysokych-skolach-text-se-zpracovanymi-novelami>>.
37. Zdravotně sociální fakulta, JU v Českých Budějovicích. *Www.zsf.jcu.cz* [online]. 2009 [cit. 2009-03-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.zsf.jcu.cz/fakulta/char.html>>.
38. *96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních : zákon* [online]. Ministerstvo vnitra. 2003-2009 [cit. 2009-03-25]. Dostupný z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411/_th/1001/_lpid.698/699/_1/cs_CZ/_lp.698/0/_s.155/701/_ps.2145/M-X?PC_8411_p=28&PC_8411_l=96/2004&PC_8411_ps=10>.

9 Přílohy

Příloha č. 1 : Dotazník

Příloha č. 2 : Pojmy

Příloha č. 3 : Historická fotografie - stavba Státního zdravotního ústavu –
administrativní budova, bakteriologie, sérologie (září 1923)

Příloha č. 1 : Dotazník

**Uplatnění absolventů Zdravotně sociální fakulty v Českých
Budějovicích oboru Ochrana veřejného zdraví – bakalářské studium**

Dobrý den,

Jmenuji se Lenka Hartmanová. Jsem studentkou 3. ročníku oboru Ochrana veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě v Českých Budějovicích.

Dovoluji si Vás prostřednictvím tohoto dotazníku požádat o spolupráci a zjistit Vaše postoje a názory ke zvolenému tématu. Výsledek bude uveden pouze v mé bakalářské práci. Dotazník je anonymní. Zakroužkujte prosím pouze jednu odpověď, popřípadě odpověď doplňte.

Předem děkuji za spolupráci!

- 1) Věk:
- 2) Pohlaví: ... Muž ... Žena
- 3) Obor Ochrana veřejného zdraví – bakalářské studium jste studoval(a) v letech:.....
- 4) Po absolvování oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích:
 - a) dále studujete
 - b) pracujete
 - c) jste nezaměstnaný(á)
 - d) jste na mateřské či rodičovské dovolené
 - e) studujete a zároveň pracujete
 - f) jiné (prosím napište)

Otázky 5 – 10 jsou pro absolventy oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kteří nadále studují.

- 5) Pokračujete ve studiu a zvolil(a) jste magisterský obor Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích:
 - a) ano
 - b) ne

6) Pokud nepokračujete ve studiu magisterského oboru Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, napište prosím kde tento obor studujete.

.....

7) Studujete-li jiný obor než Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví, napište prosím název oboru a kde ho studujete, případně o jaký stupeň studia se jedná (Bc.,Mgr., Voš, jiný)

.....
.....
.....

8) Pokračujete ve studiu z důvodu:

a) pokládáte bakalářské vzdělání za nedostatečné

b) nesehnal(a) jste zaměstnání

c) obor, který studujete, Vás zajímá

d) jiný (prosím napište)

9) Pokud jste se rozhodl(a) pro studium oboru Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, napište prosím z jakého důvodu:

a) pokládáte bakalářské vzdělání za nedostatečné

b) nesehnal(a) jste zaměstnání

c) problematika ochrany veřejného zdraví Vás zajímá (chcete si rozšířit znalosti)

d) na jiný studijní obor se Vám nepodařilo splnit požadavky přijímacího řízení

e) jiný (prosím napište)

10) Pokud studujete jiný obor než Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, napište prosím, proč jste se tak rozhodl(a):

a) z důvodu většího zájmu o studium Vašeho nynějšího oboru než oboru Odborný pracovník v ochraně veřejného zdraví

b) z důvodu nabídky zaměstnání za podmínek rozšíření vzdělání ve Vašem nynějším oboru

c) z důvodu menších nároků na přijímací řízení

d) jiné (prosím napište)

Otázky 11 – 13 jsou určeny absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, kteří již nastoupili do zaměstnání.

11) Rozhodl(a) jste se nastoupit do zaměstnání z důvodu:

- a) bakalářské vzdělání Vám přijde dostatečné
- b) nechuti dalšího studia
- c) finanční tísně (finanční motivace)
- d) nabídky zaměstnání
- e) nesplnění požadavků přijímacího řízení
- f) jiný (prosím napište)

12) Pracujete v oblasti ochrany veřejného zdraví?

- a) ano
- b) ne

13) Chtěl(a) jste pracovat v oblasti ochrany veřejného zdraví?

- a) ano
- b) ne

Otázky 14 – 26 jsou určeny pracujícím v oblasti ochrany veřejného zdraví.

14) Pokud pracujete v oblasti ochrany veřejného zdraví, napište prosím:

- kde (místo, město)
- specifikujte prosím pracovní zařazení

15) Splnila práce v oboru ochrany veřejného zdraví Vaše očekávání:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

16) Zažíváte v práci stres:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

17) Myslíte si, že je Vaše zaměstnání perspektivní:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

18) Jste spokojen(a) s možným profesním růstem ve Vašem zaměstnání:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

19) Baví Vás vaše zaměstnání:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

20) Myslíte si, že jste ve Vašem zaměstnání dostatečně finančně ohodnocen(á):

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

21) Myslíte si, že je ve Vašem zaměstnání dostatečně využito Vašeho vzdělání:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

22) Máte (měla) jste problémy s adaptací v práci:

- a) ano
- b) ne

23) Pokud jste měl(a) problémy s adaptací v práci, jak dlouho Vám adaptace trvala:

- a) stále trvá (prosím doplňte, jak dlouho jste již zaměstnán(a)).....
- b) adaptace Vám trvala (prosím doplňte).....

24) Myslíte si, že Vás studium oboru Ochrana veřejného zdraví dostatečně připravilo na praxi (k výkonu povolání v oblasti ochrany veřejného zdraví):

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

25) Už jste přemýšlel(a) o změně povolání:

- a) ano
- b) ne

26) Pokud ano, jaká je Vaše představa? (prosím doplňte)

.....

Otázky 27 – 39 jsou určeny těm, kteří nepracují v oblasti ochrany veřejného zdraví.

27) Prosím napište jaké je Vaše zaměstnání:

.....

28) Chtěl(a) byste pracovat v oblasti ochrany veřejného zdraví:

- a) ano
- b) ne

29) Jste v zaměstnání spokojený(á):

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

30) Zažíváte v práci stres:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

31) Myslíte si, že je Vaše zaměstnání perspektivní:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

32) Jste spokojen(a) s možným profesním růstem ve Vašem zaměstnání:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

33) Baví Vás vaše zaměstnání:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

34) Myslíte si, že jste ve Vašem zaměstnání dostatečně finančně ohodnocen(á):

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

35) Využijete ve Vašem zaměstnání vědomosti, které jste načerpal(a) během studia Ochrany veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

36) Máte (měla) jste problémy s adaptací v práci:

- a) ano
- b) ne

37) Pokud jste měl(a) problémy s adaptací v práci, jak dlouho Vám adaptace trvala:

- a) stále trvá (prosím doplňte, jak dlouho jste již zaměstnán(a)).....
- b) adaptace Vám trvala (prosím doplňte).....

38) Už jste přemýšlel(a) o změně povolání:

- a) ano
- b) ne

39) Pokud jste již přemýšlel(a) o změně povolání, jaká je Vaše představa? (prosím doplňte):.....

Otázky 40 – 43 jsou určeny všem pracujícím absolventům oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

40) Jste spokojen(a) s pracovním kolektivem:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

41) Cítíte se přijat(a) pracovním kolektivem:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

42) Máte pocit, že jste ve Vašem zaměstnání z nějakého důvodu znevýhodněn(a): (zvolíte-li možnost a) či b), napište prosím, v čem se cítíte znevýhodněn(a), z čeho tento pocit pramení)

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

43) Chtěl(a) byste se vrátit na vysokou školu a pokračovat ve studiu:

- a) ano
- b) ne
- c) pracuji a zároveň studuji

Otázky 44 - 53 jsou pro všechny absolventy oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

44) Kdyby jste šel(šla) opět studovat, zvolil(a) byste obor Ochrana veřejného zdraví:

a) ano

b) ne (doplňte prosím obor, který a kde byste rád(a) studoval(a)):

.....

45) Bavilo Vás studium oboru Ochrany veřejného zdraví:

a) ano

b) spíše ano

c) spíše ne

d) ne

46) Máte pocit, že studium oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích splnilo Vaše očekávání:

a) ano

b) spíše ano

c) spíše ne

d) ne

47) Jestliže nesplnilo studium oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích Vaše očekávání, litujete, že jste se rozhodl(a) pro studium tohoto oboru:

a) ano

b) ne

48) Doporučil(a) byste studium oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích svým známým:

a) ano

b) ne

49) Zdálo se Vám studium oboru Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích náročné:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne

50) Myslíte si, že by bylo třeba obor Ochrana veřejného zdraví - bakalářské studium na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích rozšířit ještě o nějaké další předměty:

- a) ano (prosím doplňte o které):
- b) ne

51) Máte pocit, že bylo jednotlivým předmětům věnováno málo vyučovacích hodin:

- a) ano
- b) ne

52) Byl(a) jste během studia spokojen(a) se zázemím Jihočeské univerzity:

- a) ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) ne (prosím doplňte, v čem shledáváte největší nedostatky) :.....

53) Který z vyučovaných odborných předmětů Vás nejvíce zaujal (prosím doplňte):

.....

Děkuji za vyplnění dotazníku Lenka Hartmanová

Příloha č. 2 : Pojmy

Agens – původce, činitel, účinná látka, příčina nemoci, chem. činidlo (29)

Antigen – je cizorodá látka, nejčastěji proteinové, polysacharidové či glykolipidové povahy, která po vpravení do tkání člověka či zvířete vyvolává specifickou imunitní odpověď (18). Antigenem je každá molekula schopná vyvolat tvorbu specifických protilátek, specifickou buněčnou imunitní odpověď nebo se specificky vázat na protilátky či na vazebná místa lymfocytů. Laicky lze říci, že antigenem je každá látka (molekula), kterou imunitní systém organismu rozpoznává jako tělu cizí a nějakým způsobem s ní zareaguje. Jde o makromolekulární látky nebo nízkomolekulární látky (hapteny) navázané na vysokomolekulární nosič. Z chemického hlediska jde nejčastěji o proteiny, polysacharidy nebo nukleové kyseliny (31).

Deratizace – je soubor opatření, jejichž cílem je potlačení obecně škodlivých, epidemiologicky významných hlodavců.

Dezinfekce – je proces, jehož cílem je přerušit přenos nákazy ze zdroje na vnímavého jedince. Provádí se formou zneškodňování patogenních organismů pomocí fyzikálních, chemických ale i kombinovaných postupů. Dezinfekce preventivní (ochranná) se provádí všude tam, kde je možné předpokládat přítomnost původců nález (např. ve zdravotnických a kolektivních zařízeních) a dále také jako dezinfekce materiálů, vody apod. Dezinfekce represivní (ohnisková) je zaměřena na zneškodňování patogenních mikroorganismů v ohnisku nákazy. Dezinfekce průběžná se indikuje po dobu trvání možné expozice nákazy a týká se výmětů nemocného a všech předmětů, s nimiž přišel nemocný do styku. To platí i pro prostředí, ve kterém pobývá. Dezinfekce konečná je jednorázovým zásahem v doznívajícím ohnisku nákazy, ve kterém se zdroj nákazy už přestal uplatňovat.

Eliminace nákazy – je to stav dlouhodobého územního přerušování procesu šíření nákazy. Přetrvává však možnost výskytu sporadicky zavlečených onemocnění, eventuálně i možnost onemocnění některých jejich kontaktů. Proto preventivní protiepidemická opatření zůstávají i nadále v platnosti.

Epidemie – je výskyt onemocnění, který výrazně převyšuje obvykle očekávané hodnoty incidence tohoto onemocnění v daném místě a čase.

Eradikace nákazy – je stav globálního vymýcení patogenního agens. Jedná se tedy i globální vymizení příslušného infekčního onemocnění (např. variola) (18).

Etiologie – příčina nemoci; věda, která se zabývá příčinami nemocí (24)

Expozice – je vystavení organismu působení agens nebo faktoru ovlivňujícímu zdraví člověka (obvykle se tím myslí faktorům s negativním účinkem, u infekčních nemocí původci nákazy). Expozice je určena hlavně vydatností (dávkou, u infekčních nemocí infekční dávkou) a dobou trvání (18).

Genetika – pojem genetika můžeme odvodit od slova genus – rod. Genetiku lze definovat jako vědu, která směřuje k objasnění jevů dědičnosti a proměnlivosti. Vysvětluje zákonitosti přenosu znaků a vlastností mezi generacemi – tedy mezi rodiči a potomky. Genetika se dá jinými slovy také popsat jako věda o dědičnosti. Jejím obsahem jsou zákony a jevy spojené s dědičností a proměnlivostí, tj. jevem, že potomci se podobají svým rodičům (15).

Hodnocení zdravotních rizik - je posouzení míry závažnosti zátěže populace vystavené rizikovým faktorům životních, pracovních podmínek a způsobu života. Podkladem pro hodnocení zdravotního rizika je kvalitativní a kvantitativní odhad rizika. Výsledek hodnocení zdravotního rizika se stává podkladem pro řízení zdravotních rizik. Tím se rozumí rozhodovací proces, který má za cíl snížit zdravotní rizika. Hodnocení rizik na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a povinnosti zaměstnavatele v prevenci rizik pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci stanoví zvláštní právní předpisy (28).

Hostitel – hostitelem je člověk či jakýkoli jiný živočich, v jehož organismu jsou přirozené podmínky pro uchycení a přežívání infekčního agens.

Imunita buněčná – je imunitní stav podmíněný přítomností aktivovaných T-lymfocytů, které jsou schopny samy i za spoluúčasti faktorů nespecifické imunity odstraňovat z těla cizorodé antigeny.

Imunita protilátková – je humorální, imunitní stav, který je podmíněný přítomností specifických protilátek – imunoglobulinů v tkáních a tělních tekutinách hostitele (18).

Imunita přirozená – je to fylogeneticky starší složka sebekontroly a obranyschopnosti organismu. Je nezávislá na předchozím setkání s antigeny a projevuje se okamžitě po jejich rozpoznání, postrádá „paměť“ a ve srovnání se získanou imunitou jeví ve vztahu k antigenům nespécifické rysy (32).

Imunita získaná – je to druh imunity, který se formuje v průběhu života na základě kontaktu s cizorodými látkami (například bakteriemi), které nezasáhla první (přirozená) obranná linie. Fungování získané imunity zajišťuje složitá soustava buněk a různých látek. „Výkonnými orgány“ tohoto systému jsou specializované buňky spolu s bílkovinami-protilátky. Po prvním střetu s mikroblem specializované buňky (tzv. B-lymfocyty) zprostředkují tvorbu protilátek a odstartují tak celou řadu mechanismů. Tyto mechanismy pak mají za výsledek pohlcení a likvidaci buněk pro tělo cizích. Tento proces se nazývá fagocytóza a zabezpečují jej důležité buňky imunitního systému, tzv. makrofágy. B-lymfocyty mají „paměť“ a při dalším kontaktu jsou schopné reagovat již rychleji. Složka imunity, která je založena na tvorbě protilátek se nazývá humorální (protilátková) imunita. Druhou složku, buněčnou imunitu, zabezpečují dva typy buněk, tzv. T-lymfocyty, „pomahačské buňky“ (helpers), které mají za úkol rozpoznat vetřelce a „zabíječské“ NK-buňky (natural killers), které je zlikvidují. NK-buňky jsou významné především v obraně proti virům a nádorům (27).

Imunitní odpověď – je biologickou reakcí organismu na cizorodý antigen. Může být přirozená nebo získaná, protilátková či buněčná, primární nebo sekundární. Primární imunitní odpověď je imunitní odpověď organismu na prvotní antigenní podnět. Sekundární imunitní odpověď znamená imunitní odpověď na antigen, s kterým se organismus již v minulosti někdy setkal a která je charakterizována urychlenou, zvýšenou tvorbou protilátek IgG (18).

Imunoglobulin – (zkratka Ig) – je protilátka. Termín zdůrazňuje její bílkovinnou povahu (globin). Imunoglobuliny jsou vytvářeny plasmatickými buňkami vznikajícími z B Lymfocytů po setkání s nějakým cizorodým materiálem (antigenem), proti kterému je následně specializován příslušný imunoglobulin. Ten v mnohých případech chrání proti infekci a toxiny zneškodňuje. V některých případech však tuto ochrannou funkci

nemá. Její přítomnost v lidském organismu se využívá k průkazu infekce. Existuje pět tříd imunoglobulinů M, G, A, E, D (24).

Incidence – je míra frekvence nových onemocnění v populaci specifikované místně a časově.

Infekce – je vstup infekčního agens do organismu hostitele a pomnožení či vývoj tohoto agens v jeho tkáních. Proces doprovází imunitní odpověď hostitele. Výsledkem je buď inaparentní infekce či manifestní onemocnění.

Infekce inaparentní – je infekcí, která se zjevně nemanifestuje a vede jen k vytvoření protilátek.

Infekční dávka – je množství patogenních organismů, které vnikly do organismu hostitele. Infekční dávka ovlivňuje délku inkubační doby a také klinický průběh infekce (18).

Infekční onemocnění - rozumí se jím příznakové i bezpříznakové onemocnění vyvolané původcem infekce nebo jeho toxinem. Infekční onemocnění vzniká v důsledku přenosu tohoto původce nebo jeho toxinu z nakažené fyzické osoby, zvířete nebo neživého substrátu na vnímavou fyzickou osobu (28).

Infekční onemocnění – je jím klinicky zjevná (aparentní) infekce, která je podmíněna nejen přítomností a množstvím mikroorganismů, ale i narušením tkání hostitele do té míry, že se objevují klinické příznaky. Onemocnění může probíhat v rozpětí od mírného klinického obrazu až po těžká ireverzibilní (nevratná) poškození, která vedou k trvalým následkům či dokonce až ke smrti.

Inkubační doba – je časový interval, který je potřebný k tomu, aby se původce nákazy po vniknutí do organismu hostitele pomnožil nebo prodělal určitý vývoj. Poté může vyvolat první klinické příznaky onemocnění (18).

Izolace – izolací se rozumí oddělení fyzické osoby, která již onemocněla infekční nemocí nebo jeví příznaky tohoto onemocnění, od ostatních fyzických osob. Podmínky izolace mají za cíl s ohledem na charakter přenosu infekce zabránit jejímu přenosu na jiné fyzické osoby, které by mohly infekční onemocnění dále šířit.

Karanténními opatřeními jsou :

- **karanténa** – karanténou se rozumí oddělení zdravé fyzické osoby, která byla během inkubační doby ve styku s infekčním onemocněním nebo tato osoba pobývala v ohnisku nákazy (dále jen "fyzická osoba podezřelá z nákazy"), od ostatních fyzických osob a lékařské vyšetřování takové fyzické osoby s cílem zabránit přenosu obávaného infekčního onemocnění v období, kdy by se toto onemocnění mohlo šířit,
- **lékařský dohled** – jedná se o dohled, při kterém je fyzická osoba podezřelá z nákazy povinna v termínech stanovených prozatímním opatřením zdravotnického zařízení státu, osoby provozující nestátní zdravotnické zařízení nebo rozhodnutím příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví docházet k lékaři na vyšetření či se vyšetření podrobit, popřípadě sledovat podle pokynu příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví po stanovenou dobu svůj zdravotní stav a při objevení se stanovených klinických příznaků oznámit tuto skutečnost příslušnému lékaři nebo příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví,
- **zvýšený zdravotnický dozor** – je jím lékařský dohled nad fyzickou osobou podezřelou z nákazy, které je uložen zákaz činnosti nebo také úprava pracovních podmínek k omezení možnosti šíření infekčního onemocnění (28).

Manifestnost – je poměr klinicky se projevujících případů onemocnění k celkovému počtu infikovaných jedinců.

Nozokomiální infekce – jedná se o infekci vzniklou v přímé a příčinné souvislosti s pobytem ve zdravotnickém zařízení nebo zdravotnickým zákrokem (výkonem) ve zdravotnickém, lůžkovém i ambulantním zařízení.

Očkování – neboli vakcinace je aplikace různých očkovacích látek s cílem navodit aktivní specifickou imunitu. Očkování základní znamená podání jedné, nebo několika dávek nutných pro navození dostatečné protilátkové odpovědi. Přeočkování je pak aplikací další dávky vakcíny s cílem zvýšit hladinu protilátek na potřebnou výši (booster efekt). Druhé očkování znamená opakované podání očkovací látky a to s cílem zachytit osoby, které byly poprvé očkovány neúspěšně.

Ohnisko nákazy – je lokalita, ve které se uskutečňuje proces šíření nákazy. Jeho součástí je nebo byl zdroj (zdroje) nákazy, také dosud zdraví jedinci, kteří mohli být ve

styku se zdrojem nákazy anebo exponování kontaminovanému vehikulu a také všechny součásti vnějšího prostředí této lokality (18).

Ohrožením veřejného zdraví – míní se jím stav, při kterém jsou obyvatelstvo nebo jeho skupiny vystaveny nebezpečí, z něhož míra zátěže rizikovými faktory přírodních, životních nebo pracovních podmínek překračuje obecně přijatelnou úroveň a představuje tak významné riziko poškození zdraví.

Ochrana a podpora veřejného zdraví - je souhrn činností a opatření k vytváření a ochraně zdravých životních, pracovních podmínek a k zabránění šíření infekčních a hromadně se vyskytujících onemocnění, ohrožení zdraví v souvislosti s vykonávanou prací, vzniku nemocí souvisejících s prací a jiných významných poruch zdraví a dozoru nad jejich zachováním (28).

Pandemie- je to pandemický, epidemický výskyt onemocnění na území více států, či dokonce kontinentů (18).

Populace – populací se myslí velká skupina lidí v určitém prostředí, zahrnující ve většině případů osoby, které nejsou nijak vybírány. Může se jednat jednak o všeobecnou populaci nebo populaci hospitalizovaných pacientů s určitou nemocí (8).

Prevalence – je míra frekvence onemocnění v populaci specifikované místně i časově. Číselná prevalence tvoří počet všech existujících onemocnění v určitém období (intervalová prevalence), nebo k určitému datu (bodová prevalence), jmenovatelem je pak počet osob v riziku (v celopopulačních studiích obvykle střední stav populace) (18).

Riziko – je pravděpodobnost vzniku nepříznivé události, např. vzniku onemocnění.

Sterilizace – jde o cílené dosažení sterility. Sterilizace je zničení zárodků (mikroorganismů) za účelem předcházení infekci. Dosahuje se zejména vysokými teplotami nebo zářením (25).

T lymfocyty – skupina bílých krvinek, které pomáhají (tzv. helper) ostatním buňkám, které se podílejí na imunitní odpovědi. Jejich poškození je příčinou značně snížené odolnosti organismu (24).

Vehikulum původce nákazy – jde o kontaminované předměty a substance (voda, mléko, potraviny), které se uplatňují v nepřímém přenosu nákazy (18).

Veřejné zdraví - je to zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin. Tento zdravotní stav je dán souhrnem přírodních, životních, pracovních podmínek a způsobem života (28).

Vzorek – je jím část populace vybrané dle určitého hlediska. Výzkum je obvykle prováděn na vzorcích populace (8).

Příloha č. 3 : Historická fotografie - stavba Státního zdravotního ústavu – administrativní budova, bakteriologie, sérologie (září 1923).

